

ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΥΓΕΙΑΣ ΩΣ ΜΟΧΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΙΟΝΤΟΣ
«Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ»

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΡΙΓΓΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΑΡΚΟΥΛΑΚΗ ΕΜΜΑΝΟΥΕΛΑ

ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΟ ΕΤΟΣ: 2010- 2011

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο Εισαγωγή στον Τουρισμό

1.1 Εισαγωγή και Ιστορία του τουρισμού.....	1
1.1.2 Οι Έννοιες του τουρισμού.....	1
1.2 Ο Τουριστικός κλάδος και τα προϊόντα του.....	2
1.3 Οικονομική σημασία του τουρισμού σαν κλάδος παραγωγικής δραστηριότητας.....	3
1.4 Η Τουριστική Βιομηχανία στη χώρα μας.....	4
1.5 Η Τυποποίηση και διάκριση του τουρισμού σε βασικές κατηγορίες.....	5
1.6 Μαζικοποίηση - Ο Εναλλακτικός τουρισμός	5
1.7 Οι Ευρύτερα διαδεδομένες εναλλακτικές μορφές τουρισμού.....	6

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο Τουρισμό Υγείας

2.1 Εισαγωγή στον τουρισμό υγείας.....	7
2.1.1 Η Γενικότερη Έννοια του Τουρισμού Υγείας.....	8
2.1.2 Η Ευρύτερη Έννοια του Τουρισμού Υγείας.....	8
2.2 Ιστορική Ανασκόπηση από τον Ιαματικό τουρισμό στον Τουρισμό Υγείας.....	9
2.3 Οι Παράγοντες Προσδιορισμού του Τουρισμού Υγείας και των συναφών μορφών τουρισμού υγείας.....	10

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού

3.1. Θεραπευτικός Τουρισμός.....	13
3.2. Ιαματικός Τουρισμός-Θερμαλισμός.....	13
3.2.1 Ιαματικά λουτρά και Πηγές- Ιαματικοί Φυσικοί Πόροι- Θεραπείες.....	14
3.3. Τουρισμός Φυσικοθεραπείας	18
3.4. Τουρισμός Υγιεινής Διαβίωσης & Αναζωογόνησης.....	19
3.5. Τουρισμός Ομορφιάς & Ευεξίας.....	19
3.6. Κέντρα Τουρισμού Υγείας.....	20
3.7 Ο Ρόλος της Θαλασσοθεραπείας ως το βασικό στοιχείο των Health Spa Centers ή Health Resorts και οι Φροντίδες της Φυσικοθεραπείας.....	21
3.7.1 Σύντομη Ιστορική Ανασκόπηση.....	22
3.7.2 Τι Είναι Θαλασσοθεραπεία και τι προσφέρει – Ομάδα της Θαλασσοθεραπείας-Τεχνικές.....	23
3.7.3 α) Πισίνες- Μπάνια – Ντους.....	24
3.7.3 β) Φύκια – Λάσπη.....	27
3.7.4 Φροντίδες της Φυσικοθεραπείας.....	28
3.7.4.α)Στεγνές Θεραπευτικές Φροντίδες.....	28
3.7.4 β) Στεγνές Φροντίδες Αισθητικής.....	32
3.7.4.γ) Στεγνές Θεραπείες Φυσικής Αγωγής.....	32

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο Τουρισμού Υγείας στην Πελοπόννησο

4.1 Η Ανάπτυξη του Τουρισμού Υγείας στην Πελοπόννησο.....	34
4.1.1 Μία Σύντομη Ματιά στην Ιστορική εποχή της Πελοποννήσου.....	34
4.2 Ιαματικός Τουρισμός- Θερμαλισμός στην Πελοπόννησο-Κέντρα Ιαματικού τουρισμού(Spa Resorts)-Εκμετάλλευση Ιαματικών Πηγών και Λουτροπόλεων.....	36
4.2.1 Ιαματικές Πηγές- Λουτρά Καϊάφα.....	36
4.2.1.α)Περιγραφή Ακινήτου.....	38
4.2.1 β) Το Γενικό Σχέδιο (Master Plan) Λίμνης Καϊάφα.....	38

4.2.2 Λουτρά Κυλλήνης.....	39
4.2.3 Ιαματικές Πηγές Λουτρακίου.....	40
4.2.4 Θερμές Ιαματικές Πηγές Μεθάνων.....	41
4.2.5 Άγνωστες και Ξεχασμένες Ιαματικές Πηγές και Λουτρά στο νομό Μεσσηνίας	42
4.2.5 α) Θειούχες πηγές στη Μεσσηνία	42
4.2.5 β) Αλατούχες πηγές στη Μεσσηνία	43
4.3 Τουρισμός Φυσιοθεραπείας, Υγιεινής διαβίωσης κι Αναζωογόνησης, Ομορφιάς κι Ευεξίας στη Πελοπόννησο Εκμετάλλευση των Health Resorts ή αλλιώς « Health Spa Center».....	43
4.3.1 Μελέτη Περίπτωσης στο Ξενοδοχείο Royal Olympian Spa & Thalasso - Aldemar του Πύργου Ηλείας.....	44
4.3.2 Olympian Riviera Thalasso.....	45
4.3.3 Le Convivial Luxury Suites & Spa.....	47
4.4 Υποδομή - Όροι και Προϋποθέσεις Λειτουργίας Ιαματικών Κέντρων & Θαλασσοθεραπείας.....	48
4.4.1 Υποδομή Ιαματικών Κέντρων.....	48
4.4.2 Κανονισμοί Λειτουργίας των Μονάδων Ιαματικής Θεραπείας.....	48
4.4.3 Υποδομή –Όροι και Προϋποθέσεις Λειτουργίας των Κέντρων Θαλασσοθεραπείας.....	50
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο Η Ανάπτυξη του Τουρισμού υγείας στο χώρο του Ανταγωνισμού , της Ελληνικής Αγοράς και της Οικονομικής Δυσχέρειας στην Ελλάδα</u>	
5.1.Οι Ιδιαιτερότητες της Ελληνικής Αγοράς.....	52
5.2.Τα Χαρακτηριστικά της Ελληνικής αγοράς του τουρισμού υγείας.....	52
5.3. Ο Ρόλος της Διαφήμισης στον τομέα του τουρισμού υγείας.....	53
5.4. Η Εξέλιξη του τουρισμού υγείας σε διεθνές επίπεδο.....	55
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο Ερευνητική Μελέτη</u>	
6.1 Έρευνα στο Κέντρο Θαλασσοθεραπείας Royal Olympian Spa του Πύργου Ηλείας.....	56
6.2 Ερωτηματολόγιο.....	56
6.2.1 Αποτελέσματα της Έρευνας- Σχόλια.....	57
6.2.2 Συμπεράσματα- Ανάλυση της Έρευνας.....	64
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο Συμπεράσματα</u>	
7.1 Προτάσεις για την Ανάπτυξη του τουρισμού Υγείας στην Πελοπόννησο-Συμπεράσματα	66
7.2 Επίλογος.....	68
Βιβλιογραφία.....	69
Παραπομπες.....	70
Διαδικτυακές Πηγές Πληροφοριών.....	70
Παράρτημα.....	71

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η εργασία που ακολουθεί πραγματεύεται τον Τουρισμό Υγείας ως μοχλός ανάπτυξης κι ανταγωνιστικότητας του ελληνικού τουριστικού προϊόντος με ειδική αναφορά στην περίπτωση της Πελοποννήσου.

Στο **Πρώτο** κεφάλαιο γίνεται μία γενική αναφορά στον τουρισμό, στην έννοια του, στην ιστορία του, στο ρόλο του που κατέχει στην ελληνική οικονομία και πώς αποτέλεσε να συγκροτεί σήμερα τη μεγαλύτερη βιομηχανία στον κόσμο, την λεγόμενη τουριστική βιομηχανία. Ακόμη, παρατηρείται η τυποποίηση και η διάκριση του τουρισμού στις βασικές κατηγορίες, κι εξετάζεται η μαζικοποίηση και οι πιο διαδεδομένες εναλλακτικές μορφές τουρισμού.

Στο **Δεύτερο** κεφάλαιο εξετάζεται ο τουρισμό υγείας, η γενικότερη και η ευρύτερη έννοια του. Επίσης, γίνεται μία μικρή ιστορική ανασκόπηση του τουρισμού υγείας και η εξέλιξή του - και κλείνει αυτή η ενότητα με μία σύντομη ματιά στους παράγοντες που προσδιορίζουν τον τουρισμό υγείας και τις συναφείς μορφές τουρισμού.

Το **Τρίτο** κεφάλαιο έρχεται να συνεχίσει με την εξέταση του τουρισμού υγείας προβάλλοντας τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού υγείας και την ανάπτυξη κι ανάλυση για κάθε μορφή ξεχωριστά. Τον Θεραπευτικό τουρισμό, Ιαματικό τουρισμό- Θερμαλισμό, τον τουρισμό Φυσικοθεραπείας, τον τουρισμό Υγιεινής Διαβίωσης κι Αναζωογόνησης, τον τουρισμό Ομορφιάς κι Ευεξίας. Επίσης καταγράφεται κι ο ρόλος της Θαλασσοθεραπείας ως πολύ βασικό στοιχείο του τουρισμού υγείας και τέλος μέσα απ' αυτή την ανάλυση μπορούμε να καταλάβουμε ότι όλες οι μορφές τουρισμού υγείας συνδέονται παράλληλα αποτελώντας μία αλυσίδα μεταξύ τους.

Το **Τέταρτο** κεφάλαιο ακολουθεί με την επένδυση και ανάπτυξη του τουρισμού υγείας σε τοπικό επίπεδο με την περίπτωση της στην Πελοποννήσου, καθώς προβάλλεται όλο το περιβάλλον και οι εγκαταστάσεις στα οποία αναπτύσσεται κι επενδύεται ο Τουρισμός Υγείας στο νομό, όπως επίσης παρουσιάζεται η απαραίτητη υποδομή, οι όροι και προϋποθέσεις για μία ορθή λειτουργία Ιαματικών κέντρων και κέντρων Θαλασσοθεραπείας.

Στο **Πέμπτο** κεφάλαιο εξετάζεται η ανάπτυξη του τουρισμού υγείας στο χώρο του ανταγωνισμού, της ελληνικής αγοράς και της οικονομικής δυσχέρειας της χώρας μας, καθώς και το πόσο σημαντικό ρόλο παίζει η διαφήμιση στην προβολή και την εικόνα του τουρισμού υγείας, κλείνοντας αυτό το κεφάλαιο γίνεται και μία σύντομη ματιά στο πώς εξελίσσεται ο τουρισμός υγείας σε διεθνές επίπεδο.

Το **Έκτο** κεφάλαιο ακολουθεί με την ερευνητική μελέτη που, με τη συνέντευξη που πραγματοποιήθηκε, τα ερωτηματολόγια που απαντήθηκαν καθώς κι εξετάστηκαν τα αποτελέσματα της έρευνας.

Τέλος, το **Έβδομο** κεφάλαιο έρχεται να συνοψίσει και να ολοκληρώσει καταγράφοντας τα γενικά συμπεράσματα, προτάσεις και τρόπους επίλυσης για τα προβλήματα που παρουσιάζονται κατά την ανάπτυξη του τουρισμού υγείας στη χώρα μας, επενδύοντας ακόμη περισσότερο πάνω σε αυτό τον τομέα με αισιοδοξία για ένα καλύτερο μέλλον στην ελληνική τουριστική βιομηχανία.

Κεφάλαιο 1^ο Εισαγωγή στον Τουρισμό

1.1 Εισαγωγή και Ιστορία του Τουρισμού

Η λέξη τουρισμός χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά το 19^ο αιώνα, για να δηλώσει τα ταξίδια ορισμένων Άγγλων στην Ευρώπη καθώς και τους περιηγητές του 19^{ου} αιώνα. Επίσης το 1856 οργανώθηκε το πρώτο στην ιστορία διεθνές ταξίδι στην Ευρώπη από τον Thomas Cook. Συνεχίστηκε με την εμφάνιση των πρώτων οργανωμένων τουριστών το 1946, τη σημερινή μαζικοποίηση του τουρισμού και τις εναλλακτικές προτάσεις των τελευταίων δεκαετιών για νέες μορφές τουριστικής ανάπτυξης και σχεδιασμού.

Ο τουρισμός αποτελεί ένα οικονομικό και κοινωνικό φαινόμενο που αναπτύχθηκε δυναμικά μετά το τέλος του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου.

Μετά το τέλος των εχθροπραξιών του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου και του εμφυλίου πολέμου που ακολούθησε σχεδόν αμέσως μετά, καταβλήθηκαν προσπάθειες εκ μέρους της πολιτικής εξουσίας για την ανάπτυξη του τουρισμού. Η Ελλάδα, σαν τουριστικός προορισμός, άρχισε να προσελκύει από τις αρχές της δεκαετίας του '50 το ενδιαφέρον των ξένων τουριστών ολοένα και περισσότερο. Προς το τέλος της δεκαετίας για την οποία ο λόγος, παρ'όλο ότι η Ελλάδα αγωνιζόταν για να αναπτυχθεί οικονομικά, συγκαταλεγόταν μεταξύ των ευρωπαϊκών εκείνων χωρών που είχαν κάνει σημαντική πρόοδο προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης του τουρισμού τους. Μέχρι τότε η τουριστική κίνηση στην Ελλάδα ήταν περιορισμένη, αποτελείτο δε κατά κύριο λόγο από ένα μικρό αριθμό τουριστών υψηλής εισοδηματικής τάξης που ενδιαφερόντουσαν βασικά να επισκεφθούν τα μνημεία του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού.

1. (Καραθάνος Γεώργιος, 1996)

1.1.2 Οι Έννοιες του Τουρισμού

Ο τουρισμός με τη σύγχρονη του μορφή αποτελεί ένα οικονομικό και κοινωνικό φαινόμενο, η ανάπτυξη του οποίου, μετά το τέλος των εχθροπραξιών του β΄ παγκοσμίου πολέμου έχει προσελκύσει ολοένα και περισσότερο το ενδιαφέρον τόσο των αναπτυγμένων χωρών, όσο και των αναπτυσσόμενων, δηλαδή αυτών που για ίδιους ή διαφορετικούς λόγους δεν έχουν κατορθώσει ακόμα να διακόψουν το φαύλο κύκλο της φτώχειας και της μιζέριας τους. Οι λόγοι είναι κατανοητοί. Αν και ο τουρισμός σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί ν' αποτελέσει πανάκεια για την αντιμετώπιση όλων των οικονομικών και κοινωνικών προβλημάτων των χωρών που επιχειρούν να τον αναπτύξουν, έχει αποδειχτεί στην πράξη ότι κάτω από προϋποθέσεις μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην οικονομική τους ανάπτυξη ή μεγέθυνση. Αυτός άλλωστε είναι και ο λόγος που η ανάπτυξη του επιδιώκεται ολοένα και περισσότερο κυρίως από τις αναπτυσσόμενες χώρες.

Ο τουρισμός είναι ένα σύνθετο και πολύπλοκο κοινωνικοοικονομικό φαινόμενο με ποικίλες διαστάσεις που πέραν της οικονομικής, εκδηλώνονται ως σύνολο επιδράσεων οι οποίες παρουσιάζονται πριν, κατά τη διάρκεια και μετά από ένα βραχύχρονο ή μακρόχρονο ταξίδι αναψυχής και ασκεί ψυχολογικές, κοινωνικές, οικολογικές και πολιτικές επιρροές, τόσο στον ίδιο τον ταξιδιώτη, όσο και στους κατοίκους του τόπου ή των τόπων επισκέψεων.

Ο τουρισμός είναι αποτέλεσμα μεμονωμένης ή ομαδικής μετακίνησης ανθρώπων σε διάφορους τουριστικούς προορισμούς και η διαμονή τους σε αυτούς επί τουλάχιστον ένα 24ωρο με σκοπό την ικανοποίηση των ψυχαγωγικών τους αναγκών. Η μορφή του τουρισμού περιλαμβάνει 2 βασικά στοιχεία: 1) Το ταξίδι στον τουριστικό προορισμό και 2) Τη διαμονή σε αυτόν συμπεριλαμβανομένου της διατροφής. Το ταξίδι και η διαμονή λαμβάνουν χώρα εκτός του τόπου

της μόνιμης κατοικίας των ανθρώπων που αποφασίζουν να μετακινηθούν για τουριστικούς λόγους.

Η μετακίνηση ανθρώπων σε διάφορους τουριστικούς προορισμούς είναι προσωρινού και βραχυχρόνιου χαρακτήρα, που σημαίνει ότι πρόθεσή τους είναι να επιστρέψουν στον τόπο της μόνιμης διαμονής τους μέσα σε λίγες μέρες, εβδομάδες ή μήνες.

Οι άνθρωποι επισκέπτονται τουριστικούς προορισμούς για τουριστικούς λόγους δηλαδή για λόγους άλλους από εκείνους της μόνιμης διαμονής τους ή της επαγγελματικής απασχόλησής τους. Το 1941 σύμφωνα με τους καθηγητές Hanziker του Krapf του πανεπιστημίου της Βέρνης υποστήριξαν την άποψη ότι ο τουρισμός πρέπει να οριστεί σαν το σύνολο των φαινομένων και σχέσεων που προκύπτουν από την πραγματοποίηση ενός ταξιδιού σ'έναν προορισμό και τη διαμονή του σε αυτόν μη μόνιμων κατοίκων του.

Επίσης το 1937 η Επιτροπή Εμπειρογνομόνων της Κοινωνίας των Εθνών σύστησε στις χώρες-μέλη να υιοθετήσουν έναν ορισμό που χαρακτήριζε τον τουρίστα σαν ένα άτομο που ταξιδεύει για ένα χρονικό διάστημα 24 ωρών ή περισσότερο σε μία χώρα διαφορετική από εκείνη που διαμένει μόνιμα.

Δύομιση δεκαετίες αργότερα, το 1963 η Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για Διεθνή ταξίδια και τουρισμό που πραγματοποιήθηκε στη Ρώμη, συμφώνησε ο όρος επισκέπτης να περιγράφει κάθε άτομο που επισκέπτεται μία χώρα διαφορετική από εκείνη που διαμένει μόνιμα για οποιοδήποτε λόγο εκτός από εκείνο της άσκησης ενός επαγγέλματος για το οποίο να αμείβεται με χρηματικούς πόρους της χώρας στην οποία επισκέπτεται. Ο ορισμός αυτός καλύπτει 2 κατηγορίες επισκεπτών:

- Τους Τουρίστες, άτομα που επισκέπτονται μία χώρα και διαμένουν σε αυτή τουλάχιστον επί 24ωρο και των οποίων οι λόγοι επίσκεψης είναι τις περισσότερες φορές διακοπές, επαγγελματικοί, υγείας, σπουδές, συμμετοχή σε αποστολή ή σύσκεψη ή συνέδριο, επίσκεψη φίλων ή συγγενών, θρησκευτικοί και άθλησης.
- Τους Εκδρομείς, άτομα που επισκέπτονται μία χώρα και διαμένουν σε αυτή λιγότερο από ένα 24ωρο. Σε αυτούς περιλαμβάνονται οι επιβάτες κρουαζιερόπλοιων, οι επισκέπτες που έρχονται και φεύγουν την ίδια μέρα χωρίς να διανυκτερεύσουν, καθώς επίσης και τα πληρώματα πλοίων και αεροπλάνων.

2. (*Νίκος Γ. Ηγουμενάκης- Κώστας Ν. Κραβαρίτης- Περικλής Ν. Λύτρας 1998*)

3. (*Νίκος Γ. Ηγουμενάκης, 1999*)

1.2 Ο Τουριστικός κλάδος και τα προϊόντα του

Στην αγορά των ταξιδιών και του τουρισμού, συνεπάγεται ότι ο κλάδος ή οι κλάδοι του τουρισμού περιλαμβάνουν κάθε οργανισμό που προσφέρει αγαθά και υπηρεσίες στα άτομα εκείνα που τώρα έχουν οριστεί ως τουρίστες και εκδρομείς, ως μέρος των τουριστικών αναγκών τους. Αυτό είναι επόμενο να σημαίνει ένα ολόκληρο φάσμα από οργανισμούς, η πλειοψηφία των οποίων είναι πιθανό να έχει κάποια σχέση με το μέσο μεταφοράς των επιβατών, τη διαμονή, και τις βοηθητικές υπηρεσίες ή τους πόλους έλξης. Επιπλέον, όμως, υπάρχουν και εξειδικευμένοι και υποστηρικτικοί οργανισμοί, όπως τα κέντρα πληροφόρησης τουριστών, οι κατασκευαστές και λιανοπωλητές αναμνηστικών αντικειμένων, ή οι εταιρείες που διανέμουν έντυπο διαφημιστικό υλικό.

Εξαιτίας αυτού του σύνθετου φάσματος, είναι χρήσιμο να επιχειρήσουμε να ταξινομήσουμε τον κλάδο σε τομείς. Μια τέτοια ταξινόμηση (Holloway 1989) έχει την εξής μορφή:

- **Μεταφορικά Μέσα- σε οποιαδήποτε μορφή μεταφοράς για τουριστικά ταξίδια**
- **Χώροι διαμονής**
- **Τεχνητοί πόλοι έλξης, οι οποίοι μπορεί να περιλαμβάνουν τις ελεγχόμενες περιοχές φυσικής ομορφιάς**
- **Υποστηρικτικές υπηρεσίες του ιδιωτικού τομέα**

- *Υποστηρικτικές υπηρεσίες του δημόσιου τομέα*
- *«Μεσάζοντες» όπως τουριστικές επιχειρήσεις και ταξιδιωτικοί πράκτορες*

Από τη φύση τους, η πλειονότητα των οργανισμών ταξιδιών και τουρισμού ενδιαφέρονται κυρίως για το προϊόν που παράγει ο καθένας και, ίσως στην καλύτερη περίπτωση για την αγορά που εκπροσωπείται στον τομέα τους.

4(Adrian Bull,2002)

1.3 Οικονομική σημασία του τουρισμού σαν κλάδος παραγωγικής δραστηριότητας

Είναι πέρα από κάθε αμφισβήτηση ότι ο τουρισμός σαν κλάδος οικονομικής δραστηριότητας, μπορεί κάτω από προϋποθέσεις να αποτελέσει σημαντικότερο παράγοντα οικονομικής ανάπτυξης ή μεγέθυνσης.

Η οικονομική συνεισφορά του τουρισμού, μετριέται σε όρους επενδύσεων, απασχόλησης, ισοζυγίου πληρωμών, αποτελεσμάτων και επιδράσεων στο φυσικό περιβάλλον των τόπων υποδοχής. Ο τουρισμός μπορεί ν'αποτελέσει τον υποκινητή της τουριστικής ανάπτυξης και της διεύρυνσης της οικονομίας και να οδηγήσει μια οικονομία σε υψηλότερα επίπεδα υλικής ευημερίας.

Επίσης, συμβάλλει στην ανάπτυξη πολλών κλάδων της οικονομίας μέσα από τις πολλαπλασιαστικές του επιδράσεις στους κλάδους της οικονομίας.

Οι δαπάνες των τουριστών, διοχετεύονται μέσα από τις τουριστικές επιχειρήσεις σε άλλους τομείς, για την αγορά ειδών εμπορίου, αγροτικών προϊόντων, κ.λ.π, γεγονός που τονώνει αποτελεσματικά τους τομείς αυτούς. Ακόμη, αποτελεί παράγοντα δημιουργίας και ανακατανομής του εισοδήματος. Οι τουριστικές δραστηριότητες συμβάλλουν στην κοινωνικά δικαιότερη και οικονομικά ευρύτερη κατανομή του εθνικού εισοδήματος και στην ανάπτυξη της περιφέρειας.

Τα κυριότερα οφέλη που μπορούν να προκύψουν από την ανάπτυξη του τουρισμού είναι η εισροή του συναλλάγματος που έχουν τόση ανάγκη οι χώρες που δεν έχουν σκληρά νομίσματα, η δημιουργία εισοδημάτων για τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό που απασχολείται στην τουριστική βιομηχανία και όχι μόνο, η δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης, η τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας στην περιφέρεια και η δημιουργία εσόδων για το κράτος και την τοπική αυτοδιοίκηση.

Τέλος, ας σημειωθεί ότι τόσο η εξέλιξη του τουρισμού σε μια δυναμικά αναπτυσσόμενη βιομηχανία, όσο και η τρέχουσα οικονομική σημασία του δεν πρέπει ν'αντιμετωπίζονται χωριστά, αλλά στο πλαίσιο του αυξανόμενου ενδιαφέροντος για τον τριτογενή τομέα, δηλαδή τον τομέα των υπηρεσιών της οικονομικής δραστηριότητας μιας χώρας.

5. (Ροδάνθη Αλεξανδράκη- Κριτσωτάκη, 2000)

1.4 Η Τουριστική Βιομηχανία στη χώρα μας

Η τουριστική ζήτηση αντιμετωπίζεται με συγκεντρωτική προσπάθεια μάρκετινγκ μιας σειράς ποικίλων τουριστικών αγαθών και υπηρεσιών. Μαζί τα τουριστικά αυτά προϊόντα συγκροτούν τη μεγαλύτερη στον κόσμο βιομηχανία που αναπτύσσεται ταχύτερα και δυναμικότερα από οποιαδήποτε άλλη: την Τουριστική Βιομηχανία.

Ο τουρισμός σήμερα είναι βιομηχανία, παραγωγή ενός προϊόντος κατανάλωσης της μάζας, που προσπαθεί να ικανοποιήσει την ανάγκη του εργαζομένου για διασκέδαση στον ελεύθερο χρόνο του.

Η τουριστική βιομηχανία έχει επέμβει πάνω στο έδαφος που το μετασχημάτισε σε εμπόρευμα και προκάλεσε φαινόμενα με χαρακτήρα οικονομικοκοινωνικό.

Τα οικονομικά φαινόμενα φαίνονται στην αύξηση της τιμής της γης, εκεί που εμφανίζονται τουριστικά ενδιαφέροντα. Έτσι γίνεται το καλό εμπόρευμα γιατί προσφέρει μεγαλύτερο εισόδημα όταν χρησιμοποιείται για τουριστικές εγκαταστάσεις, παράδειγμα η παραλία από το Φάληρο μέχρι το Σούνιο.

Οι επιδράσεις κοινωνικού χαρακτήρα φαίνονται στην αλλαγή της απασχόλησης των κατοίκων διαφόρων περιοχών, από την απασχόληση στην γεωργία, κτηνοτροφία και αλιεία πέρασαν στην απασχόληση με τον τουρισμό.

Οι αιτίες που συμβάλουν στην ανάπτυξη του τουριστικού φαινομένου έχουν χαρακτήρα υποκειμενικό, όπως η ανάγκη του ανθρώπου για αλλαγή περιβάλλοντος, η επιθυμία του να γνωρίσει διαφορετικούς τρόπους ζωής, καινούργιους ανθρώπους, την ιστορία και τις συνήθειες άλλων λαών, ενώ οι αντικειμενικές αιτίες είναι η αύξηση του κατά κεφαλήν εισοδήματος, η καλύτερευση των συγκοινωνιών, η καλύτερευση των αποδοχών και το δικαίωμα ελεύθερου χρόνου των εργαζομένων, η απλοποίηση των τυπικών διαδικασιών για τους τουρίστες, διάφορες διευκολύνσεις στις πληρωμές, η αύξηση του πληθυσμού, η αύξηση του μέσου όρου ζωής και η αλλαγή νοοτροπίας.

Η πρώτη χώρα στη Μεσόγειο, που δέχτηκε το τουριστικό φαινόμενο είναι η Ιταλία αργότερα εμφανίστηκαν η Ισπανία, η Γιουγκοσλαβία, η Ελλάδα και αργότερα ακόμα η Τυνησία και το Μαρόκο.

Η Ελλάδα αρχίζει να δέχεται τα μεγάλα τουριστικά ρεύματα από το 1950, όμως δεν είναι μια καινούργια χώρα για τον τουρισμό, γιατί εκτός από τον ήλιο και την θάλασσα προσφέρει τον πολιτισμό και την ιστορία της. Η Ρόδος και η Κέρκυρα εξοπλισμένες από την Ιταλική κατοχή δέχτηκαν τα πρώτα ρεύματα και ακολούθησαν άλλες περιοχές της χώρας ιστορικού ενδιαφέροντος.

Σήμερα η βιομηχανία του τουρισμού πλησιάζει τα 35 τρισεκατομμύρια δολάρια, ενώ παραμένει ο μεγαλύτερος εργοδότης σε όλο τον κόσμο απασχολώντας 127 εκατομμύρια υπαλλήλους.

6.(Νίκος Γ. Ηγουμενάκης, 1990)

1.5 Η Τυποποίηση και διάκριση του τουρισμού σε βασικές

κατηγορίες

Η τυποποίηση και διάκριση του τουρισμού σε έξι βασικές κατηγορίες εξαρτάται κατά κύριο λόγο από τους παράγοντες που προσδιορίζουν το φαινόμενο.

- **Μαζικός Τουρισμός:** Θεωρείται η κατηγορία εκείνη του τουρισμού που χαρακτηρίζεται από ομαδικότητα συμμετοχής των τουριστών στις διάφορες φάσεις της τουριστικής δραστηριότητας
- **Ατομικός Τουρισμός:** Είναι η αντίθετη κατηγορία του μαζικού τουρισμού, που χαρακτηρίζεται από την ανεξάρτητη ατομική οργάνωση και εκτέλεση του ταξιδιού εκ μέρους των τουριστών
- **Εσωτερικός Τουρισμός:** Πραγματοποιείται από τον ντόπιο πληθυσμό μίας χώρας μέσα πάντα στα φυσικά της όρια, δηλαδή μέσα στην επικράτειά της.
- **Εξωτερικός Τουρισμός:** Πραγματοποιείται από άτομα που διαμένουν μόνιμα σε μία χώρα και την εγκαταλείπουν προσωρινά για να επισκεφτούν κάποια άλλη ή κάποιες άλλες χώρες για τουριστικούς λόγους και μ' αυτόν τον τρόπο να ικανοποιήσουν συγκεκριμένες τουριστικές ανάγκες ή επιθυμίες τους.
- **Συνεχής Τουρισμός:** Χαρακτηριστική διάκριση του συνεχούς τουρισμού είναι ότι διαρκεί όλο το χρόνο, που σημαίνει ότι σε καμιά περίπτωση δεν επηρεάζονται οι δραστηριότητές του από τις κλιματολογικές συνθήκες που επικρατούν σε όλες τις εποχές.
- **Εποχιακός Τουρισμός :** Σε αντίθεση με το συνεχή τουρισμό, ο εποχιακός δεν διαρκεί όλο το χρόνο, που σημαίνει ότι οι δραστηριότητές του επηρεάζονται σημαντικά από τις κλιματολογικές συνθήκες που επικρατούν σε διαφορετικές εποχές.

7. (Σφακιανάκης Ε., 2000)

1.6 Μαζικοποίηση- Εναλλακτικός Τουρισμός

Μαζικοποίηση τουρισμού υπάρχει όχι όταν ο αριθμός των τουριστών αυξάνεται αλλά όταν οι τουρίστες ανισοκατανέμονται στο χρόνο και στον τόπο, όπως για παράδειγμα κατά τη διάρκεια της θερινής περιόδου στους παραλιακούς προορισμούς, αποστερώντας τους τόπους αυτούς από τους πόρους τους, συχνά, οριστικά και μη αναστρέψιμα. Έτσι τη δεκαετία του '70 πολλές ομάδες ανθρώπων όπως οικολόγοι, ερευνητές τουρισμού και περιβαλλοντολογικές οργανώσεις προσπάθησαν να πάρουν προστατευτικά μέσα και αναζητήθηκαν πιο φιλικές και ήπιες προς το περιβάλλον καθώς και πιο ανθρωποκεντρικές μορφές τουρισμού που στο σύνολό τους συγκροτούν τον λεγόμενο εναλλακτικό τουρισμό.

Ο εναλλακτικός τουρισμός θεωρείται ως μία εναλλαγή της τουριστικής μαζικοποίησης. Η φιλοσοφία του εναλλακτικού τουρισμού συνοψίζεται στη διαφύλαξη του περιβάλλοντος και των πόρων του τουριστικού προορισμού, στην ικανοποίηση των αναγκών του ντόπιου πληθυσμού και στη δυνατότητα των χωρών στις οποίες υπάρχουν οι τουριστικοί προορισμοί να παίρνουν αυτές τις αποφάσεις της τουριστικής ανάπτυξης, σύμφωνα με τις δικές τους τουριστικές πολιτικές και να μην ποδηγετούνται από τους μεγάλους τουριστικούς επιχειρηματίες. (τουριστικούς πράκτορες, ξενοδόχους που συνήθως εξυπηρετούν πολυεθνικά ή ίδια οφέλη). Η προσπάθεια περιορισμού του μαζικού τουρισμού και ενθάρρυνσης του εναλλακτικού ήπιου τουρισμού καταβάλλεται τόσο από τις ομάδες πληθυσμού που αναφέρθηκαν όσο και από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού, την Ευρωπαϊκή Ένωση και τους εθνικούς φορείς.

1.7 Οι Ευρύτερα Διαδεδομένες Εναλλακτικές Μορφές τουρισμού

Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού συνήθως αναφέρονται ως ειδικές ή ήπιες μορφές τουρισμού. Οι όροι αυτοί χρησιμοποιήθηκαν το 1970 για να περιγράψουν τις νέες τότε εναλλακτικές ή ήπιες μορφές τουρισμού που δημιουργήθηκαν για ν' αντιμετωπιστεί ο σκληρός μαζικός τουρισμός και οι δυσμενείς περιβαλλοντικές & κοινωνικές επιπτώσεις του.

- Γενικός Τουρισμός
- Τουρισμός Μορφωτικός
- Τουρισμός Εκθέσεων
- Τουρισμός Υγείας
- Τουρισμός Άθλησης
- Τουρισμός Περιπέτειας
- Τουρισμός Πόλης
- Συνεδριακός Τουρισμός
- Οικογενειακός Τουρισμός
- Τουρισμός Τρίτης Ηλικίας
- Τουρισμός Χειμερινών Σπορ
- Τουρισμός Παραχείμασης
- Ορεινός Τουρισμός
- Αγροτουρισμός
- Θαλάσσιος Τουρισμός
- Χρονομεριστικός Τουρισμός
- Θρησκευτικός Τουρισμός
- Επιλεκτικός Τουρισμός
- Τουρισμός Κινήτρων
- Λαϊκός Τουρισμός
- Κοσμοπολίτικος Τουρισμός
- Κοινωνικός Τουρισμός
- Τουρισμός Αναπήρων
- Οικολογικός Τουρισμός ⁷

*****

1. (Καραθάνος Γεώργιος, Εκδόσεις 1996, *Ελληνικός Τουρισμός, μύθοι και πραγματικότητα* σελ 153)
2. (Νίκος Γ. Ηγουμενάκης- Κώστας Ν. Κραβαρίτης- Περικλής Ν. Λύτρας, *Εισαγωγή στον Τουρισμό*, Εκδόσεις Interbooks, Αθήνα 1998, σελ. 129)
- 3..(Νίκος Γ. Ηγουμενάκης, *Τουριστικό Μάρκετινγκ*, Εκδόσεις Interbooks, Αθήνα 1999, σελ. 74)
- 4.(Adrian Bull, *Τουριστική Οικονομία*, Εκδόσεις Κλειδάριθμος, 2002, σελ. 18))
- 5.(Ροδάνθη Αλεξανδράκη- Κριτσωτάκη, *Τουριστική Οικονομία*, Εκδόσεις Παπαζήση Αθήνα 2000, σελ15)
- 6.(Νίκος Γ. Ηγουμενάκης *Τουριστική Πολιτική*, Εκδόσεις Interbooks, Αθήνα 1990, σελ. 43)
7. (Σφακιανάκης Ε., *Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού*, Εκδόσεις 2000, σελ 57)

Κεφάλαιο 2^ο Τουρισμός Υγείας

2.1 Εισαγωγή στον Τουρισμό Υγείας

Ο Τουρισμός, όπως προαναφέρθηκε και στην εισαγωγή μου, θεωρείται διεθνώς σημαντικός τομέας της Οικονομίας τόσο για τα συναλλαγματοφόρα οφέλη του όσο και για τον ανθρωποκεντρικό του χαρακτήρα. Ιδιαίτερα, για την Ελλάδα είναι αποφασιστικός παράγοντας διαμόρφωσης του Εθνικού Προϊόντος με καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη της Εθνικής Οικονομίας. Η Ελλάδα είναι μία χώρα προικισμένη με φυσική ομορφιά, πράγμα που σημαίνει ότι ο τουρισμός είναι ο κύριος παράγοντας για την οικονομική της ανάπτυξη. Στην Ελλάδα, το τουριστικό προϊόν αντιμετωπίζει έντονο διεθνή ανταγωνισμό και χρειάζεται ανανέωση και διαφοροποίηση. Έτσι, τα τελευταία χρόνια αναπτύσσονται όλο και πιο συστηματικά οι ειδικές μορφές τουρισμού, που προσφέρουν τη δυνατότητα στους ταξιδιώτες να εμπλουτίσουν τις δραστηριότητές τους και με προγράμματα εξειδικευμένων δράσεων. Έτσι, η χώρα αποτελεί πλέον έναν προσφιλή τουριστικό προορισμό όχι μόνο για διακοπές «κλασσικού τύπου», αλλά και για όσους επιθυμούν να πραγματοποιήσουν εναλλακτικές διακοπές, αναζητώντας εκτός από την ξεκούραση και την απόλαυση των αξιοθέατων της χώρας και τη μοναδική εμπειρία, που προσφέρουν η φύση και τα «προϊόντα» της, αλλά και οι εξειδικευμένες υποδομές της ελληνικής τουριστικής βιομηχανίας. Με αυτό το δεδομένο ο σχεδιασμός της πολιτικής μας σήμερα στοχεύει στον επαναπροσδιορισμό της Τουριστικής μας ταυτότητας, με αποφασιστική αλλαγή κατεύθυνσης προς τις επιλεκτικές μορφές Τουρισμού όπως μία από αυτές είναι ο Τουρισμός Υγείας ή Θεραπευτικός- Ιαματικός Τουρισμός. Είναι μία επιλεκτική μορφή τουρισμού με σημαντικά οικονομικά πλεονεκτήματα. Αυτή η μορφή τουρισμού μπορεί να συνδυαστεί και με άλλες μορφές τουρισμού (συνεδριακού, αθλητικού, εκπαιδευτικού, χειμερινού) και η χώρα να αποτελέσει τόπο προσέλκυσης τουριστών όλων των ηλικιών και τουριστών υψηλού εισοδήματος. Με αυτό τον τρόπο επιτυγχάνεται επίσης και η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου πέρα από τους καλοκαιρινούς μήνες.

Ο τουρισμός και τα ταξίδια συνδέονται στενά με τη βελτίωση της ανθρώπινης υγείας, η οποία αποτελεί μία από τις βασικές συνιστώσες της ποιότητας της ανθρώπινης ζωής, γι' αυτό το λόγο ο στόχος της βελτίωσης ή της αποκατάστασης της υγείας μέσω της πραγματοποίησης ενός ταξιδιού υπήρξε ανέκαθεν ισχυρό ταξιδιωτικό κίνητρο. Ο τουρισμός υγείας απευθύνεται κυρίως σε άτομα που έχουν την ανάγκη να κάνουν χρήση των υδάτων, των ιαματικών πηγών, προκειμένου να ευεργετηθούν από τις ιαματικές τους ιδιότητες και να θεραπεύσουν διάφορες παθήσεις. Πρωταρχικός σκοπός του ταξιδιού ήταν η θεραπεία και γι' αυτό το λόγο οι ηλικίες στις οποίες απευθυνόταν αυτή η μορφή τουρισμού ήταν η μέση και τρίτη ηλικία. Με την πάροδο του χρόνου όμως, ο τουρισμός υγείας εξελίσσεται στο σύγχρονο τύπο τουρισμού με μεγαλύτερη εξειδίκευση και επέκταση δραστηριοτήτων και με τη χρήση νέων τεχνολογιών που προστέθηκαν στα παραδοσιακά ιαματικά λουτρά. Οι ιαματικοί φυσικοί πόροι είναι διάσπαρτοι στην ελληνική επικράτεια, ενώ τα νερά των συγκεκριμένων πηγών διαφέρουν από τα συνηθισμένα, είτε λόγω της υψηλής τους θερμοκρασίας είτε λόγω της παρουσίας σπάνιων δραστικών συστατικών. Τα νερά

αυτά χαρακτηρίζονται ως μεταλλικά εξαιτίας της θερμοκρασίας ή της γενικής τους χημικής σύστασης. Εκτός από τις ψυχρές μεταλλικές πηγές υπάρχουν και οι θερμοπηγές, με τις οποίες οικοδομήθηκε ένας κλάδος θεραπευτικής αγωγής, η ιαματική υδροθεραπεία (θερμαλισμός).

2.1.1 Η Γενικότερη Έννοια του Τουρισμού Υγείας

Με τη γενική έννοια ως **Τουρισμός Υγείας** μπορούν να χαρακτηρισθούν οι προσπάθειες τουριστικών επιχειρήσεων ή προορισμών για την προσέλκυση τουριστών, με την εντατική προώθηση των υπηρεσιών υγείας και των ειδικών εγκαταστάσεων που διαθέτουν, συνδυάζοντας παράλληλα τις τουριστικές ανέσεις.

Όπως επίσης στη δεκαετία του 1980, σύμφωνα με τον ορισμό της Διεθνούς Ένωσης Τουριστικών Οργανισμών, **ο τουρισμός υγείας** χαρακτηρίζεται ως η παροχή ιαματικών εγκαταστάσεων με την αξιοποίηση των φυσικών πόρων μίας χώρας, κυρίως των μεταλλικών νερών και του κλίματος. Κατά την ίδια χρονολογία, θεωρείται από ερευνητές ότι ο τουρισμός υγείας χαρακτηρίζεται από τη διαμονή σε τόπο εκτός της μόνιμης κατοικίας, την επιδίωξη της υγείας ως πρωταρχικό κίνητρο και πραγματοποίηση σε περιβάλλον διακοπών.

2.1.2 Η Ευρύτερη Έννοια του Τουρισμού Υγείας

Τουρισμός υγείας είναι ο τουρισμός κατά τη διάρκεια του οποίου οι τουρίστες συμμετέχουν σε προγράμματα υγείας ή σε προγράμματα που σχετίζονται με την υγεία. Τα προγράμματα υγείας είναι προγράμματα διατήρησης, πρόληψης, θεραπείας, ανάρρωσης και αποκατάστασης της υγείας με σύγχρονες ιατρικές μεθόδους και με φυσικές μεθόδους και προγράμματα που σχετίζονται και επηρεάζουν την υγεία όπως προγράμματα υγιεινής διαβίωσης, υγιεινής διατροφής, ενεργητικής άθλησης, ψυχικής ισορροπίας, ομορφιάς, αδυνατίσματος, κοινωνικής επανένταξης.

Ο Τουρισμός υγείας αναπτύσσεται ταχύτατα τόσο διεθνώς όσο και στην Ελλάδα. Η δημιουργία ενός επιτυχημένου τουριστικού προϊόντος ευεξίας και αναζωογόνησης προϋποθέτει ανάλυση σε βάθος της αγοράς που πρόκειται να απευθυνθεί η επένδυση προκειμένου οι υποδομές και η εξυπηρέτηση να υπερβούν τις προσδοκίες της.

8. (Σπαθή Σοφία ,Σημειώσεις 2000)

2.2 Ιστορική Ανασκόπηση από τον Ιαματικό τουρισμό

στον Τουρισμό Υγείας

Η ύπαρξη Ιαματικών πηγών και η χρήση των νερών τους για θεραπευτικούς σκοπούς χρονολογείται από αρχαιοτάτων χρόνων σε όλους σχεδόν τους αρχαίους πολιτισμούς. Από τους πρώτους λαούς που χρησιμοποιούσαν το κοινό νερό για την υγιεινή και την καθαριότητα του σώματος και το ζεστό νερό των πηγών για τη θεραπεία διαφόρων νοσημάτων, ήταν οι αρχαίοι Έλληνες. Η τέχνη του «θεραπεύειν δια των υδάτων» είναι αναμφίβολα τέχνη ελληνική. Από τους Ομηρικούς χρόνους οι άνθρωποι λούζονταν με νερό, όχι μόνο για να καθαριστούν αλλά και για να ξεκουραστούν και να πετύχουν χαλάρωση των μυών. οι ιαματικές πηγές, δηλαδή οι φυσικές πηγές θερμών νερών, στις οποίες απέδιδαν θεραπευτικές ιδιότητες ήταν ευρύτατα γνωστές, και τις αναφέρουν πολλοί ιστορικοί, γεωγράφοι, γιατροί και φιλόσοφοι της εποχής εκείνης (Αριστοτέλης, Πλούταρχος, Ιπποκράτης, Ηρόδοτος)

Ο Ηρόδοτος τον 5^ο αιώνα υπήρξε ο πρώτος παρατηρητής των ιαματικών πηγών ορισμένες απ' τις οποίες καταγράφει, ενώ συνιστά επίσης τη λουτροθεραπεία. Τα Ασκληπιεία δημιουργούνται κοντά στις ιαματικές πηγές, ενώ ο Ιπποκράτης στο σύγγραμμά του «περί αέρων, τόπων και υδάτων» καθορίζει τις παθήσεις για τις οποίες ενδεικνύεται η χρήση των ιαματικών πηγών. Οι Αρχαίοι Έλληνες χρησιμοποιούσαν τα λουτρά για την υγιεινή του σώματος ήδη από το 1500 π.Χ. , ενώ αργότερα, κατά τους Μυκηναϊκούς χρόνους διαδόθηκε ευρύτατα και η χρήση των θαλάσσιων λουτρών. Κατά τον 5^ο αιώνα δημιουργήθηκαν ιδιωτικά και δημόσια κοινά λουτρά, τα οποία με την πάροδο του χρόνου γενικεύθηκαν και αποτελούσαν αναπόσπαστο τμήμα των γυμνασίων.

Η πρακτική της λουτροθεραπείας ήταν αρκετά διαδομένη μεταξύ των Ελλήνων της ιστορικής εποχής, οι οποίοι επισκέπτονταν συχνά τις ιαματικές πηγές προκειμένου να υποβληθούν σε θεραπείες, και συνδύαζε από τις απαρχές της το ωφελμιστικό κίνητρο της αναψυχής και της κοσμικότητας.

Οι παραδοσιακές αντιλήψεις γύρω από τον τουρισμό υγείας σταδιακά μεταβάλλονται στη δεκαετία του 1980, οι παρεχόμενες υπηρεσίες διευρύνονται κι εξειδικεύονται σε σύγχρονες φροντίδες και τεχνικές περιποίησης, οι οποίες προσφέρονται σε σύγχρονες πολυτελείς εγκαταστάσεις. Σε αυτές συμπεριλαμβάνονται κέντρα υγείας, αδυνατίσματος, και διατήρησης της φυσικής κατάστασης, φυσιοθεραπείες, αισθητική περιποίηση, μασάζ, ατμόλουτρα, θεραπείες αποτοξίνωσης του οργανισμού, γυμναστική και σπορ, εκπαίδευση σε θέματα υγείας, διατροφής και τεχνικές χαλάρωσης.

9.(Τριαρίδης Κ., 1990)

*****

Στον ευρωπαϊκό χώρο υπάρχει μακρά ιστορική παράδοση όσον αφορά τον τουρισμό υγείας, ενώ πολλά από τα κέντρα που βρίσκονται στην Κεντρική Ευρώπη και λειτουργούν σήμερα, χρονολογούνται επίσης από τη Ρωμαϊκή εποχή. Ο όρος «Spra» προέρχεται από τη λέξη «espra» που σημαίνει πηγή και καθιερώθηκε διεθνώς από το όνομα της γνωστής πόλης Spa, η οποία βρίσκεται στο Βέλγιο, κοντά στη Λιέγη. Η Spa γίνεται γνωστή για τις θαυματουργές ιαματικές πηγές της τις οποίες μετά το 15^ο αιώνα επισκέπτονται βασιλείς και κυβερνητικοί αξιωματούχοι. Οι θεραπευτικές ιδιότητες του νερού ήταν γνωστές από πολύ παλιά, δεδομένου ότι ήδη από το 2000π.Χ. οι Βαβυλώνιοι είχαν συνδέσει την έννοια του γιατρού με «αυτόν που γνώριζε πολύ καλά το νερό», ενώ όμως προκύπτει από τις παραδόσεις των αρχαίων λαών στην Περσία, την Ινδία, το Ισραήλ, την Αίγυπτο αλλά και σε χώρες της Κεντρικής και Βόρειας Ευρώπης, οι άνθρωποι κατέφευγαν κατά την αρχαιότητα στις θερμές πηγές για την ίαση διαφόρων παθήσεων. Στη χώρα μας η υδροθεραπεία σταμάτησε ουσιαστικά από το τέλος βυζαντινών χρόνων αν και αναφέρονται περιπτώσεις χρησιμοποίησης των ιαματικών από τους Τούρκους κατακτητές. Μετά την τουρκοκρατία ξαναρχίζει το ενδιαφέρον της πολιτείας για τις ιαματικές Πηγές. Οι χρονολογίες των σημαντικότερων γεγονότων που αφορούσαν τις πηγές αυτές είναι:

- Το 1840 αναφέρεται ο διορισμός ιατρών υδρολόγων στις Ελληνικές λουτροπόλεις

- Το 1920 δεσμεύονται οι Ιαματικές Πηγές από το κράτος.
- Το 1928 ιδρύεται η Υπηρεσία Ιαματικών Πηγών στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας.
- Το 1936 οι Ιαματικές πηγές περιέρχονται στην αρμοδιότητα του Υφυπουργείου τύπου και το 1945 στη Γενική Γραμματεία Τουρισμού.
- Ιαματικές Πηγές.
- Το 1983 ιδρύεται ο Σύνδεσμος Δήμων και Κοινοτήτων Ιαματικών Πηγών Ελλάδας και αρχίζει η σταδιακή μεταβίβαση των Ιαματικών Πηγών στη δικαιοδοσία των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
- Το 1992 ο παραπάνω σύνδεσμος ιδρύει την Ελληνική Θερμαλιστική Εταιρεία, με έδρα τη Θεσσαλονίκη.

Μετά το 1950 αρχίζουν να εμφανίζονται στις ΗΠΑ και στις χώρες της Δυτικής Ευρώπης τα λεγόμενα Sanatoriums που ορίζονται σαν εγκαταστάσεις που προσφέρουν θεραπεία σε συνδυασμό με προγράμματα υγιεινής διατροφής και άσκησης και σαν ινστιτούτα ανάπαυσης και ανάρρωσης. Αυτά τα πρώτα Σανατόρια ήταν οι πρόδρομοι των σημερινών Κέντρων Υγείας που όταν, παράλληλα με τα θεραπευτικά προγράμματα, προσφέρουν και τουριστικές υπηρεσίες, ονομάζονται Τουριστικά Κέντρα Υγείας που είναι τα σύγχρονα θέρετρα Τουρισμού Υγείας. Φυσικά τα κέντρα αυτά είναι διαφορετικά από τα αστικά κέντρα υγείας, που είναι Νοσοκομεία, χωρίς καμιά σχέση με τον τουρισμό.

10. (Κουδουμά Μαρία, Σημειώσεις 2000)

2.3 Οι Παράγοντες Προσδιορισμού του Τουρισμού Υγείας και των συναφών μορφών τουρισμού υγείας

Οι κυριότεροι προσδιοριστικοί παράγοντες που οριοθετούν το πλαίσιο μέσα στο οποίο αναπτύσσονται οι παραπάνω μορφές τουρισμού, είναι οι εξής:

- **Η φύση**, που διαθέτει τις φυσικές πηγές των θερμομεταλλικών νερών που έχουν ορισμένα, χαρακτηριζόμενα θεραπευτικά, χαρακτηριστικά, πηγές, που συνήθως βρίσκονται μέσα σ' ένα αυθεντικό φυσικό περιβάλλον ιδιαίτερου φυσικού κάλλους.
- **Οι άνθρωποι- ασθενείς** που πιστεύουν στη χρησιμότητα των Ιαματικών πηγών και επιζητούν τη χρήση τους για θεραπευτικούς σκοπούς.
- **Ο Τουρισμός**, που παρέχει υπηρεσίες διαμονής και διατροφής και λοιπές ειδικές υπηρεσίες στους τουρίστες που επιλέγουν τις παραπάνω μορφές τουρισμού.
- **Η Υγεία και η Υγιεινή** που αποτελούν τα κυριότερα κίνητρα του τουρισμού υγείας και των άλλων συναφών μορφών τουρισμού.
- **Η Επιστήμη** που εκφράζεται από γιατρούς διαφόρων ειδικοτήτων, χημικούς, φυσιοθεραπευτές αλλά και από ειδικούς επιστήμονες της Εναλλακτικής Ιατρικής που αντιμετωπίζει πολλές περιπτώσεις υγείας πολλών τουριστών.
- **Η Τεχνολογία**, που είναι απαραίτητη για την εφαρμογή των διαφόρων μεθόδων και για την παραγωγή των αντίστοιχων προϊόντων και υπηρεσιών⁴

8. (Σπαθή Σοφία Σημειώσεις 2000, Ο Ιαματικός Τουρισμός και η ανάπτυξη του Ιαματικού τουρισμού στην Ελλάδα, ΚΕΠΕ: Αθήνα, σελ. 24)

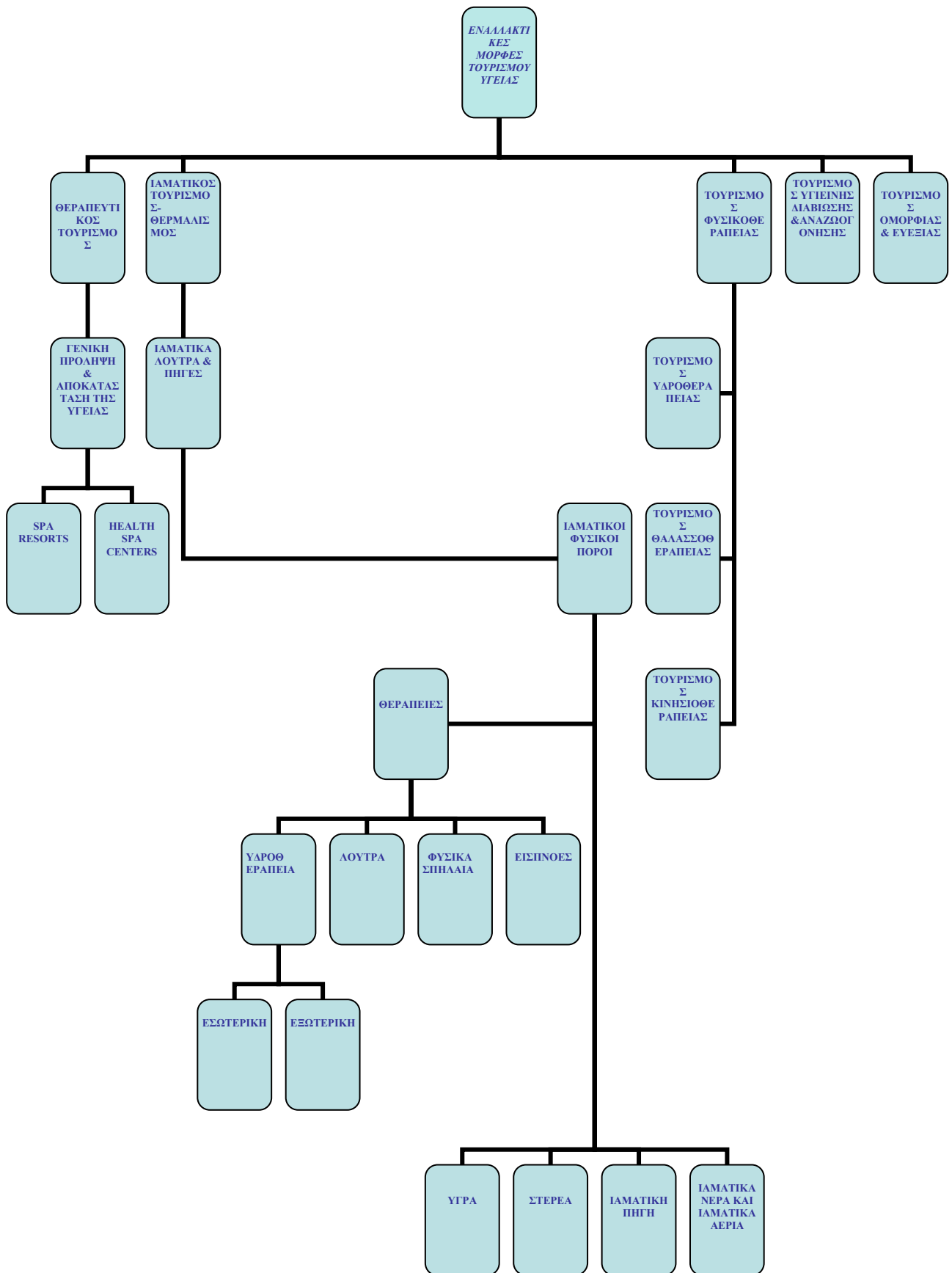
9. (Τριαρίδης Κ. «Ιατρική προσέγγιση του Ιαματικού Τουρισμού», Πρακτικά 2^{ου} Συνεδρίου για τα θερμομεταλλικά νερά, Θεσ/νίκη 1990, σελ 31).

10. (Κουδουμά Μαρία, Τουρισμός Υγείας στην Ελλάδα, Σημειώσεις ΤΕΙ 2000, σελ.57)

Κεφάλαιο 3^ο Οι Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού Υγείας

Ο Τουρισμός υγείας με την ευρεία του έννοια, περιλαμβάνει μερικότερες εναλλακτικές μορφές τουρισμού:

- Θεραπευτικός Τουρισμός
- Ιαματικός Τουρισμός- Θερμαλισμός
- Τουρισμός Φυσικοθεραπείας
- Τουρισμός Υγιεινής Διαβίωσης και Αναζωογόνησης
- Τουρισμός Ομορφιάς και Ευεξίας

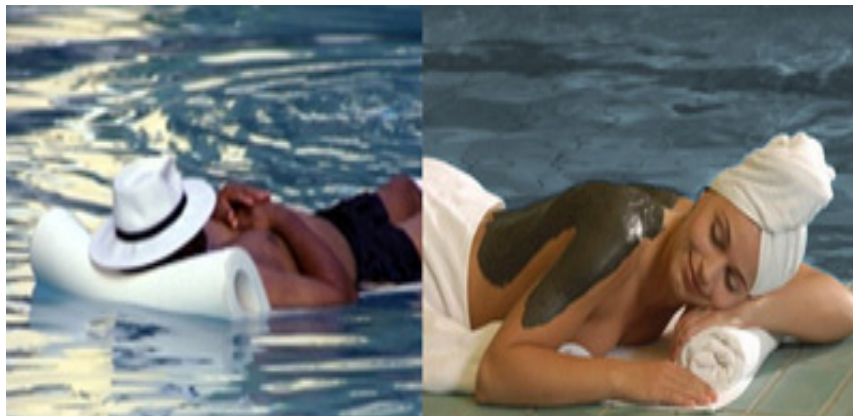

3.1 Θεραπευτικός Τουρισμός

Ο Θεραπευτικός Τουρισμός αποτελεί μία από τις μορφές τουρισμού υγείας, που συμβάλλει γενικά στην πρόληψη, αποκατάσταση της υγείας, ξεκούραση, ομορφιά, δηλαδή ταυτόχρονη ανάγκη για διακοπές και θεραπεία μαζί σε ένα πρότυπο περιβάλλον, είτε αυτό αποτελεί μία εγκατάσταση λουτροθεραπείας όπως ονομάζεται (*Spa Resorts που πηγάζει από τη λέξη «espa» που σημαίνει πηγή όπως ανέφερα και παραπάνω, καθώς τα αρχικά SPA σημαίνουν SANUS PER AQUA δηλαδή Υγεία μέσα από το νερό*), είτε αποτελεί ένα κέντρο τουρισμού υγείας- υγιεινής & φυσικής διαβίωσης (*Health Spa Centers*) τα οποία αποκαλούμε ως συνήθως κέντρα Θαλασσοθεραπείας, Φυσικοθεραπείας ή Ευεξίας.

Είναι ο τουρισμός που περιλαμβάνει προγράμματα θεραπείας και μόνο, με σύγχρονες ιατρικές μεθόδους της ορθόδοξης ιατρικής και με φυσικές μεθόδους θεραπείας της εναλλακτικής Ιατρικής.

3.2 Ιαματικός Τουρισμός- Θερμαλισμός

Ο Ιαματικός Τουρισμός είναι η πρώτη μορφή του τουρισμού υγείας, γνωστή από αρχαιοτάτων χρόνων και περιλαμβάνει ένα ταξίδι τουριστών με διάφορα προβλήματα υγείας, σε τουριστικούς προορισμούς στους οποίους υπάρχουν ιαματικές πηγές, για να κάνουν χρήση ιαματικών νερών, συνήθως θερμομεταλλικών, που έχουν θεραπευτικές ιδιότητες. Με τον όρο αυτό αναφερόμαστε στο σύνολο οργανωμένων και αλληλοσυμπληρούμενων δράσεων, με κυρίαρχο στοιχείο αυτό της χρήσης του ιαματικού φυσικού πόρου (νερό, πηλός).

Η φύση εκτός από σπάνια τοπία και ιδιαίτερες φυσικές ομορφιές χάρισε στην Ελλάδα και πηγές με σημαντικές θεραπευτικές ιδιότητες. Τα ιαματικά λουτρά ή αλλιώς οι γνωστές *Λουτροπόλεις ή σύμφωνα με τον επιστημονικό όρο «Spa Resorts»* αποτελούν μέρος του εθνικού πλούτου της χώρας, ενώ οι θεραπευτικές τους ιδιότητες ήταν ήδη γνωστές από τους αρχαίους χρόνους. Οι ιαματικοί φυσικοί πόροι είναι διάσπαρτοι στην ελληνική επικράτεια, ενώ τα νερά των συγκεκριμένων πηγών διαφέρουν από τα συνηθισμένα, είτε λόγω της υψηλής τους θερμοκρασίας είτε λόγω της παρουσίας σπάνιων δραστικών συστατικών. Τα νερά αυτά χαρακτηρίζονται ως μεταλλικά εξαιτίας της θερμοκρασίας ή της γενικής τους χημικής σύστασης. Εκτός από τις ψυχρές μεταλλικές πηγές υπάρχουν και οι θερμοπηγές, με τις οποίες οικοδομήθηκε ένας κλάδος θεραπευτικής αγωγής, η ιαματική υδροθεραπεία. (θερμαλισμός).

Θερμαλισμός ή αλλιώς Θερμαλιστικός τουρισμός είναι το σύνολο των δραστηριοτήτων του ιαματικού τουρισμού μαζί με τις διευρυμένες δραστηριότητες αναψυχής και αναζωογόνησης, που μπορούν να έχουν και μη ασθενείς τουρίστες, που επισκέπτονται τις ιαματικές πηγές.

Ο θερμαλισμός περιλαμβάνει ακόμη την ενεργειακή αξιοποίηση των θερμομεταλλικών νερών και τη γενικότερη χρήση της γεωθερμικής ενέργειας και την χρήση των μεταλλικών νερών.

Από την άποψη του τουρισμού, ο θερμαλισμός ταυτίζεται με τον ιαματικό τουρισμό και οι δύο έννοιες συχνά χρησιμοποιούνται αδιακρίτως.

Η γεωγραφική κατανομή των πηγών δεν είναι τυχαία, καθώς συνδέεται είτε με τεκτονικά γεγονότα, όπως, για παράδειγμα στις περιπτώσεις των πηγών του Καϊάφα, της Κυλλήνης και του Λαγκαδά, είτε με ηφαιστειακές δραστηριότητες όπως, για παράδειγμα, στις περιπτώσεις των πηγών των Μεθάνων, της Μήλου, της Λέσβου, της Σαμοθράκης και της Λήμνου. Η υδροθεραπεία είναι ιδιαίτερα σημαντική για την αντιμετώπιση πολλαπλών παθήσεων, όπως είναι τα αρθρικά και οι ρευματοπάθειες, όπου θα αναλύσουμε παρακάτω στα διακρίσεις θεραπειών.

11.(Ρίγγας Χρήστος, Συμπληρωματικές Σημειώσεις ΤΕΙ, 2005)

3.2.1 Ιαματικά Λουτρά και Πηγές-Ιαματικοί φυσικοί πόροι- Θεραπείες

Όπως αναφέρθηκα και παραπάνω σύμφωνα με την ιστορία, οι ιαματικές πηγές έχουν τις ρίζες τους στην αρχαία Ελλάδα που ο πρώτος παρατηρητής των πηγών με θεραπευτικές ιδιότητες ήταν ο ιστορικός Ηρόδοτος που πρωτοσύστησε τα ιαματικά λουτρά. Ιδιαίτερη χρήση των ιαματικών πηγών έγινε κατά τα ρωμαϊκά κυρίως χρόνια. Κατά τους βυζαντινούς χρόνους, αρκετοί ήταν επίσης οι άνθρωποι που βρήκαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον στην υδροθεραπεία και την **ιαματική λουτροθεραπεία**. Η τελευταία, βρήκε ιδιαίτερη εφαρμογή τους τελευταίους δύο αιώνες, ενώ σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες κατασκευάστηκαν νέα λουτροθεραπευτήρια που αντικατέστησαν τις παλιές και διάσημες τότε Ρωμαϊκές Θέρμες.

Τι είναι τα Ιαματικά Νερά

Τα νερά των φυσικών ή ιαματικών πηγών είναι νερά που πηγάζουν μέσα από πετρώματα και βράχους, και βγαίνουν από τα έγκατα της γης. Στην ουσία, είναι μεταλλικά νερά που περιέχουν μεταλλικά συστατικά, όπως νάτριο, κάλιο, ασβέστιο, σίδηρο, μαγνήσιο, φώσφορο, οξυγόνο και άλλα σημαντικά στοιχεία που καθορίζουν τις αξίες και τις ιδιότητες των ιαματικών νερών. Η θερμοκρασία των φυσικών πηγών επίσης διαφέρει από περιοχή σε περιοχή, φτάνοντας πάντως μέχρι και τους 60 βαθμούς Κελσίου.⁷

Η Ελλάδα θεωρείται μία από τις πλουσιότερες χώρες σε φυσικές πηγές.

Στην Ελλάδα υπάρχουν 822 καταγραμμένες πηγές θερμομεταλλικών νερών όλων των κατηγοριών. (*όπως Σχήμα 3.2.1.*) Από το σύνολο των πηγών οι 752 μπορούν να αξιοποιηθούν, ενώ σήμερα χρησιμοποιούνται σε μεγάλο ή μικρό βαθμό οι 348 (42%). Από τις 348 πηγές οι 180

χρησιμοποιούνται για λουτροθεραπεία, οι 20 για λουτροθεραπεία και πόση ύδατος και 148 περίπου για πόση ύδατος. Οι ιαματικές πηγές κατατάσσονται σε: α) Τουριστικής Σημασίας οι οποίες υπάγονται στην άμεση αρμοδιότητα του ΕΟΤ και β) Τοπικής Σημασίας που η λειτουργία τους τελεί υπό την αρμοδιότητα του Υπουργείου Εσωτερικών ασκούμενη από τον οικείο Νομόρχο. Υπάρχουν 23 πηγές Τουριστικής Σημασίας και 53 (συν 6 πηγές υπό ανακήρυξη) Τοπικής Σημασίας.

Οι περισσότερες πηγές βρίσκονται στα νησιά, σε 229 σημεία. Ακολουθεί η Στερεά Ελλάδα με 165 πηγές, η Μακεδονία με 115, η Πελοπόννησος με 114, η Θεσσαλία με 57, η Ήπειρος με 56 και η Θράκη με 25 φυσικές πηγές. Από τις πηγές αυτές λειτουργούν ως λουτροπόλεις οι 80. Από αυτές, τουριστικής σημασίας και αξιοποίησης είναι οι 18 και τοπικής σημασίας οι 47. Η δυνατότητα αξιοποίησης των φυσικών πηγών είναι πολύ μεγάλη, παρόλα αυτά οι ελλειψείς εγκαταστάσεις και η ανάγκη χρήσης ανάλογου τεχνικού εξοπλισμού δεν καθιστούν ικανή την αξιοποίηση περισσότερων ιαματικών πηγών. Τα ιαματικά νερά έχουν θεραπευτικές ιδιότητες, ικανές να θεραπεύσουν ασθένειες, όπως ρευματικά, αρθριτικά, παθήσεις του ήπατος, πεπτικές και άλλες χρόνιες παθήσεις. Στην πράξη, με τη συχνή χρήση των φυσικών πηγών, τα αποτελέσματα δύναται να είναι θαυμαστικά, ενώ κάποιες παθήσεις, μπορούν να εξαλειφθούν οριστικά.

Σχήμα 3.2.1.
Γεωγραφικώς οι 822 καταγραμμένες πηγές κατανέμονται με ποσοστά %:

Στερεά Ελλάδα- Αττική	19%
Μακεδονία	14%
Πελοπόννησος	14%
Αιγαίο	13%
Κρήτη	12%
Θεσσαλία	7%
Ήπειρος	7%
Κυκλάδες	4%
Ιόνια Νησιά	4%
Θράκη	3%
Εύβοια	3%

Συγκεκριμένα, περιοχές με εξαιρετικές ιαματικές πηγές είναι: τα Καμένα Βούρλα, η Αιδηψός που είναι από τις πιο ονομαστές λουτροπόλεις της Ελλάδας με ιστορία 20.000 ετών, οι Θερμοπόλεις στις οποίες, όπως αναφέρεται στη μυθολογία, ο Ηρακλής όφειλε τη δύναμή του επειδή λουζόταν σε αυτά τα νερά, η Βουλιαγμένη, η Θέρμη Μυτιλήνης, η Ικαρία και τα Μέθανα, τα οποία συνιστώνται σε ανθρώπους με ρευματικές, γυναικολογικές, δερματικές και κυκλοφορικές παθήσεις, καθώς και νεφρικά προβλήματα. Από τις πιο δημοφιλείς περιοχές σε όλη την Ελλάδα για τις θεραπευτικές ιδιότητες των πηγών της είναι το Λουτράκι, η Κυλλήνη, ο Καϊάφας. Κάθε χρόνο, ειδικά κατά την καλοκαιρινή περίοδο, η περιοχή συγκεντρώνει ολοένα και μεγαλύτερη προσέλευση κόσμου. Το εντυπωσιακό μάλιστα είναι ότι σημειώνει σημαντικά ποσοστά ακόμα και νεανικού πληθυσμού με αυξημένο ενδιαφέρον για τα ιαματικά λουτρά. Στο επόμενο κεφάλαιο που θ' ακολουθήσει θα δούμε πως αναπτύσσεται ο θερμαλισμός- ιαματικός τουρισμός σε μία από τις πιο όμορφες αλλά τουριστικές περιοχές της Ελλάδος.

Ο σύγχρονος τρόπος ζωής και οι υψηλές απαιτήσεις, προσέλκυσαν σιγά-σιγά και το νεανικό κοινό που αντιμετώπισε τα ιαματικά λουτρά ως έναν τρόπο χαλάρωσης, αλλά και προληπτικής θεραπείας. Αυτός ήταν και ο λόγος για τον οποίο τόσο στο εξωτερικό όσο και στην Ελλάδα, η λουτροθεραπεία παρουσιάζει μια έξαρση, κερδίζοντας συνεχώς έδαφος στον κλάδο των εναλλακτικών διακοπών. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία του Ιαματικού Τουρισμού, γνωστότερου ως SPAS. Η συνεχής ζήτηση «άνοιξε» το δρόμο για έναν ιδιαίτερα κερδοφόρο κλάδο με τη δημιουργία θέρετρων ιαματικού τουρισμού (SPAS) που συνδυάζουν εκτός από τις υπηρεσίες υγείας και την ψυχαγωγία. Ο τουρισμός υγείας εξελίσσεται με ραγδαίους ρυθμούς σε ολόκληρη την Ευρώπη, ενώ ο συνδυασμός και άλλων υπηρεσιών μαζί με τη λουτροθεραπεία καθιστά τον κλάδο όλο και πιο ελκυστικό για το ενδιαφερόμενο κοινό. Στην Ελλάδα, τα τελευταία 10 χρόνια, έκαναν την εμφάνισή τους όλο και περισσότερα κέντρα λουτροθεραπείας σε εκσυγχρονισμένες πολυτελείς εγκαταστάσεις με συνδυαστικές υπηρεσίες μασάζ, λασποθεραπείας και άλλων υπηρεσιών, ικανών να αντικαταστήσουν τις φυσικές ιαματικές πηγές. Την ίδια στιγμή, οι περιοχές και τα νησιά που διαθέτουν φυσικές πηγές εντείνουν τις προσπάθειες εκσυγχρονισμού αυτών, έτσι ώστε να είναι σε θέση να δεχτούν μεγαλύτερα ποσοστά τουριστών με πακέτα εναλλακτικών διακοπών σε οικονομικούς όρους, καθώς τα περισσότερα μεγάλα κέντρα SPAS θεωρούνται για πολλούς ενδιαφερόμενους ως πολυτέλεια λόγω του υψηλού κόστους των προσφερόμενων υπηρεσιών τους. Σήμερα φαίνεται ότι αρκετοί άνθρωποι θεωρούν τα SPAS ως μία νέα μόδα. Γεγονός είναι πάντως ότι η ανάγκη και η ζήτηση της εν λόγω «μόδας», η οποία στην ουσία κρατάει αρκετές χιλιάδες χρόνια, διαφαίνεται να ξεπερνάει κάθε προσδοκία, καθώς οι δραστηριοποιούμενες στον κλάδο επιχειρήσεις αναπτύσσονται και πληθαίνουν και στην Ελλάδα. Εν τέλει όμως, αυτό που είναι πρωτεύουσας σημασίας, είναι η σωστή αξιοποίηση εκατοντάδων φυσικών πηγών σε ολόκληρη την Ελλάδα που αποδεικνύονται θησαυρός για όλο και περισσότερους ανθρώπους με χρόνιες παθήσεις, ακόμα και για τις περιπτώσεις έντονου άγχους και στρες που επιβαρύνουν την υγεία τους σε καθημερινή πλέον βάση. Η θερμοκρασία των λουτρών, ανάλογα με την περίπτωση, ποικίλει από 0-5 βαθμούς μέχρι και 37-42 βαθμούς Κελσίου. Επίσης μπορεί να φτάσει ακόμα και τη θερμοκρασία των 60° Κελσίου η οποία διαφέρει από περιοχή σε περιοχή. Η διάρκεια του λουτρού είναι 20-30 λεπτά της ώρας. Πολλές φορές όμως και ανάλογα με την περίπτωση, η διάρκεια αυτή μπορεί να είναι μικρότερη ή μεγαλύτερη. Τα **αιθέρια έλαια** (τα πραγματικά αιθέρια έλαια, τα δυνάμενα να αποδώσουν δραστικά συστατικά) τον τελευταίο καιρό αποτελούν συστατικά των ιαματικών λουτρών. Έχουν διαχωριστεί από τους επιστήμονες ερευνητές σε διάφορες ομάδες, ανάλογα με την βοήθεια που, γενικά, μπορούν να προσφέρουν. Πάντως η ύπαρξή τους μέσα στο λουτρό μπορεί, χωρίς να χρειασθεί να υποκαταστήσει κάποιο τοπικό φάρμακο, να προσφέρει θετική βοήθεια, σε όλες ανεξαρτήτως τις περιπτώσεις όπως: έντονος πόνος, δερματοπάθειες, αρθροπάθειες, αυχενικά σύνδρομα κι άλλες σοβαρές παθήσεις.

12.(Δρακοπούλου Έλενα, Σημειώσεις 2008)

Ιαματικοί Φυσικοί Πόροι

Είναι γήινα φυσικά υλικά, που στην αυθεντική τους κατάσταση εμφανίζουν ή και αποδεικνύουν μέσα από την πρακτική εμπειρία του παρελθόντος ή τη σύγχρονη επιστημονική εμπειρία, την ικανότητα να ασκούν ιδιαίτερες βιολογικές δράσεις οι οποίες και αξιοποιούνται στη θεραπεία. Οι Ιαματικοί φυσικοί πόροι διακρίνονται σε κάποιες κατηγορίες:

- 1) **Υγρά:** θερμά ή ψυχρά μεταλλικά νερά πηγών ή γεωτρήσεων.
- 2) **Στερεά:** Πηλοειδή ανόργανα, οργανικά ή μεικτά

3) **Ιαματική πηγή:** Είναι φυσική ανάβλυση ή και άντληση ιαματικού νερού ή και αερίου μαζί με τυχόν υδροληψίας.

4) **Ιαματικά νερά και ιαματικά αέρια:** Είναι υπόγεια ή πηγαία νερά ή αέρια, που αναβλύζουν με φυσικό τρόπο ή λαμβάνονται με τεχνικό έργο, τα οποία λόγω των φυσικών ή χημικών τους ιδιοτήτων έχουν ιαματικές ιδιότητες οι οποίες και αναγνωρίζονται βάσει του νομικού πλαισίου που ορίζει η πολιτεία.

5) **Θεραπευτικός πηλός :** Είναι μείγμα υπέρθερμο ή υπερθερμαινόμενο το οποίο προέρχεται από την αναλογική πρωτογενή ανάμειξη ή πιο συχνά δευτερογενή, ενός

στερεού συστατικού κατεξοχήν αργιλικού με φυσικό θερμό νερό και χρησιμοποιείται στις λουτροπόλεις ως μέσο θεραπευτικής αγωγής.

6) **Αεριούχα :** Είναι σπήλαια υδρατμών, εκπομπές αερίων, εκπομπές υδρατμών, ξηρά σπήλαια.

7) Ως σύνθετος ιαματικός φυσικός πόρος θεωρείται το **κλίμα** τόσο στον τομέα του θερμαλισμού όσο και της θαλασσοθεραπείας.

Θεραπείες

1. Υδροθεραπεία: είναι η θεραπευτική αγωγή η οποία στηρίζεται στη χρήση του Ιαματικού Νερού.

Τύποι Υδροθεραπείας:

- **Την Εσωτερική**, η οποία περιλαμβάνει την **ποσιθεραπεία** (πόση ιαματικών νερών), **εισπνοθεραπεία** (εισπνοή των αερίων ή των σταγονιδίων των μεταλλικών νερών) και τις **πλύξεις** (στοματικές, ρινικές, γυναικολογικές)
- **Την Εξωτερική**, η οποία περιλαμβάνει τη **λουτροθεραπεία** (για ορισμένο χρόνο το σώμα δέχεται το θερμομεταλλικό νερό, που έρχεται με ψηλή ή χαμηλή πίεση), τις **υδρομαλάξεις** (το σώμα δέχεται την πίεση του νερού), την **υδροκινησιοθεραπεία** (συνδυασμός λουτροθεραπείας και κινησιοθεραπείας, όσο το σώμα βρίσκεται στο νερό) και την **πηλοθεραπεία** (εφαρμογή πηλού, που έχει ωριμάσει, σε σημεία του σώματος με διάφορες παθήσεις).⁷

2. Λουτρά: Με τη μορφή λουτρών πραγματοποιείται η υδροθεραπεία, με τη χρήση των μεταλλικών νερών και εφαρμόζονται με διαφορετικούς τρόπους: κρύα μπάνια, χλιαρά, ζεστά και καυτά, με πλήρη βύθιση ή μερική, με ντους, σε στάσιμο ή τρεχούμενο νερό, σε πισίνα ή ατομική μπανιέρα.

Το μπάνιο, πράγματι, πρέπει να ακολουθείται από μία κατάλληλη αντίδραση και για να δημιουργηθεί αυτή ο ασθενής στεγνώνεται με πολύ ζεστά πανιά, μετά ξαπλώνει και τυλίγεται σε ένα σεντόνι και σκεπάζεται με ζεστές και βαριές κουβέρτες. Η όλη θεραπεία ολοκληρώνεται με ένα τονωτικό μασάζ.

3. Τα Φυσικά Σπήλαια:

Στην ιατρική υδρολογία περιλαμβάνεται και η μελέτη της θεραπευτικής δραστηριότητας των φυσικών σπηλαίων ή θερμοστρών. Χωρίζονται σε δύο τύπους: στις υγρές σπηλιές και στις ξηρές σπηλιές. Στις πρώτες, που είναι γεμάτες από τους ατμούς των θερμών πηγών που αναβλύζουν, χρησιμοποιούνται για θεραπευτικούς σκοπούς οι ζώνες όπου η θερμοκρασία κυμαίνεται ανάμεσα στους 30 και 42° C. Στις δεύτερες, όπου δεν υπάρχουν υδρατμοί, η θερμοκρασία φθάνει τους 50

ακόμα και τους 70^{0C}, η επίδραση της σπηλιάς είναι βασικά διαφορετική, με ακόλουθη εξουδετέρωση των μεταβολικών υπολειμμάτων τόσο με την εφίδρωση όσο και με την ούρηση. Αυτή η μέθοδος θεραπείας ευνοεί την αλλαγή και εξασκεί μια δραστική ενέργεια καθαρά αποτοξινωτική, χάρη στην αυξημένη εξουδετέρωση των υπολειμμάτων. Οι ασθένειες που αντιμετωπίζονται περισσότερο με αυτές τις θεραπείες είναι η παχυσαρκία, η ποδάγρα, η αρτηριακή υπέρταση και περιοριστικά στις ξηρές σπηλιές, το βρογχικό άσμα και το πνευμονικό εμφύσημα. Και αυτές οι θεραπείες, στις περισσότερες περιπτώσεις, γίνονται το πρωί και με άδειο στομάχι και ο ασθενής, για να συνηθίσει στις θερμοκρασίες, προχωρεί προοδευτικά μέσα στη σπηλιά, και το ίδιο κάνει και στην έξοδο, δηλαδή με μικρές στάσεις στα ενδιάμεσα που θα κρατάνε και 10 λεπτά, για να μην υπάρξουν διαταραχές από τις αλλαγές θερμοκρασίας μέσα και έξω από τις σπηλιές. Κάθε θεραπεία θα ολοκληρώνεται με ένα ζεστό ντους και ένα γενικό μασάζ.

4. Εισπνοές: Πρόκειται για μία θεραπεία γνωστή από πολλούς αιώνες πριν που σήμερα εφαρμόζεται με πιο αποτελεσματικές σύγχρονες τεχνικές, χάρη στις ειδικές συσκευές. Πρόκειται για ψεκασμούς των άνω και κάτω κοιλοτήτων με σταγόνες που περιέχουν μεταλλικά νερά ή ελευθερωμένο αέριο από το ίδιο το νερό.

ΕΙΣΠΝΟΗ ΖΕΣΤΗ – ΥΓΡΗ: Γίνεται με αλατούχο – ιωδιούχο νερό, με αλατούχο – βρωμιούχο – ιωδιούχο νερό και με θειούχο νερό και είναι μία από τις πιο διαδεδομένες μεθόδους. Η εφαρμογή γίνεται κατά κύριο λόγο, σε κοινούς χώρους όπου είναι εγκατεστημένες πολλές συσκευές, μία για κάθε ασθενή, και διαρκεί γύρω στα 10 λεπτά.

13 .(Σύνδεσμος Δήμων και Κοινοτήτων Ιαματικών Πηγών Ελλάδας, 2006)

Ακόμη, είναι σημαντικό να σημειωθεί πως σε τέτοιους χώρους όπως τα ιαματικά λουτρά και τις εγκαταστάσεις τους, είναι απαραίτητη η παρουσία και η συμμετοχή μίας ομάδας που οργανώνει, φροντίζει και προστατεύει τα άτομα που έχουν σαν στόχο την βελτίωση της σωματικής τους υγείας με τη χρήση των ειδικών θεραπειών στις ιαματικές λουτροπόλεις.

Αυτή η ομάδα αποτελεί αρχικά το Σύνδεσμο Δήμων και Κοινοτήτων των Ιαματικών Πηγών Ελλάδας. Σκοπός του συνδέσμου είναι η μέριμνα για την αξιοποίηση, εκσυγχρονισμό και γενικά για τη βελτίωση των συνθηκών λειτουργίας των λουτροπόλεων της χώρας και η εκμετάλλευση αυτών από την τοπική αυτοδιοίκηση.

3.3 Τουρισμός Φυσικοθεραπείας

Είναι ο τουρισμός κατά τη διάρκεια του οποίου γίνεται χρήση των φυσικών μεθόδων θεραπείας της εναλλακτικής Ιατρικής για διατήρηση, πρόληψη, θεραπεία και αποκατάσταση της υγείας. Και ανάλογα με τη μέθοδο που χρησιμοποιείται, ο τουρισμός της φυσικοθεραπείας παίρνει μια ειδικότερη ονομασία με στενότερη έννοια (Τουρισμός Υδροθεραπείας, Τουρισμός Κινησιοθεραπείας, Τουρισμός Θαλασσοθεραπείας). Ο τουρισμός φυσικοθεραπείας αναπτύσσεται κυρίως στα Health resorts τα οποία οι περισσότεροι τα αποκαλούν Spa. Όμως, πρέπει να προσθέσω εδώ και να τονίσω ξανά ότι η ονομασία spa που προήλθε από τον ορισμό «espa» που αποτελεί τη λέξη πηγή, συντέλεσε στη γέννηση της ιδέας της έννοιας του ιαματικού τουρισμού. Γι' αυτό και τα κέντρα αυτά στα οποία επεκτείνεται ο ιαματικός τουρισμός-θερμαλισμός ή και ο θεραπευτικός ακόμα τα αποκαλούμε «spa resorts». Απλά, τα υπόλοιπα κέντρα τουρισμού υγείας, όπως τα λεγόμενα «Health resorts» (κέντρα θαλασσοθεραπείας, φυσικοθεραπείας), μπορεί να μην διαθέτουν ιαματικές πηγές αλλά έχουν επιπρόσθετα στη διάθεσή τους μεγάλες ποσότητες ιαματικού νερού προκειμένου να το χρησιμοποιήσουν για τις κατάλληλες θεραπείες. Σκοπός τους ήταν αρχικά ν' αντικαταστήσουν τις ιαματικές πηγές και να δημιουργήσουν ένα περιβάλλον, μέσα στο οποίο να υπάρχει η δυνατότητα όλες οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού υγείας να γνωριστούν μεταξύ τους και να συνεργαστούν. Βέβαια ένας άλλος πολύ σημαντικός λόγος που συντέλεσε στη χρήση του όρου «Spa» ήταν και η διαφήμιση. Προκειμένου λοιπόν να προσελκύσουν το νέο τουριστικό προϊόν θα έπρεπε να το προβάλλουν με τέτοιο τρόπο έτσι ώστε να εντυπωσιάσει και να κερδίσει το καταναλωτικό κοινό. Έτσι κι έγινε με τις γνωστές διαφημιστικές καμπάνιες, κι έτσι

οφείλεται και η εξήγηση γιατί οι περισσότεροι άνθρωποι τα αποκαλούμε «Spa» και όχι «health resorts» όπως ονομάζονται κανονικά.

Ο Τουρισμός φυσικοθεραπείας, όπως αναφέραμε & παραπάνω ανάλογα με τη μέθοδο που χρησιμοποιείται, παίρνει και την αντίστοιχη ειδική ονομασία. Βασικό στοιχείο λοιπόν, σ' αυτές τις μεθόδους αποτελεί η Θαλασσοθεραπεία..

Τα σύγχρονα spa προσφέρουν, εκτός από τη βασική θαλασσοθεραπεία, ποικιλία προγραμμάτων ομορφιάς κι ευεξίας, όπως αρωματοθεραπείες, διάφορα είδη μασάζ, και γενικά θεραπείες που αποσκοπούν στη φροντίδα και στην ομορφιά του προσώπου και του σώματος, όπως και θα δούμε στις παρακάτω παραγράφους.

3.4 Τουρισμός Υγιεινής Διαβίωσης και Αναζωογόνησης

Είναι ο τουρισμός κατά τη διάρκεια του οποίου οι τουρίστες ακολουθούν ένα πρόγραμμα υγιεινής και φυσικής ζωής, το οποίο περιλαμβάνει υγιεινή διατροφή, ενεργητική άθληση, δίαιτα, ωράριο παράλληλο με τους φυσικούς βιορυθμούς καθώς και προγράμματα ψυχικής ισορροπίας και καταστολής του άγχους.

3.5 Τουρισμός Ομορφιάς και Ευεξίας

Ο Τουρισμός Ομορφιάς & Ευεξίας, όπως αναφέρεται στη μελέτη, αποτελεί την πιο σύγχρονη μορφή Τουρισμού Υγείας και προωθείται παγκοσμίως. Όταν εμφανίστηκε ο συγκεκριμένος κλάδος απευθυνόταν μόνο σε πελάτες υψηλής οικονομικής επιφάνειας. Σήμερα ο Τουρισμός ευεξίας απευθύνεται στο μεγαλύτερο μέγεθος της αγοράς, καθώς εμφανίζονται διαρκώς νέα κέντρα τα οποία απευθύνονται και σε πελάτες με περιορισμένες οικονομικές δυνατότητες, αφού παρέχουν υπηρεσίες διαμονής και ευεξίας σε χαμηλότερο κόστος.

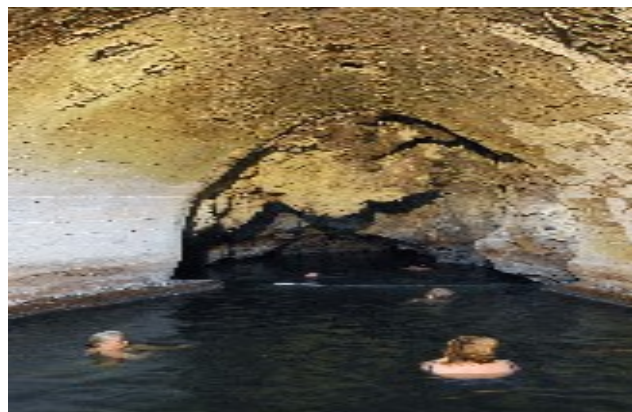
Είναι ο τουρισμός κατά τη διάρκεια του οποίου ακολουθούνται διάφορα προγράμματα ομορφιάς όπως Αισθητικής, Κομμωτικής, τοπικού ή ολικού αδυνατίσματος, σύσφιξης μυών, περιποίηση προσώπου και σώματος, αποτρίχωσης, ενδυματολογίας, πλαστικής χειρουργικής(στα σύγχρονα τουριστικά κέντρα υγείας).

3.6 Κέντρα Τουρισμού Υγείας

Με βάση λοιπόν τα παραπάνω συνεπάγεται ότι κάθε μορφή τουρισμού υγείας αναπτύσσεται σε ειδικούς χώρους κι εγκαταστάσεις, τα λεγόμενα τουριστικά κέντρα, τα οποία κατατάσσονται γενικά σε δύο κατηγορίες ανάλογα με το προσφερόμενο προϊόν:

3.6.α) Κέντρα Ιαματικού Τουρισμού (Spa Resorts), εάν το προϊόν στοχεύει κυρίως στη θεραπεία με τη χρήση ιαματικών νερών σε περιβάλλον ποιότητας κι αναψυχής. Όπως οι γνωστές λουτροπόλεις που αναλύσαμε σ' αυτό το κεφάλαιο.

3.6.α) Health Resorts ή αλλιώς Health Spa Centers, εάν το προσφερόμενο προϊόν εκτός της θεραπείας στοχεύει περισσότερο την ξεκούραση και την αναψυχή τα οποία μπορούν να δημιουργηθούν και σε χώρους όπου δεν υπάρχουν ιαματικές πηγές.

Αρχικά αναπτύχθηκαν κοντά σε ιαματικές πηγές αλλά σταδιακά αντίστοιχες υπηρεσίες άρχισαν να προσφέρουν και εξειδικευμένες ξενοδοχειακές μονάδες. Η βασική ιδέα των θεραπειών Health spa centers, είναι η πρόληψη, η θεραπεία ορισμένων παθήσεων και η αναζωογόνηση του οργανισμού με την αξιοποίηση των ευεργετημάτων της θάλασσας. (θαλασσίνο κλίμα, νερό και την χρήση Θαλασσιών ουσιών λάσπης, φυκιών, άμμου).

Οι προσφερόμενες υπηρεσίες κυρίως αφορούν: Χαλάρωση, μασάζ, αδυνάτισμα, κούρες ομορφιάς, υδροθεραπεία, φυσιοθεραπεία, αντιμετώπιση της κυτταρίτιδας, γυμναστική, ενώ συνοδεύονται κατά κανόνα και από άλλες αθλητικές και πολιτιστικές δραστηριότητες.

Τα κέντρα αυτά αποτελούν ένα τμήμα της προβολής των τουριστικών πακέτων διακοπών και φαίνεται να γίνονται ιδιαίτερα δημοφιλή και μέσα στην Ευρώπη.

Τα κέντρα αυτά διαφέρουν μόνο στη μορφή του προσφερόμενου τελικού προϊόντος, το οποίο συνίσταται σε θεραπεία ή ξεκούραση, ενώ όλα προσφέρουν προϊόντα των οποίων τα βασικά τους συστατικά προέρχονται από φυσικές πηγές και παρέχουν στους πελάτες τους μία σειρά από σύγχρονες φροντίδες και περιποιήσεις σε συνδυασμό με την απόλαυση και τη ψυχαγωγία ποιότητας σε ατμόσφαιρα ενός καλού ξενοδοχείου και όχι νοσοκομείου.

Μπορεί να μην διαθέτουν ιαματικές πηγές αλλά έχουν επιπρόσθετα στη διάθεσή τους κάποιες ποσότητες ιαματικού νερού προκειμένου να το χρησιμοποιήσουν για τις κατάλληλες θεραπείες.

Σκοπός τους ήταν αρχικά ν' αντικαταστήσουν τις ιαματικές πηγές και να δημιουργήσουν ένα περιβάλλον, μέσα στο οποίο να υπάρχει η δυνατότητα όλες οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού υγείας να γνωριστούν μεταξύ τους και να συνεργαστούν. Βέβαια ένας άλλος πολύ σημαντικός λόγος που συντέλεσε στη χρήση του όρου

«Spa» ήταν και η διαφήμιση. Προκειμένου λοιπόν να προσελκύσουν το νέο τουριστικό προϊόν θα έπρεπε να το προβάλλουν και να του δώσουν μία ξεχωριστή ονομασία με τέτοιο τρόπο έτσι ώστε να εντυπωσιάσει και να κερδίσει το καταναλωτικό κοινό. Τις περισσότερες φορές ή μάλλον πάντα, η εξωτερική εμφάνιση και η διαφορετική αισθητική του προϊόντος μπορούν να δώσουν μία θετική εικόνα του προϊόντος. (Όπως «SPA»), έτσι οφείλεται και η εξήγηση γιατί οι περισσότεροι άνθρωποι τα αποκαλούμε «Spa» και όχι «health resorts» όπως ονομάζονται κανονικά.

3.7 Ο Ρόλος της Θαλασσοθεραπείας ως το βασικό στοιχείο των Health Spa Centers ή Health Resorts και οι Φροντίδες της Φυσικοθεραπείας

3.7.1 Σύντομη Ιστορική Ανασκόπηση

Στην Ευρώπη, πρώτος ο Ευριπίδης παρατήρησε τις θετικές επιδράσεις του θαλασσινού νερού. Ο Ιπποκράτης (350 π.Χ.) σύστηνε τη χρήση του θαλασσινού νερού για εξωτερικές και εσωτερικές θεραπείες. Τα κρύα θαλασσινά μπάνια, ακόμη και τα παγωμένα χρησιμοποιούνταν ως θεραπευτικό μέσο από τους Έλληνες και τους Ρωμαίους. Μόλις τον 17^ο αιώνα γράφτηκαν τα πρώτα συγγράμματα για τη θεραπεία με θαλασσινό νερό από δύο Άγγλους: Τον **Floyer** (1967) και τον **Russel** (1740.). Ήταν οι πρώτοι Ευρωπαίοι που εξέδωσαν συγγράμματα με αυτό το αντικείμενο.

Από το τέλος του 18^{ου} αιώνα, οι Άγγλοι, οι Γερμανοί, και οι Γάλλοι ανοίγουν θαλασσινά νοσοκομεία στη Βαλτική, τη Νότια θάλασσα, τη Μάγχη και τον Ατλαντικό. Η θάλασσα και το θαλασσινό κλίμα χρησιμοποιούνται ως θεραπευτική αγωγή ενάντια στη φυματίωση και το ραχιτισμό.

Γέννηση του ονόματος ~ της Ιδέας

Το 1967 ο Δόκτωρ **Bonnardiere** (γιατρός του Arcachon) επινόησε το νεολογισμό "thalasso"therapie" (θάλασσα και θεραπεία).

Παράλληλα, αφού επιβεβαιώνεται και η επιστημονική πλευρά της θαλασσοθεραπείας, δημιουργούνται πολλά κέντρα έρευνας στις ακτές του Ατλαντικού και στην Μάγχη.

Ο γιατρός R.Quinton είναι τελικά ο προάγγελος στο αντικείμενο. Θέτει τις επιστημονικές βάσεις το 1904 δημοσιεύοντας τις έρευνές του πάνω στο θαλασσινό νερό και το οργανικό περιβάλλον.

Στη συνέχεια οι επιστήμονες Guelf και Dubarry απέδειξαν την υποδόρια εισχώρηση των ιόντων. Παράλληλα, ένας Βρετανός, ο I.Bagot μελετά το ενδιαφέρον του θαλασσινού κλίματος και ιδρύει το πρώτο θαλασσινό ινστιτούτο.

Ο δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος, η εξέλιξη της χημειοθεραπείας, η μείωση συμπτωμάτων φυματίωσης και των οστεικών παθήσεων ήταν τα σημαντικότερα γεγονότα που συνέβαλαν στην εξαφάνιση του ενδιαφέροντος για το τομέα αυτό από τους ιατρικούς παράγοντες.

Εδώ και λιγότερο από 5 χρόνια στην Ευρώπη στο σύνολό της, την Ασία και την Αμερική έχει δημιουργηθεί ενεργό ενδιαφέρον για τη Θαλασσοθεραπεία, τόσο για τα θεραπευτικά της όσο για τα ψυχολογικά της προτερήματα.

Rene Quinton: Ο ερευνητής αυτός απέδειξε ότι το σώμα μας αποτελείται κατά τα 7/10 από αλατινό νερό και ότι τα ανθρώπινα λευκά αιμοσφαίρια εξακολουθούν να ζούν στο θαλασσινό νερό, ενώ πεθαίνουν σε κάθε άλλο τεχνητό περιβάλλον.

Δόκτωρ **Louis Bagot** : Αντίστοιχος του **Rene Quinton** δημιουργεί το πρώτο κέντρο θαλασσοθεραπείας στο Roscoff. Διορθώνει τις τεχνικές που σχετίζονται με το θαλασσινό νερό και το κλίμα και εφευρίσκει τα πρώτα μπάνια ζεστού νερού.

14. (Patricia Deleuanait, 1997)

3.7.2 Τι Είναι Θαλασσοθεραπεία και τι προσφέρει –Ομάδα της Θαλασσοθεραπείας- Τεχνικές

Αποτελεί την Χαλάρωση και Αναζωογόνηση ψυχής και σώματος που στηρίζεται στις προληπτικές, θεραπευτικές, χαλαρωτικές και τονωτικές ιδιότητες του θαλασσινού νερού. Η φροντίδα γίνεται τόσο με αυτό καθαυτό το θαλασσινό νερό, που βρίσκεται σε θερμοκρασία 31-36 βαθμών Κελσίου (μπάνια, ντους, πισίνες) όσο και με θεραπείες σχετικές με παράγωγα της θάλασσας, όπως τα φύκια, η λάσπη ή ακόμα και με καλλυντικά που έχουν ως βάση τα παραπάνω συστατικά.

Το θαλασσινό νερό, η λάσπη και τα φύκια είναι πλούσια σε ιχνοστοιχεία που είναι απαραίτητα στον ανθρώπινο οργανισμό. Όσο για τη συγκεκριμένη θερμοκρασία, βοηθάει τη διείσδυσή τους στο σώμα.

Θαλασσοθεραπεία μπορεί κάποιος να κάνει στα οργανωμένα κέντρα λεγόμενα κέντρα τουρισμού υγείας-υγιεινής & φυσικής διαβίωσης(Health Resorts) που βρίσκονται δίπλα στη θάλασσα και τα οποία αντλούν και ανανεώνουν το νερό τους από καθαρές θάλασσες. Σε καμιά περίπτωση όμως δεν μπορεί να κάνει κάποιος θαλασσοθεραπεία σε κέντρα που δεν βρίσκονται δίπλα στη θάλασσα. Οι ειδικοί θεωρούν πως το ιδανικό πρόγραμμα κρατά ένα εξάημερο. Υπάρχουν όμως και προγράμματα weekend για χαλάρωση, ομορφιά κ.λπ. Επίσης, προσφέρονται και ημερήσια προγράμματα για το στρες, το αδυνάτισμα, τη χαλάρωση ή κάποιες ειδικές περιποιήσεις. Η καταλληλότερη εποχή για «spa» είναι η άνοιξη. Εποχή αναζωογόνησης, η καλύτερη εποχή για ένα πρόγραμμα θαλασσοθεραπείας που σε κρατά σε φόρμα για ένα εξάμηνο περίπου. Ακολουθεί το φθινόπωρο, που σε προετοιμάζει για έναν εύκολο χειμώνα.

Ένα πρόγραμμα σε κέντρο θαλασσοθεραπείας σε ξεκουράζει, συμβάλλει στην αποβολή του στρες και άγχους, και στην καταπολέμηση της κόπωσης.

Σε αναζωογονεί (τόνωση των φυσικών και ψυχικών δυνάμεων με ειδικά προγράμματα ομορφιάς και γυμναστικής, απώλεια περιττών κιλών, καταπολέμηση της κυτταρίτιδας).

Προλαμβάνει και θεραπεύει παθήσεις του κυκλοφορικού, καρδιαγγειακές, οστεοαρθρίτιδες και ρευματισμούς.

Τα Health Resorts ή αλλιώς « Spa» αναλαμβάνουν να ξεκουράσουν το σώμα και το νου, να μας ομορφύνουν και να μας ανανεώσουν.

Εκτός από τις κλασικές υπηρεσίες ενός ινστιτούτου αισθητικής ή ιαματικών λουτρών, μας προσφέρουν κάθε είδους μασάζ, ανάλογα με το ζητούμενο αποτέλεσμα, θεραπείες που συνδυάζουν αρχαία παραδοσιακά μυστικά με σύγχρονες αντιλήψεις της Κοσμητολογίας και της Ιατρικής, ενώ, παράλληλα, προσφέρουν συμβουλές για τεχνικές χαλάρωσης και ευεξίας, για υγιεινή διατροφή και έλεγχο του στρες.

Το σπουδαιότερο, όμως, είναι ότι μας εξασφαλίζουν τον τρόπο και τα μέσα για να πετύχουμε την απόλυτη ευεξία και αναζωογόνηση, ανάλογα με το χρόνο που διαθέτει ο καθένας: 1 ώρα, 1 μέρα, 1... εβδομάδα.

*Όπως αναφέρθηκα και παραπάνω ο τουρισμός υγείας ο οποίος εντάσσεται στην κατηγορία του ειδικού τουρισμού κι εξελίσσεται με τα χρόνια συνδυάζοντας διακοπές και θεραπεία, περιλαμβάνει κάποιες διακρίσεις: το κομμάτι του ιαματικού-θερμαλισμού και του θεραπευτικού που αναπτύσσονται όπως είδαμε και στις παραπάνω ενότητες στις ιαματικές πηγές και λουτρά, και το κομμάτι του τουρισμού φυσικοθεραπείας αναζωογόνησης- υγιεινής και φυσικής διαβίωσης – ομορφιάς και ασχολείται ο χώρος της Θαλασσοθεραπείας

Σ' ένα χώρο θαλασσοθεραπείας οι τεχνικές και οι άνθρωποι αλληλοσυμπληρώνονται για να επιτύχουν το μέγιστο των θετικών αποτελεσμάτων για τις ανάγκες των πελατών.

Άνθρωποι- Μία Ομάδα

*Γιατροί *Φυσιοθεραπευτές * Υδροθεραπευτές * Γυμναστές συνεργάζονται συνεχώς για να προσφέρουν την απόλυτη άνεση στον πελάτη.

Τεχνικές

Σε συνδυασμό με τις κλασσικές τεχνικές της λειτουργικής αποκατάστασης του σώματος, η **Θαλασσοθεραπεία** είναι:

A. Φροντίδα συσχετισμένη με το θαλασσινό νερό: τα μπάνια, τα ντους, οι πισίνες.

B. Φροντίδα συσχετισμένη με τα παράγωγα της θάλασσας: Φύκια ,λάσπη.

Η Θαλασσοθεραπεία δεν αρκείται στη χρήση της θεραπευτικής δράσης του νερού της θάλασσας, αλλά προσφέρει μία μεγάλη γκάμα οικογενειών θεραπειάς.

Οι τεχνικές θεραπείας διακρίνονται σε : **Παθητικές** και **Ενεργητικές**.

Παθητικές είναι τα μπάνια, τα ντους, τα φύκια, η λάσπη, οι εισπνοές. Και **ενεργητικές** είναι η Ατομική πισίνα, το Aquagym, και οι Υδροτονωτικές διαδρομές. Οι διάφορες θεραπείες, κυρίως με τα προϊόντα της θάλασσας (φύκια και λάσπη) βοηθούν στην αύξηση του μεταβολισμού των κυττάρων, με αποτέλεσμα να γίνονται περισσότερες καύσεις στον οργανισμό. Ταυτόχρονα με την απώλεια βάρους, την καταπολέμηση της κυτταρίτιδας και την επιδερμική σύσφιξη που επιτυγχάνεται, το δέρμα οξυγονώνεται, απορροφά όλα τα θρεπτικά στοιχεία και αναζωογονείται.

3.7.3 α) Πισίνες- Μπάνια - Ντους

Οι **πισίνες** οι οποίες ανήκουν στη συσχετισμένη φροντίδα με το θαλασσινό νερό, βρίσκονται μέσα στα κέντρα Θαλασσοθεραπείας και είναι συνήθως θερμαινόμενες κι εσωτερικές. Μέσα σε αυτές διεξάγονται διάφορες θεραπευτικές κατευθύνσεις οι οποίες όχι μόνο βοηθούν στη χαλάρωση αλλά και στα διάφορα προβλήματα υγείας των ανερχόμενων πελατών-τουριστών.

Πισίνες

- **Aquagym**: Το Aquagym είναι η λεγόμενη γυμναστική μέσα σε ζεστό θαλασσινό νερό και η διάρκειά του είναι 25' σε βαθμούς κελσίου 34° με 35°. Επίσης υπάρχουν 2 είδη aquagym, το Ιατρικό και το τονωτικό.
  - Το ιατρικό Aquagym χρησιμεύει για τα προβλήματα της αρθρίτιδας και των βαριών ποδιών.
  - Το τονωτικό Aquagym(για την κυτταρίτιδα και fitness)
- **Aquastream (ρεύμα νερού)**: Το Aquastream αποτελεί έναν υποβρύχιο εκτοξευτήρα, ο οποίος αποτελείται από 7 επιτοίχιους εκτοξευτήρες που προωθούν με μεγάλη πίεση μία μίξη νερού και αέρα με αποτέλεσμα να πραγματοποιούνται κινήσεις μέσα στο ρεύμα νερού που προκαλείται από την δράση των εκτοξευτήρων πάνω στη μάζα νερού.
  - *Αποσκοπεί σε **Γυμναστική και Θεραπευτική κατεύθυνση προσφέροντας:**
- Μυϊκή Χαλάρωση (αρθρίτιδα)

- Κινητοποίηση των οστών (κυτταρίτιδα)
  - Τονωτικό (fitness)
- Διάρκεια θεραπείας:** 10' σε θερμοκρασίες από 34° έως 35°

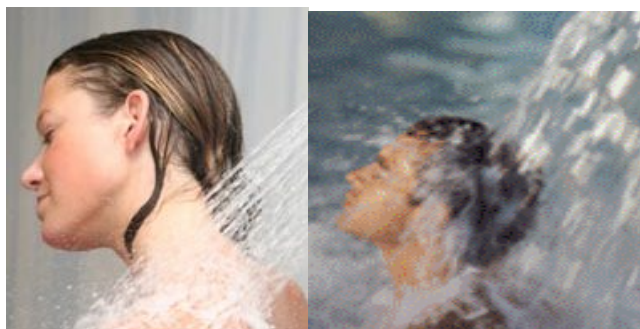
- **Aquaroyal:** Πισίνα εξοπλισμένη με διάφορα αξεσουάρ
    - Αναβράζουσες πισίνες
    - Αναβράζον κρεβάτι
    - Αναβράζον κάθισμα
    - Εκτοξευόμενο ρεύμα
    - Col de cygne (Εκτόξευση για τον ώμο και τον αυχένα)
    - Geyser (Εκτόξευση για τα πόδια)
    - Διάδρομος περπατήματος ενάντια σε ρεύμα ζεστού νερού)
- Διάρκεια σε κάθε θεραπεία:** 30 έως 45' και σε θερμοκρασίες από 32° έως 36° κελσίου.

Μπάνια

- **Bain airojet:** Μπανιέρα εξοπλισμένη με 180 προγραμματιζόμενους αγωγούς. Προωθούν μια μίξη νερού και αέρα και υπάρχει η δυνατότητα προγραμματισμού της λειτουργίας αυτών των αγωγών. **Ανάλογες επιδράσεις του προγραμματισμού:**
  - Πρόγραμμα 1 *Χαλαρωτικό
  - Πρόγραμμα 4 *Μυϊκή χαλάρωση
  - Πρόγραμμα 2 *Drainage
  - Πρόγραμμα 6 *Τονωτικό

Το Bain airojet λοιπόν ηρεμεί το σώμα, αποτελεί το μπάνιο που κάνει μασάζ στις αρθρώσεις στους μύς προσφέροντας τη γενική ξεκούραση. Μέση διάρκεια του Bain airojet είναι 12' σε θερμοκρασίες 34° με 38° κελσίου.
- **Μπάνιο με υποθαλάσσιο ντους:** Είναι αναβράζον μπάνιο (προωθούμενα νερό και αέρας) συνδυαζόμενο με ντους εκτόξευσης κάτω από το νερό από έναν υδροθεραπευτή.
- * **Θεραπευτική κατεύθυνση ανάλογα με τη λειτουργία του εκτοξευόμενου νερού:**
  - Μυϊκή χαλάρωση (αρθρίτιδα)
  - Drainant (βαριά πόδια)
  - Κινητοποίηση των ιστών (κυτταρίτιδα)

- **Μπάνιο υδρομασάζ**

Μπάνιο υδρομασάζ για όλο το σώμα ή για τοπικό μασάζ μέσω πολλαπλών προγραμματιζόμενων εκτοξευτήρων. Το θαλασσινό νερό μπορεί να εμπλουτιστεί με κρέμα φυκιών. Ενδείξεις:

- Αναλγητική δράση
- Μυοχαλαρωτική δράση
- Βελτίωση της λειτουργίας του κυκλοφορικού
- Τονωτική δράση

Διάρκεια :20 λεπτά

- **Μπάνιο Thalaxion** Πρωτοποριακή περιποίηση υδροθεραπείας η οποία συνδυάζει εναλλαγή ζεστού και κρύου θαλασσινού νερού καθώς και εναλλαγή στις πιέσεις του υδρομασάζ. Εστιάζοντας στην περιοχή της κοιλιάς, των γοφών, των μηρών και των ποδιών, επιτυγχάνει μείωση της κυτταρίτιδας, σύσφιξη του σώματος και βελτίωση του κυκλοφορικού. Ενδείξεις:

- Βελτίωση της λειτουργίας του κυκλοφορικού
- Κινητοποίηση των ιστών (κυτταρίτιδα & αδυνάτισμα)

Διάρκεια : 35 λεπτά.

Ντους

- **Ντους Εκτόξευσης νερού**

Αποτελεί το κάθετο ντους ή υδρικό μασάζ με εκτοξευόμενο νερό με πίεση χειριζόμενο από έναν υδροθεραπευτή. Η πίεση, η μορφή της εκτόξευσης μεταλλάσσεται από το χέρι του υδροθεραπευτή. Ανάλογα λοιπόν με την πίεση και τη μορφή της εκτόξευσης προσφέρεται μυϊκή χαλάρωση και γενική τόνωση. Για τη διάρκεια 7,5λεπτών οι θερμοκρασίες θα πρέπει να κυμαίνονται από 32 έως 33° κελσίου περίπου, και για 30 δευτερόλεπτα σε θερμοκρασία 18°.

- **Ντους Ψυχής βροχής (Douche affusion):** Ντους κάτω από ένα ψιλόβροχο ζεστού θαλασσινού νερού σε οριζόντια θέση. (δυνατότητα επιλογής μασάζ 2 ή 4 χεριών, με επιβάρυνση)

Θεραπευτική κατεύθυνση ανάλογα με την πίεση

- Καταπραϋντική δράση
- Γενική χαλάρωση/ Αντι-στρες
- Τόνωση ιστών

Διάρκεια 10 λεπτών σε κυμαινόμενη θερμοκρασία από 34° έως 38°. ⁷

3.7.3 β) Φύκια - Λάσπη

Επικάλυψη με φύκια

Επικάλυψη σε όλο το σώμα με μία μίξη θαλασσινού νερού και λιωμένων φυκιών σε μεταλλικά στοιχεία. Περιτύλιγμα μέσα σε θερμοκουβέρτα με στόχο την διείσδυση των μικροστοιχείων στον οργανισμό. Μέση διάρκεια θεραπείας: 15 λεπτά σε 40° με 42° κελσίου. Ενδείξεις:

- Μυοχαλαρωτική δράση
- Αναλγητική δράση (αρθρίτιδα)
- Καταπολέμηση της κυτταρίτιδας
- Αποβολή των τοξινών
- Βελτίωση υφής δέρματος

• Επικάλυψη με Θαλασσινή Λάσπη

Επικάλυψη με θαλασσινή λάσπη στις αρθρώσεις και τη σπονδυλική στήλη με στόχο την ανακούφιση από προβλήματα οστεοπόρωσης και αρθρίτιδας. Διάρκεια της θεραπείας: 30 λεπτά.

Ενδείξεις:

- Αναλγητική δράση (οστεοπόρωση, αρθρίτιδα)
- Μυοχαλαρωτική δράση
- Βελτίωση υφής δέρματος

• Κρυοθεραπεία.

Επικάλυψη φυκιών στα κάτω άκρα, πλούσιων σε μεταλλικά στοιχεία εμπλουτισμένα με ένα δροσιστικό ζελ.(Διάρκεια 20 λεπτών)

Ενδείξεις:

- Ανακούφιση στα πρησμένα πόδια
- Βελτίωση του κυκλοφορικού

Εισπνοές και Ποδόλουτρο

Ψεκασμός θαλασσινού νερού για εισπνοή μέσω της ρινικής οδού

Μέση Διάρκεια :10 λεπτά

Αναπνευστική δράση:

Καθαρισμός του μυχού
με θαλασσινό νερό.

Μπάνια των ποδιών με εναλλαγή κρύου και ζεστού νερού συνδυασμένο με ένα μασάζ από τους υποβρύχιους εκτοξευτήρες.⁹

3.7.4 Φροντίδες της Φυσικοθεραπείας

3.7.4.α) Στεγνές Θεραπευτικές Φροντίδες

- Φυσιοθεραπεία

Η φυσιοθεραπεία αποτελεί μία λειτουργική αποκατάσταση, μία χειροκίνητη θεραπεία ή με ηλεκτροθεραπεία σύμφωνα με την ένδειξη του γιατρού. Επίσης η θεραπεία της λειτουργικής αποκατάστασης μπορεί να εφαρμοστεί και στην πισίνα.. Ενδεικνύεται για τις αρθρικές και τραυματολογικές παθήσεις. Αυτό το είδος της θεραπείας διαρκεί 30' έως 60 λεπτά.

- Massage

Στοχεύει στην κινητοποίηση του δερμικού και υποδερμικού ιστού. Τα χέρια του θεραπευτή εξετάζουν, γλιστρούν, κάνουν μαλάξεις ή ψηλαφίζουν τους διάφορους ιστούς με σκοπό τη γενική και θεραπευτική χαλάρωση.

- Thai

Το μασάζ ξεκινά σε ύπτια θέση από τα κάτω άκρα, προχωρά στα πλαϊνά μέρη του σώματος και την κοιλιακή χώρα και τελειώνει σε καθιστή θέση. Ο θεραπευτής ασκεί πιέσεις με τις παλάμες, τους αντίχειρες και τα πόδια του πάνω σε συγκεκριμένα σημεία κατά μήκος των ενεργειακών γραμμών του σώματος. Ολοκληρώνεται με διατάξεις των κυριότερων μυϊκών ομάδων καθώς και με κινητοποίηση των αρθρώσεων. Μια θεραπεία εξαιρετικά ανακουφιστική και χαλαρωτική που προσφέρει ευεξία στο σώμα και το πνεύμα. Επιθυμητή η ιατρική συμβουλή.

(Διάρκεια 90 λεπτά)

Ενδείξεις:

- Αύξηση της ελαστικότητας
- Γενική χαλάρωση
- Βελτίωση της λειτουργίας του κυκλοφορικού
- Αποβολή τοξινών
- Καταπολέμηση της αϋπνίας

○ *Abhyanga*

Συνιστάται σε άτοπα κουρασμένα και με άγχος. Η συγκεκριμένη περιποίηση είναι ένα χαλαρωτικό μασάζ σε ολόκληρο το σώμα με ζεστό λάδι σησαμιού. Από τις ρίζες των μαλλιών έως τα δάκτυλα των ποδιών, διασχίζει τις αρθρώσεις και τους μύες, και όλα τα σημεία του σώματος μαλάσσονται ήπια. Η απόλυτη χαλάρωση είναι εγγυημένη! (Διάρκεια 60 λεπτά)

Ενδείξεις:

- Χαλάρωση
- Δράση αντί-στρες
- Καταπραϋντική δράση

Abhyanga (Radjamandari) 4 χέρια

Το αγιουβερδικό αυτό μασάζ 4 χεριών αγκαλιάζει όλο το σώμα με απαλές, ρυθμικές μαλάξεις που χαλαρώνουν τους μύες και τις αρθρώσεις. Ιδανικό για την αρχή του προγράμματος Θαλασσοθεραπείας. Το Radjamandari προετοιμάζει σώμα και πνεύμα ώστε να επωφεληθούν στο μέγιστο των ευεργετημάτων της Θαλασσοθεραπείας. Αξέχαστη εμπειρία! (Διάρκεια 60 λεπτά)

Ενδείξεις:

- Γενική χαλάρωση
- Καταπολέμηση της αϋπνίας
- Αντι-στρες

○ *Vishesh*

Το συγκεκριμένο μασάζ εκτελείται με ζεστό λάδι σησαμιού, ξεκινώντας με απαλές πιέσεις στο κεφάλι και στο πρόσωπο. Στη συνέχεια, επεκτείνεται στην πλάτη, στο στήθος, στα χέρια και στα πόδια με πιο γρήγορες και έντονες πιέσεις. Ολοκληρώνεται με ήρεμες και χαλαρωτικές κινήσεις. (Διάρκεια 60 λεπτά)

Ενδείξεις:

- Τονωτική και διεγερτική δράση
- Αποβολή τοξινών

○ *Αρωματοθεραπεία*

Τεχνική απαλού μασάζ με τη χρήση των κατάλληλων για κάθε περίπτωση αιθέριων ελαίων. (διάρκεια 60 λεπτά) ***Ενδείξεις:***

- Χαλάρωση
- Αγγολυτική δράση
- Καταπολέμηση αϋπνίας

○ *Affusion Massage*

Χαλαρωτικό μασάζ, δύο ή τεσσάρων χεριών, με λάδι από κουκούτσι βερίκοκου, κάτω από ψιλόβροχο ντους ζεστού θαλασσινού νερού

Ενδείξεις:

- Χαλάρωση
- Τόνωση ιστών
- Καταπραϋντική δράση

○ ***Shirogriva***

Μασάζ κεφαλιού-προσώπου-αυχένα, (όμοια με αυτό της ρεφλεξολογίας), το οποίο έχει επίδραση στις λειτουργίες των οργάνων του σώματος. Το μασάζ αυτό προσφέρει άμεση χαλάρωση του πνεύματος και του σώματος καθώς και λίφτινγκ προσώπου. Τα αποτελέσματα είναι άμεσα και θεαματικά. Δρα ευεργετικά κατά του στρες και είναι ιδανικό σε περιπτώσεις αϋπνίας και πονοκεφάλων. **Ενδείξεις:**

- Χαλάρωση
- Δράση αντί-στρες
- Καταπολέμηση αϋπνίας

○ ***The Original hot & cold La Stone Massage***

Ζεστές ηφαιστειογενείς πέτρες καθώς και κρύα μαρμάρινα βότσαλα τοποθετούνται κατά μήκος της σπονδυλικής στήλης, στο υπόλοιπο σώμα, μέσα στα χέρια και ανάμεσα στο δάχτυλα των ποδιών προκειμένου να δημιουργήσουν μία ροή θετικής ενέργειας. Ακολουθούν ειδικές τεχνικές μασάζ με χρήση ζεστών και κρύων πετρών σε εναλλαγή που ανανεώνουν εντυπωσιακά σώμα και πνεύμα. **Ενδείξεις:**

- Απόλυτη χαλάρωση
- Αγγολυτική και μυοχαλαρωτική δράση
- Καταπολέμηση της αϋπνία

○ ***Πρεσοθεραπεία***

Μηχανικό μασάζ των κάτω άκρων με μπότες που ασκούν πίεση με σκοπό να διεγείρει τη λεμφική και φλεβική δράση.

Ενδείξεις:

- Δράση αντι-κυτταριδική και αδυνατίσματος
- Λεμφικό μασάζ
- Βελτίωση του κυκλοφορικού

○ ***Λεμφικό Massage***

Ήπιες κινήσεις των χεριών και αργές πιέσεις πάνω στην περιοχή των γαγγλίων με σκοπό την αποστράγγιση της λέμφου και της βελτίωσης της ενέργειας ανάμεσα στους ιστούς.

Ενδείξεις:

- Ενεργοποίηση του λεμφικού συστήματος (αποτελεσματικό σε περιπτώσεις κατακράτησης υγρών και οιδημάτων)
- Ενεργοποίηση του κυκλοφορικού
- Αντι-κυτταριδική δράση
- Αποβολή τοξινών

○ **Business massage**

Ιδανικό για όσους εργάζονται πολλές ώρες, υποφέρουν από πονοκεφάλους και ταλαιπωρούνται από την κακή στάση του σώματος.

○ **Μασάζ κρανίου**

Απαλές κινήσεις που πραγματοποιούνται σε ολόκληρη την επιφάνεια του κεφαλιού για την αποβολή του στρες.

○ **Ρεφλεξολογία**

Ιαπωνικό μασάζ που εφαρμόζεται συνήθως στα πέλματα, αλλά και ασκώντας πιέσεις σε συγκεκριμένα σημεία του σώματος.

○ **Σουηδικό μασάζ**

Αποτελεσματικό μασάζ που συνδυάζει τρίψιμο με τα χέρια, παλμικά χτυπήματα και πιέσεις.

3.7.4 β) Στεγνές Φροντίδες Αισθητικής

Οι παραδοσιακές φροντίδες αισθητικής για το σώμα και το πρόσωπο έχουν ως σκοπό: τη Χαλάρωση, τη θεραπεία της επιδερμίδας (άμεση ενυδάτωση) και το αδυνάτισμα.

- Οξυγονοθεραπεία

Ενισχύει την κυκλοφορία του αίματος και βελτιώνει την υφή του δέρματος.

- Ενδερμολογία

Μηχάνημα που πραγματοποιεί χωρίς να προκαλεί αίσθηση πόνου μία αναδίπλωση του δερμικού ιστού. Τεχνική που έχει σαν σκοπό το μαλάκωμα του σε βάθος ιστού και του κυτταρικού ιστού.

3.7.4.γ) Στεγνές Θεραπείες Φυσικής Αγωγής

- Fitness

Κινητοποίηση του σώματος με σκοπό την καρδιαγγειακή εργασία, μία αίσθηση ελαφρότητας και αρμονική ανάπτυξη μυών. Η αγωγή fitness αποσκοπεί στη Χαλάρωση, Τόνωση, Αδυνάτισμα και Προθέρμανση.

- Stretching

Αποτελεί μία τεχνική μυϊκής διάτασης, σταδιακή. Τεχνική η οποία εφαρμόζεται: στον αθλητή πριν και μετά την προσπάθεια, με σκοπό τη χαλάρωση και ως πρόληψη για την αρθρίτιδα του αθλητή.

- Cardiofitness

Κινητοποίηση του σώματος πάνω σε μηχανήματα άσκησης με σκοπό την καρδιαγγειακή ενδυνάμωση. Μηχάνημα: εργομετρικό ποδήλατο, κινούμενος διάδρομος, step (σκαλιά).

Άλλες Θεραπείες

- Oriental Hammam

Πρόκειται για ανατολίτικη θεραπεία αναζωογόνησης και χαλάρωσης με τη χρήση ατμού με σταδιακή αύξηση της θερμοκρασίας από 35° έως 50° κελσίου. Αποσκοπεί στη χαλάρωση, στη μυϊκή χαλάρωση, στον καθαρισμό της επιδερμίδας και στην αναπνευστική τόνωση.

ο *Sauna*

Είναι η στεγανή ζέστη σε πολύ υψηλή θερμοκρασία από 80° έως και 90° βαθμούς κελσίου, τεχνική η οποία αποσκοπεί στην καρδιαγγειακή τόνωση στους: Στον Αθλητικό τύπο μετά την καταβολή προσπάθειας και στη Γενική χαλάρωση.⁷

11. (Ρίγγας Χρήστος, Συμπληρωματικές Σημειώσεις Τουρισμού Υγείας, Εξάμηνο Ε', Ηράκλειο 2005, σελ 65)
12. (Θαλασσοθεραπεία κι Ενεξία, Σημειώσεις, Δρακοπούλου Έλενα, 2008 σελ 62)
13. (www.thermalsprings.gr. Σύνδεσμος Δήμων και Κοινοτήτων Ιαματικών Πηγών Ελλάδας 2006)
14. (Θαλασσοθεραπεία, Σημειώσεις, Patricia DELEUNAIT, 1997 σελ. 35)

Στο κεφάλαιο που θ' ακολουθήσει παρουσιάζεται η ανάπτυξη του τουρισμού υγείας σε τοπικό επίπεδο με βάση την ερευνητική μελέτη που έγινε στην Πελοπόννησο και η εξειδίκευσή του στον ιαματικό τουρισμό- θερμαλισμό, Φυσικοθεραπείας, Υγιεινής Διαβίωσης κι Αναζωογόνησης και Ομορφιάς, καθώς και των ιδιαίτερων ιαματικών πηγών και κέντρων Θαλασσοθεραπείας.

4° Κεφάλαιο Τουρισμός Υγείας στην Πελοπόννησο»

4.1 Η Ανάπτυξη του Τουρισμού Υγείας στην Πελοπόννησο

Η Πελοπόννησος αποτελεί το νοτιότερο γεωγραφικό διαμέρισμα της ηπειρωτικής Ελλάδας και αποτελεί τη μεγαλύτερη χερσόνησο της Ελλάδας της οποίας το βορειοανατολικό τμήμα χωρίζεται από τη Στερεά Ελλάδα με τον ισθμό της Κορίνθου. Η περιφέρεια της Πελοποννήσου χωρίζεται διοικητικά σε 5 νομούς:

- Αργολίδας (με πρωτεύουσα το Ναύπλιο)
- Αρκαδίας (με πρωτεύουσα την Τρίπολη)
- Κορινθίας (με πρωτεύουσα την Κόρινθο)
- Λακωνίας (με πρωτεύουσα την Σπάρτη)
- Μεσσηνίας (με πρωτεύουσα την Καλαμάτα)

Στο εσωτερικό της κυριαρχεί ένα συμπαγές ορεινό συγκρότημα από 7 κυρίως βουνά. Υπολογίζεται ότι τα δάση καλύπτουν το 19% του πελοποννησιακού εδάφους. Η Πελοπόννησος είναι κατά βάση αγροτική περιοχή που παράγει εσπεριδοειδή, λάδι, σταφίδα, κρασί. Κατά την αρχαιότητα ήταν γνωστή ως «αμπελόεσσα», ενώ και σήμερα αποτελεί μία από τις σημαντικότερες οιοπαραγωγές περιοχές της Ελλάδας. Παράλληλα, η Πελοπόννησος είναι ιδιαίτερα αναπτυγμένη σε τομείς όπως η βιομηχανία και η βιοτεχνία, ενώ διαθέτει και ορυκτό πλούτο, ο οποίος εντοπίζεται στη λιγνιτοφόρα λεκάνη της Μεγαλόπολης.

Τις τελευταίες δεκαετίες η Πελοπόννησος γνωρίζει και σημαντική τουριστική ανάπτυξη, λόγω του ιδιαίτερου αρχαιολογικού και ιστορικού ενδιαφέροντος.

4.1.1 Μία Σύντομη Ματιά στην Ιστορική εποχή της Πελοποννήσου

Η γη του Πέλοπα, απ' όπου πήρε το όνομά της η Πελοπόννησος, είναι πλούσια τόσο σε ιστορία και μνημεία όσο και σε τοπία μοναδικής ομορφιάς.

Οι Μυκήνες και το Άργος ήταν οι δύο πόλεις-κοιτίδες του Μυκηναϊκού πολιτισμού ενώ οι μεγάλες στρατιωτικές και ναυτικές δυνάμεις της Κορίνθου και της Σπάρτης ήταν από τις ηγέτιδες πόλεις-κράτη της αρχαιότητας.

Η Ολυμπία, στην δυτική ακτή της Πελοποννήσου, είναι το μέρος όπου γεννήθηκαν οι Ολυμπιακοί Αγώνες. Ο Μιστράς, βόρεια της Σπάρτης, ήταν ένα από τα σημαντικότερα θρησκευτικά και διοικητικά κέντρα του Μεσαίωνα ενώ η Μονεμβάσια ήταν ένα από τα βασικότερα στρατιωτικά και διοικητικά κέντρα της Βενετίας στην Ανατολική Μεσόγειο.

Στα χρόνια της τουρκοκρατίας η Πελοπόννησος αποτελούσε τον κύριο πυρήνα έκφρασης του επαναστατικού πνεύματος και αποτέλεσε το χώρο που έμελε να ξεκινήσει η απελευθερωτική επανάσταση του 1821 μ.Χ. Από την εποχή που για πρώτη φορά κατοικήθηκε η Πελοπόννησος ως

σήμερα, ήταν πάντοτε ένας ζωτικός χώρος της ελληνικής γης. Δεμένη με την υπόλοιπη χώρα αλλά με έντονα δικό της χαρακτήρα και γεωγραφική διαμόρφωση, που ευνοούσε μια πολύμορφη ανάπτυξη του πολιτισμού, χωρίς όμως αυτός να χάνει την ενότητά του, υπήρξε ένα από τα σημαντικότερα κέντρα, όπου ο ελληνικός πολιτισμός δημιουργήθηκε και διατηρήθηκε γνήσιος για αιώνες.

Κάθε περιοχή της Πελοποννήσου από την αρχή είχε τα ιδιαίτερα εκείνα γνωρίσματα που χαρακτήρισαν τη ζωή και την τέχνη της στους αιώνες που ακολούθησαν. Η Αργολίδα και η Κορινθία σε άμεση επαφή με την ελληνική θάλασσα, που τις ένωνε με την ανατολή ήταν πάντοτε εκείνες οι περιοχές όπου οι καινούργιες ιδέες έπαιρναν χαρακτήρα ελληνικό και εξελισσόταν διαρκώς σε νέες μορφές πολιτισμού. Η Αρκαδία, όπου κατά την αρχαιότητα οι κάτοικοι της θεωρούνταν οι πρώτοι κάτοικοι της Πελοποννήσου, απομονωμένη στα βουνά της δημιούργησε το δικό της κόσμο και έμεινε πιστή στις δικές της παραδόσεις. Η Μεσσηνία ανήκει στις περιοχές εκείνες που κατοικήθηκαν από την προϊστορική εποχή και παρουσίασε σημαντική οικιστική και πολιτιστική ανάπτυξη κατά την μυκηναϊκή εποχή. Η Λακωνία τέλος ή αλλιώς "Εκατόμπολις", όπως ονομαζόταν στα αρχαία χρόνια για τις πολυάριθμες πόλεις της, είχε από πολύ νωρίς επαφές με την Κρήτη υπήρξε κέντρο μυκηναϊκό και τα εργαστήριά της έγιναν ονομαστά κατά την αρχαϊκή εποχή δεχόμενα έντονα τις ιωνικές επιδράσεις. Κατά την τελευταία περίοδο των προϊστορικών χρόνων την Υστεροελλαδική ή Μυκηναϊκή εποχή (1600 - 1100 π.Χ.), η Πελοπόννησος έφτασε σε υψηλό επίπεδο πολιτισμού και έγινε ουσιαστικά το κέντρο του ελληνικού κόσμου.

Η τελευταία φάση της εποχής αυτής (1400 - 1100 π.Χ.) ήταν η περίοδος της μεγάλης ακμής με την οργάνωση των πόλεων και των ανακτόρων, την ανάπτυξη της γραφής και τις μνημειακές μορφές της τέχνης.

15.(Πελοπόννησος, Τουριστικός Οδηγός, 2004)

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου στηριζόμενη στην πλούσια ιστορία της και στο φυσικό της κάλλος στρέφεται στον τουρισμό και παρουσιάζει σημαντική τουριστική ανάπτυξη.

Το παραδοσιακό τουριστικό μοντέλο «Ηλιος και Θάλασσα» έχει αναπτυχθεί και εξακολουθεί να αναπτύσσεται στις ακτές της Ανατολικής και της Νότιας Πελοποννήσου. Η στροφή προς την αξιοποίηση των αιγιαλών και των παραλιών αποτέλεσε το αρχικό βήμα για την προώθηση της τουριστικής ανάπτυξης.

Παράδεισος για τους weekenders και προορισμός για όλες τις εποχές, η Πελοπόννησος έχει κερδίσει, χάρη στις εναλλαγές του τοπίου και τον ιστορικό της πλούτο, το στοίχημα με κάθε είδους ταξιδιώτη. Από τα ανερχόμενα δυτικά παράλια, που με καινούργια spa & resort hotels εξελίσσονται σε προορισμό για πολυτελείς καλοκαιρινές διακοπές χαλάρωσης, το ταξιδιωτικό προφίλ της Πελοποννήσου είναι πολυδιάστατο και παντός καιρού.

Στην Ελλάδα η αξιοποίηση και η βαθμιαία οργάνωση των ιαματικών πηγών της χώρας άρχισε από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Οι πρώτες πηγές που αναπτύχθηκαν ήταν της Υπάτης, της Αιδηψού, Κύθνου, και της Πελοποννήσου δηλαδή της Κυλλήνης, Λουτρακίου, Καϊάφα και ακολούθησαν οι υπόλοιπες πηγές, οι περισσότερες από τις οποίες ήταν πηγές Τουριστικής Σημασίας. Οι περιοχές πολλών από τις πηγές αυτές, λόγω κυρίως της γειτνιάσής τους με τη θάλασσα, εξελίχθηκαν σε

μεγάλες λουτροπόλεις, οι οποίες δέχονται επιπλέον των λουομένων στις ιαματικές πηγές και μεγάλο αριθμό παραθεριστών.

4.2 Ιαματικός Τουρισμός- Θερμαλισμός στην Πελοπόννησο-Κέντρα Ιαματικού τουρισμού(Spa Resorts)-Εκμετάλλευση Ιαματικών Πηγών και Λουτροπόλεων

4.2.1 Ιαματικές Πηγές- Λουτρά Καϊάφα

Η περιοχή του Καϊάφα βρίσκεται στο νότιο μέρος του Νομού Ηλείας, μέσα στα όρια του Δήμου Ζαχάρως, στους πρόποδες του όρους Λάπιθα, στην ομώνυμη λίμνη Καϊάφα, στη θέση Λουτρά. και απέχει 27 χμ από τον Πύργο και 25 χμ από την Αρχαία Ολυμπία. Τα λεγόμενα για την ονομασία της περιοχής χάνονται στα βάθη των αιώνων. Υπάρχουν πολλές εκδοχές - θρύλοι σχετικά με την προέλευση του ονόματος Καϊάφα. Σύμφωνα με το θρύλο η ονομασία οφείλεται στον **αρχιερέα της Ιουδαίας Καϊάφα**. Σύμφωνα με αυτόν ο Καϊάφας ταξιδεύοντας με το πλοίο του για τη Ρώμη, συνάντησε τρικυμία και εξόκειλε στην ακτή για να μην βουλιάξει. Εκεί ο αρχιερέας πήγε να πλυθεί στην ζεστή πηγή. Η κατάρα όμως που κουβαλούσε, από την Σταύρωση του Χριστού, έκανε τα νερά να πάρουν τη δυσσομία του σώματος και της ψυχής του. Ενώ σύμφωνα με άλλη εκδοχή, η ονομασία της περιοχής έχει τουρκική προέλευση και σημαίνει μεγάλη πέτρα (Καγια = πέτρα και το Φας = μεγάλη) ή ακόμα και αραβική και σημαίνει Κόκκινος βράχος εξαιτίας του χρώματος των βράχων.

Τα ξενοδοχεία είναι κτισμένα στο νησάκι της λίμνης, μια επιμήκη λωρίδα μήκους 1.300 μ. και πλάτους περίπου 100 μ. που επικοινωνεί με την ξηρά μέσω στενής γέφυρας. Στη χερσαία έκταση, στην απέναντι πλευρά της λίμνης, βρίσκονται το μεγάλο και μικρό Σπήλαιο των Ανυγρίδων Νυμφών, που αποτελούν τις ιαματικές πηγές της ιδιοκτησίας με νερά κατάλληλα για λουτροθεραπεία και τα οποία έχουν διαμορφωθεί σε υδροθεραπευτήριο. Σε απόσταση 200 μ. περίπου, βρίσκεται η ιαματική πηγή του Γερασιού, με νερό ιδανικό για ποσιθεραπεία. Η μεταφορά από τα ξενοδοχεία προς το υδροθεραπευτήριο γίνεται με μικρό πλοιάριο.
16.(Ερευνητική Μελέτη στα Ιαματικά Λουτρά Καϊάφα, 2010)

Εγκαταστάσεις των Λουτρών Καϊάφα

- Υδροθεραπευτήριο (2 δεξαμενές μέσα σε φυσική σπηλιά, 20 λουτήρες)
- Κυλικείο Υδροθεραπευτηρίου

- Ξενοδοχείο ΟΛΥΜΠΙΑ 18 δωματίων (36 κλίνες)
  - Ξενοδοχείο ΑΡΗΝΗ 38 δωματίων με κοινόχρηστες τουαλέτες (101 κλίνες)
  - Ξενοδοχείο ΓΕΡΑΝΙΟ (κλειστό ημιτελείς εργασίες)
  - Ενοικιαζόμενα δωμάτια ΛΑΪΚΑ ΞΕΝΩΝ Α 19 δωματίων (50 κλίνες) με κοινόχρηστες τουαλέτες
  - Ενοικιαζόμενα δωμάτια ΠΑΛΑΙΑ ΛΑΪΚΑ ΞΕΝΩΝ Β 20 δωματίων (56 κλίνες) με κοινόχρηστες τουαλέτες
  - Παντοπωλείο
- *Στο νησάκι υπάρχουν ακόμη υπαίθριες ξύλινες εγκαταστάσεις που εξυπηρετούν τις ναυταθλητικές δραστηριότητες που αναπτύσσονται στη λίμνη.

4.2.1.α) Περιγραφή Ακινήτου

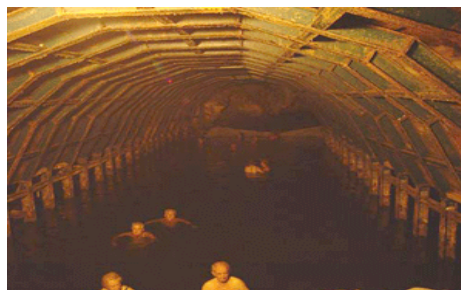
Το ακίνητο διοίκησης και διαχείρισης ΕΤΑ Α.Ε., υπό τον τίτλο «Ιαματική Πηγή (Λουτρά) Καϊάφα Ηλείας», αποτελείται από α) οικοπεδική έκταση 3.672.433 τ.μ., που περιέχει τις ιαματικές πηγές, τις εγκαταστάσεις εξυπηρέτησης ιαματικών πηγών (ξενοδοχεία, υδροθεραπευτήρια κ.λ.π.) και το

νησί στη λίμνη, β) Τη λίμνη Καϊάφα, (εμβαδού 1.537.899τ.μ.), με τις όχθες της, γ) τη θαλάσσια ζώνη Αιγιαλού. Το μεγάλο πλεονέκτημα του ακινήτου (έως και μέχρι την καταστροφική πυρκαγιά του 2007), ήταν η απaráμιλλη φυσική ομορφιά, τμήμα της οποίας αποτελεί η συνέχεια του δάσους Στροφιλιάς, η σπάνια βιοποικιλότητα (η περιοχή είναι ενταγμένη στο πρόγραμμα Δίκτυο Natura 2000), το μοναδικό εναλλασσόμενο τοπίο, καθώς και η άμεση επαφή με τη θάλασσα.
17.(Διαδικτυακή πηγή www.etasa.gr)

4.2.1 β) Το Γενικό Σχέδιο (Master Plan) Λίμνης Καϊάφα

Το Γενικό Σχέδιο (Master Plan) της Λίμνης Καϊάφα, έχει ως βασικό στόχο τη δημιουργία ενός «Οικολογικού - Οικογενειακού Πάρκου Περιπέτειας (Eco – Family and Activity Park)». Το Σχέδιο προβλέπει τη ριζική ανακαίνιση / αποκατάσταση του ιαματικού κέντρου και την ανάπτυξη ενός σύγχρονου, πρότυπου κέντρου οικότουρισμού, ευεξίας, φυσικής ανάτασης και αναψυχής. Στο έργο, δίδεται ιδιαίτερη έμφαση στο περιβάλλον, στην αποκατάσταση του φυσικού οικοσυστήματος, στον πράσινο τουρισμό και στον οικότουρισμό, σε συνδυασμό με ήπιες δραστηριότητες ναυαθλητισμού. Οι παρεμβάσεις που προτείνονται αναμένεται να συμβάλουν ουσιαστικά στην αναζωογόνηση της τοπικής οικονομίας που επλήγη από τις πυρκαγιές το καλοκαίρι του 2007. Οι συνολικές επενδύσεις για την αναμόρφωση της περιοχής, αναμένεται να ξεπεράσουν τα 25 εκ. ευρώ.

4.2.2 Λουτρά Κολλήνης

Παραθαλάσσια λουτρόπολη με εξαιρετικές αμμώδεις παραλίες, σε απόσταση 43 χλμ. βόρεια της πρωτεύουσας του νομού Πύργος.

Λόγω της ιδιαιτερότητάς της, στην περιοχή αυτή, μπορεί κάποιος να συνδυάσει θαυμάσια το θεραπευτικό και με το θαλάσσιο τουρισμό.

Το Λουτρά Κυλλήνης η αλλιώς Λίντζι είναι μια απείρου ομορφιάς περιοχή. Από την Κυλλήνη απέχουν 9χμ, η περιοχή είναι δασώδης που διακόπτεται από μεγάλα κομμάτια καλλιεργήσιμης γης.

Όσο πλησιάζουμε όμως στα Λουτρά Κυλλήνης, το δάσος πυκνώνει φτάνοντας μέχρι την αμμουδιά. Εκεί έχουν επί δεκαετίες σχηματιστεί σπάνιες αμμοθήνες με πυκνή βλάστηση από μεγάλα αρμυρίκια, κέδρους και κρινάκια. Τα Λουτρά Κυλλήνης είναι φημισμένα από την αρχαιότητα για τις ιαματικές του πηγές που τα νερά τους, οι αναθυμιάσεις και η λάσπη τους θεραπεύουν αρθριτικά, άσθμα και δερματικά. Υπάρχουν ερείπια από εγκαταστάσεις Ρωμαϊκών λουτρών. Μια ερμηνεία είναι ότι η λέξη Λίτζι σήμαινε λουτρό στα Λατινικά. Μια άλλη εκδοχή είναι ότι σημαίνει "το στόμα του άδη", απ' όπου έβγαιναν οι λιτζέοι, τα δαιμόνια.

Στους οθωμανικούς χρόνους υπήρξε και λήσταρχος με το όνομα Λίτζης που μάλλον πήρε το όνομά του από τους δαίμονες των πηγών. Το 1880, επί Τρικούπη, τα Λουτρά παραχωρήθηκαν στον οργανισμό σιδηροδρόμων Πελοποννήσου (ΣΠΑΠ), ο οποίος προχώρησε στα πρώτα έργα εκμετάλλευσης των ιαματικών πηγών φτιάχνοντας ξενοδοχείο και υδροθεραπευτήριο. Το 1951 παραχωρήθηκαν στον ΕΟΤ αφού πρώτα τα εκμεταλλεύονταν ιδιώτης, ο οποίος και τα είχε εγκαταλείψει. Μέχρι τη δικτατορία υπήρχε τραινάκι που συνέδεε το Λίτζι με τα Καβάσιλα και το Βαρθολομιό. Ένα νέο υδροθεραπευτήριο έχει κατασκευαστεί αλλά δεν έχει δοθεί ακόμα στην χρήση είναι ένα σύγχρονο υδροθεραπευτήριο 40.000 μ² και το οποίο κόστισε 6,5 δις (με κονδύλια της ΕΕ). Το μοναδικό εν λειτουργία υδροθεραπευτήριο είναι αυτό του Τρικούπη (1890), το οποίο, τα τελευταία χρόνια, επισκέπτονται - με 4 ευρώ εισιτήριο - κατά τη διάρκεια της θερινής περιόδου 5000 άτομα. Λόγω της ιδιαιτερότητάς της, στην περιοχή αυτή, μπορεί κάποιος να συνδυάσει θαυμάσια το θεραπευτικό και με το θαλάσσιο τουρισμό.

Θεραπευτικές ενδείξεις: παθήσεις του αναπνευστικού συστήματος, ασθματικές καταστάσεις, χρόνιες βρογχίτιδες, πνευμονικό εμφύσημα, λαρυγγίτιδες και δερματικές παθήσεις

18. (Διαδικτυακή πηγή www.infokillini.gr)

4.2.3 Ιαματικές Πηγές Λουτρακίου

Η λουτρόπολη Λουτρακίου βρίσκεται στην βόρεια ακτή του Κορινθιακού κόλπου και είναι ευρύτερα γνωστή κυρίως για την εξαιρετική ποιότητα νερών που ενδείκνυνται για ποσιθεραπεία. Τα ιαματικά λουτρά του Λουτρακίου θεραπεύουν αρθρίτιδα και ρευματισμούς ενώ οι ποσιθεραπείες με επιτραπέζιο φυσικό μεταλλικό νερό θεραπεύουν αρκετά σοβαρές παθήσεις των νεφρών.

Θεραπευτικές ενδείξεις ποσιθεραπείας: ουρική διάθεση, ποσιθεραπεία, ψαμμιάσεις, νεφρολιθιάσεις, χολολιθιάσεις, μικρές ηπατικές ανεπάρκειες, υποσθενικές δυσπεψίες.

Θεραπευτικές ενδείξεις λουτροθεραπείας: χρόνιες ρευματοπάθειες, μυαλγίες, αρθραλγίες, χρόνια ρευματική αρθροπάθεια, δερματικές φλεγμονές, γυναικολογικές παθήσεις

Η πόλη είναι παγκοσμίως γνωστή για τον κοσμοπολίτικο αέρα της. Οι φοίνικες στον παραλιακό δρόμο του Λουτρακίου εμπλουτίζουν την πόλη με μία εξωτική πινελιά. Το Λουτράκι είναι μια πανέμορφη παραλιακή πόλη, μία από τις πιο σημαντικές λουτροπόλεις της Ελλάδος. Η περιοχή γνώρισε ταχεία ανάπτυξη το 1925 όταν αναγνωρίστηκε για τα ιαματικά νερά της και το 1928 όταν άνοιξε το πρώτο καζίνο στην Ελλάδα. Το πρώτο καζίνο ξαναλειτούργησε εδώ το 1995. Η διακόσμηση είναι πολυτελής, η υπηρεσίες απαράμιλλες και η συμπεριφορά προς τον επισκέπτη υποδειγματική.

Στο Λουτράκι, η λίμνη της Βουλιαγμένης προσφέρει την ευκαιρία για κολύμπι, θαλάσσιο σκι και ψάρεμα. Γενικά, ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία να ασχοληθεί με water sports και γουιντσέρφινγκ στις παραλίες της περιοχής.

Εγκαταστάσεις: Ποσιθεραπευτήριο σε διατηρητέο κτήριο με αξιόλογα ψηφιδωτά. Δεν διαθέτει ξενοδοχείο και η διαμονή γίνεται στα γύρω ξενοδοχεία, που λειτουργούν στη λουτρόπολη.

Οι αρμόδιοι για την **ιδιοκτησία** αυτών των εγκαταστάσεων αυτών αποτελούν: ο **Ε.Ο.Τ** και **φορέας λειτουργίας: Εταιρεία Τουριστικής Ανάπτυξης (Ε.Τ.Α.)** **Σημείωση:** Η Εταιρεία Τουριστικής Ανάπτυξης είναι ανώνυμη εταιρεία με μοναδικό μέτοχο το Ελληνικό Δημόσιο, η οποία διαχειρίζεται και αξιοποιεί τη δημόσια ακίνητη τουριστική περιουσία, σύμφωνα με τους στόχους και τις προτεραιότητες της τουριστικής πολιτικής της χώρας, συμβάλλοντας στην αναβάθμιση και ανάπτυξη ειδικής τουριστικής υποδομής και ειδικών μορφών τουρισμού, στην ανάδειξη της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς και στην τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη. Για λουτροθεραπεία λειτουργεί παράλληλα και υδροθεραπευτήριο, με φορέα λειτουργίας τον Δήμο Λουτρακίου.

19. (Διαδικτυακή Πηγή: <http://www.korinthia.net>)

4.2.4. Θερμές Ιαματικές Πηγές Μεθάνων

Τα Μέθανα, μια ηφαιστειογενής χερσόνησος της βορειο-ανατολικής Πελοποννήσου στο Σαρωνικό κόλπο, με πληθυσμό περί τους 2000 κατοίκους, παρά τη μικρή σχετικά έκτασή της, αποτελεί μια μοναδική σύνθεση πολύχρωμων εικόνων που αιφνιδιάζουν ευχάριστα και τελικά συναρπάζουν τον επισκέπτη.

Τα νερά που αναβλύζουν από τις πηγές "μεταφέρουν", πολυάριθμα πολύτιμα ιχνοστοιχεία μετάλλων και ορυκτών που προσφέρουν μοναδικές ιδιότητες θεραπείας πολλών παθήσεων και γενικότερης αναζωογόνησης του οργανισμού κάθε ηλικίας. Εδώ βρίσκεται, η μυθική μαγεία ενός αρχαίου μυστικού για την φροντίδα του δέρματος, όπου αυτό ξαναβρίσκει την ελαστικότητα και την φρεσκάδα του και εσείς μια τέλεια εμφάνιση και αίσθηση νεότητας και ζωντάνιας.

Έχουν ευεργετικές θεραπευτικές ιδιότητες για πολλές παθήσεις όπως αρθροπάθεια, δισκοπάθεια, σπονδυλοαρθρίτιδα, ρευματοπάθεια, κατάγματα, γυναικολογικές παθήσεις, στειρότητα, νευρώσεις, κοπώσεις, παθήσεις αναπνευστικού συστήματος, χρόνιες βρογχίτιδες, δερματικά νοσήματα κλπ.

Η φύση πλουσιοπάροχα δώρισε στα ιαματικά νερά των Μεθάνων πολύτιμα συστατικά σε μεγάλες ποσότητες και τεράστιας θεραπευτικής σημασίας, γεγονός που δικαιολογεί την μοναδικότητα και την ξεχωριστή θέση τους στην ιστορία των ιαματικών πηγών, όχι μόνο της Ελλάδας αλλά και της Ευρώπης.

Η γεωγραφική θέση της, η ποικιλία και οι εναλλαγές του φυσικού τοπίου της, όπου κυριαρχούν το πράσινο της βλάστησης και το καφέ-κόκκινο των ηφαιστειακών κρατήρων, οι όμορφες παραλίες, οι ιαματικές πηγές και η πολιτιστική κληρονομιά της, την καθιστούν προορισμό ιδιαίτερα ελκυστικό για διακοπές όλες τις εποχές του χρόνου, για θεραπεία και αναζωογόνηση, αλλά και για τις «αποδράσεις του Σαββατοκύριακου»

Οι θερμές ιαματικές πηγές των Μεθάνων κατέχουν εξέχουσα θέση στη μακραίωνη ιστορία της περιοχής. Ήταν γνωστές ήδη από τους αρχαίους χρόνους και μερικές χρησιμοποιούνταν ήδη από τότε:

- ***Πηγή Βρωμολίμνη, Αγίων Αναργύρων***

Από τις ρωγμές του εδάφους αναβλύζει θείο 34,4 βαθμών Κελσίου και προσφέρεται για όσους έχουν αρθριτικά, δερματικά και παθήσεις νεύρων.

- ***Πηγή Αγίου Νικολάου, Λουτρά του Πανσανία***

Η πηγή αυτή είναι χλωριονατριούχος 41 βαθμών Κελσίου και προσφέρεται για ρευματικά, γυναικολογικά και τα νεύρα.

- ***Πηγή Καρασταμάτη***

Είναι οξυπηγή πόσιμη 21,9 βαθμών Κελσίου και προσφέρεται για παθήσεις πεπτικού συστήματος.

Ελ. 1953)

20. (Πλατάκης,

4.2.5 Άγνωστες και Ξεχασμένες Ιαματικές Πηγές και Λουτρά στο νομό Μεσσηνίας

Μεσσηνία: Αποτελεί τον έναν από τους 7 νομούς της Πελοποννήσου .

Στο νοτιοδυτικό άκρο της χώρας, ο νομός Μεσσηνίας συνδυάζει το Αιγαίο με το Ιόνιο, τη θάλασσα με το βουνό και την παράδοση με την ανάπτυξη, προσφέροντας την ευκαιρία για πολλές ενδιαφέρουσες δραστηριότητες.

Στη Μεσσηνία έχουμε ελάχιστες γνώσεις για τις ιαματικές πηγές και λουτρά του Νομού που είτε υπάρχουν κάπου ξεχασμένα ή εξαφανίστηκαν ή κινδυνεύουν να εξαφανιστούν και μόνο κάποια τοπωνύμια επιμένουν να μαρτυρούν την ύπαρξή τους.

Παρακάτω παρουσιάζονται οι ιαματικές πηγές και λουτρά γνωστά ήδη από την αρχαιότητα.

- *Βρωμονερίου – Γαργαλιάνων*
- *Λαχανάδας – Μεθώνης*
- *Κορυφάσιου – Πύλου*
- *Πυργακίου – Τριφυλίας*
- *Μεταξάδας*
- *Φιγαλίας*
- *Λουτρού - Οιχαλίας*
- *Πύλου - Γλυφά*
- *Χρυσοκελαριάς - Γλυφάδα*
- *Κορυφάσιου*
- *Καινούριου Χωριού – Μεθώνη*

4.2.5 α)Θειούχες πηγές στη Μεσσηνία

Η σημαντικότερη θειούχα πηγή στη Μεσσηνία βρίσκεται στο Βρωμονέρι – Γαργαλιάνων με σταθερή θερμοκρασία 19,5 βαθμούς C. Το νερό της πίνεται για κατάρρους των αναπνευστικών οργάνων, ενώ τα λουτρά γίνονται για δερματικά, αρθρικά κλπ. Η πηγή (θερμομεταλλική) έχει και επίσημα χαρακτηριστεί ως ιαματική. Παλαιότερα το νερό της πηγής χρησιμοποιούνταν για ποσιμοθεραπεία και λουτροθεραπεία. Η πηγή βρίσκεται λίγα μέτρα από την ακτή. Βάση της θερμοκρασίας της χαρακτηρίζεται ως υπόθερμη. Η πηγή λόγω της εγκατάλειψής της έχει προσχωθεί από τα φερτά υλικά της θάλασσας. Το θερμομεταλλικό της νερό αναμιγνύεται με τον Πλειστοκαινικό υδροφόρο, αποτέλεσμα αυτού είναι πολλές γεωτρήσεις και πηγάδια περιμετρικά της πηγής να έχουν θερμομεταλλικό νερό.

Άλλες θειούχες πηγές βρίσκονται κοντά στα χωριά Λαχανάδα – Μεθώνης, Κορυφάσιο – Πύλου, Πυργάκι – Τριφυλίας, Μεταξάδα, Φιγαλία και Λουτρό Οιχαλίας.

4.2.5 β) Αλατούχες πηγές στη Μεσσηνία

Οι αλατούχες πηγές που βρίσκονται στο Νομό μας είναι στη Πύλο (Γλυφά), Χρυσοκελαριά (Γλυφάδα), Κορυφάσιο και Καινούριο Χωριό (Μεθώνη).

21. (Διαδικτυακή πηγή:<http://meropitopik.blogspot.com>)

4.3 Τουρισμός Φυσικοθεραπείας, Υγιεινής διαβίωσης κι Αναζωογόνησης, Ομορφιάς κι Ευεξίας στη Πελοπόννησο – Εκμετάλλευση των Health Resorts ή αλλιώς « Health Spa Center»

H Θαλασσοθεραπεία όπου αναπτύσσεται τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα, προσφέροντας σε σύγχρονες εγκαταστάσεις τις ευεργετικές ιδιότητες του θαλασσινού νερού. Ένας συνδυασμός χαλάρωσης, αναζωογόνησης, αναψυχής και θεραπείας μέσα στις κατάλληλες κλιματολογικές συνθήκες του τόπου μας και το εξαιρετικής ποιότητας νερό της ελληνικής θάλασσας. Τα κέντρα θαλασσοθεραπείας, που λειτουργούν σήμερα σε ξενοδοχεία της Ελλάδας, είναι εφοδιασμένα με το ειδικό σήμα λειτουργίας του E.O.T.

*****

Με φόντο την πρωτόγνωρη φυσική ομορφιά της Δυτικής Πελοποννήσου, πάνω στη θάλασσα του Ιονίου και με τη σφραγίδα της τεχνογνωσίας στο χώρο της θαλασσοθεραπείας, δημιουργήθηκε ένα νέο κέντρο αναζωογόνησης και ευεξίας, σε ένα χώρο διαμορφωμένο σε απόλυτη αρμονία με το περιβάλλον.

Με επαγγελματισμό, εξειδικευμένη γνώση και ζεστή φιλοξενία, η ομάδα του **Royal Olympian Spa** καλωσορίζει τον επισκέπτη σε ένα νέο ταξίδι στην αρμονία. Η εξαιρετική ποιότητα των θεραπειών, τα γήινα υλικά και η αισθητική του χώρου συνθέτουν ένα υπέροχο ψηφιδωτό από μικρές, πολύτιμες στιγμές απόλαυσης.

4.3.1 Μελέτη περίπτωσης στο ξενοδοχείο **Royal Olympian Spa & Thalasso-Aldemar** του Πύργου Ηλείας

Το Royal Olympian Spa & Thalasso σαγηνεύει με την αισθητική και τις γενναιόδωρες διαστάσεις των χώρων του. Η πολυτέλεια αναδεικνύει την αρτιότητα των εγκαταστάσεων καθώς το φως αγκαλιάζει τους χώρους του Κέντρου: πισίνες, καμπίνες θεραπειών, κέντρο αισθητικής, γυμναστήριο, όλα σε μια επιφάνεια 3.000 τ.μ. Η κατάρτιση και η αφοσίωση του προσωπικού, η εξαιρετική ποιότητα των θεραπειών, η καθαριότητα των εγκαταστάσεων, η ποιότητα των υλικών σε συνδυασμό με την αισθητική του χώρου... και εκείνες οι μικρές αλλά πολύτιμες λεπτομέρειες που κάνουν τον επισκέπτη να νιώθει ξεχωριστός, όλα προσκαλούν σε ένα ονειρικό ταξίδι στην αρμονία!

Τοποθεσία: Σκαφιδιά Πύργου Ηλείας, Δυτική Πελοπόννησος

Τιμές Προγραμμάτων 2010				
Ειδικά Προγράμματα	2 ημέρες ή Σαββατοκύριακο	4 ημέρες	6 ημέρες	Επιπλέον ημέρα
Wellness	254.00€	468.00€	685.00€	115.00€
Anti-Cellulite	273.00€	510.00€	748.00€	125.00€
Body Shape	254.00€	468.00€	685.00€	115.00€
Harmonia	381.00€	720.00€	1.015.00€	169.00€
Slimming	291.00€	560.00€	820.00€	136.00€
Vein Tone	274.00€	518.00€	756.00€	126.00€

Ιατρική Επίσκεψη: 27.50€

22. (Διαδικτυακή πηγή www.aldemarhotels.gr)

4.3.2 Olympian Riviera Thalasso- Grecotel

Το Elixir Thalassotherapy Center έχει τρεις πτέρυγες. Το κεντρικό κτίριο είναι μια ροτόντα, εμπνευσμένη από το ναό που έχτισε ο Μέγας Αλέξανδρος στη γειτονική Αρχαία Ολυμπία. Μια μεγαλόπρεπη σκάλα οδηγεί από την αίθουσα υποδοχής στα άδυτα του spa τριάντα ιδιωτικές αίθουσες μασάζ, αποδυτήρια, ντους, σάουνες, αίθουσες εκγύμνασης, ατμόλουτρα και θαυμάσιοι εσωτερικοί και εξωτερικοί χώροι όπου μπορεί ο επισκέπτης να χαλαρώσει στις ξαπλώστρες συνδυάζοντας ένα αφέννημα ή ένα φρέσκο χυμό. Το Riviera Thalasso χαρίζει την πολυτέλεια ενός υπαίθριου μασάζ στην αυλή του κέντρου, διακριτικά απομονωμένοι πίσω από τις απαλές, λευκές κουρτίνες. Οι γαλήνιοι ανθόκηποι χαμηλά είναι τέλειοι για γιόγκα ή διαλογισμό. Το κόσμημα του spa είναι η πισίνα Aqua Elixir Thalasso. Πιο εντυπωσιακή και πολυτελής κι από τις ρωμαϊκές θέρμες, είναι εξοπλισμένη ώστε να προσφέρει την απόλυτη εμπειρία θαλασσοθεραπείας.

Τοποθεσία: Κάστρο Κυλλήνης, Ηλεία Πελοπόννησος

Θεραπείες

Το Κέντρο Θαλασσοθεραπείας Elixir προσφέρει μεγάλη γκάμα θεραπειών από κινησιοθεραπεία και λεμφικό μασάζ, Chocolate massage, Payot Harmony, Special Haviar Therapy, μασάζ Love Potion for 2 και μασάζ αρωματοθεραπείας, είτε ως ξεχωριστές θεραπείες είτε στα πλαίσια ενός ολοκληρωμένου προγράμματος.

4.3.3 Le Convivial Luxury Suites & Spa

Το Convivial Luxury Suites & Spa προσφέρει ειδικές περιποιήσεις μασάζ στο πολυτελές περιβάλλον αυτού του εξαιρετικού ξενοδοχείου, το οποίο απέχει μόνο μια ώρα με το αυτοκίνητο από την Αθήνα δίπλα σε ένα πευκοδάσος και στην παραλία του Ξυλόκαστρου στο νομό Κορινθίας.

Το ξενοδοχείο διαθέτει ένα καταπληκτικό μπαλινέζικο σπα και αρκετές χαλαρωτικές θεραπείες περιλαμβάνονται στην τιμή του δωματίου. Οι πολυτελείς εγκαταστάσεις περιλαμβάνουν εσωτερική πισίνα σπα και ατμόλουτρο.

<u>Τύπος δωματίου</u>	<u>Τιμή ανά διαμονή</u>
Δίκλινο δωμάτιο με θεραπεία massage και Spa 30 λεπτών	Από 250 στα 120 €
Σουίτα με θεραπεία massage και spa διάρκειας 45 λεπτών	160€
Σουίτα για ρομαντική απόδραση και 2 ώρες spa	260€

23. (Διαδικτυακή πηγή www.holidays.gr)

4.4 Υποδομή- Όροι και Προϋποθέσεις Λειτουργίας Ιαματικών κέντρων και Κέντρων Θαλασσοθεραπείας

4.4.1 Υποδομή Ιαματικών Κέντρων

Οι ιαματικές πηγές στην Ελλάδα, παρουσιάζουν σημαντικά μειονεκτήματα από άποψη εγκαταστάσεων αλλά και γενικής υποδομής. Πολλές πηγές Τουριστικής Σημασίας διαθέτουν την απαραίτητη υποδομή που χρειάζεται για να χαρακτηριστεί μια πηγή αξιοποιημένη. Για τις πηγές Τοπικής Σημασίας παρατηρείται ότι πολλές διαθέτουν νέες εγκαταστάσεις υδροθεραπευτηρίων και μπορούν να εξυπηρετήσουν από 2.000 μέχρι και 8.000 άτομα. Οι περισσότερες πηγές διαθέτουν εγκαταστάσεις και εξοπλισμό που σε πολλές περιπτώσεις θεωρείται ελλιπής ή πεπαλαιωμένος και οι υπόλοιπες δεν έχουν εγκαταστάσεις και αξιοποιούνται σε μικρό βαθμό ή δεν αξιοποιούνται καθόλου. Βασικά οι περισσότερες πηγές στην Ελλάδα παραμένουν ανεκμετάλλευτες ή απροσδιόριστες, ακόμα και ανεξερεύνητες. Υπάρχει ανάγκη για εκσυγχρονισμό και συμπλήρωση με νέα τμήματα, ώστε οι πηγές να τύχουν πλήρους εκμετάλλευσης και αξιοποίησης

4.4.2 Κανονισμοί Λειτουργίας των Μονάδων Ιαματικής Θεραπείας

Σύμφωνα με το Δημοσιευμένο Άρθρο '1, στόχος του παρόντος κανονισμού είναι να καθοριστούν οι κανονισμοί και οι προϋποθέσεις των μονάδων ιαματικής θεραπείας και των κέντρων θαλασσοθεραπείας, προκειμένου να εξασφαλιστεί η παροχή υπηρεσιών ιαματικού τουρισμού υψηλού επιπέδου, κατά τρόπο που να διασφαλίζονται οι ευεργετικές ιδιότητες των ιαματικών φυσικών πόρων και λοιπών υλικών του άρθρου 1 του νόμου 3498/2006 και η βιώσιμη διαχείρισή τους αφενός, και η ανταγωνιστικότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών αφετέρου, καθώς κι η προστασία της δημόσιας υγείας και του περιβάλλοντος.

Χρόνος Λειτουργίας

1. Η διάρκεια λειτουργίας τους μπορεί να καλύπτει ολόκληρο ή μέρος του ημερολογιακού έτους. Η περίοδος της κατ' έτος λειτουργίας τους δηλώνεται, το αργότερο 30 ημέρες πριν την έναρξη λειτουργίας τους, από το Διευθυντή της Μονάδας Ιαματικής Θεραπείας ή του Κέντρου Ιαματικού Τουρισμού στην αρμόδια Υπηρεσία του Ε.Ο.Τ.

2. Η λειτουργία των Μονάδων Ιαματικής Θεραπείας και των Κέντρων Ιαματικού Τουρισμού είναι συνεχής στη διάρκεια της περιόδου λειτουργίας τους, χωρίς καμία αργία.

Δικαιολογητικά για την Χορήγηση Πιστοποιητικού Καλής Λειτουργίας

Για τη χορήγηση του πιστοποιητικού καλής λειτουργίας ο επιχειρηματίας ή ο Διευθυντής του κέντρου υποβάλλει στον Ε.Ο.Τ. δύο τουλάχιστον μήνες πριν από την έναρξη της επόμενης περιόδου λειτουργίας τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

Αίτηση

Στην οποία αναφέρεται το ονοματεπώνυμο του επιχειρηματία ή η επωνυμία και η έδρα της επιχείρησης, ο Α.Φ.Μ. τους, τα πλήρη στοιχεία του Διευθυντή, η τοποθεσία και η ακριβής διεύθυνση της Μονάδας Ιαματικής Θεραπείας ή του Κέντρου Ιαματικού Τουρισμού, καθώς και τα λοιπά προσδιοριστικά στοιχεία τους, δηλαδή ο αριθμός της απόφασης αναγνώρισης του ιαματικού φυσικού πόρου που θα χρησιμοποιηθεί και ο αριθμός του ειδικού σήματος λειτουργίας.

Πιστοποιητικό καλής λειτουργίας μηχανολογικών εγκαταστάσεων /εξοπλισμού/ ηλεκτρολογικών

Τα παραπάνω πιστοποιητικά χορηγούνται από αρμόδιους μηχανικούς μέλη του Τ.Ε.Ε.

Βεβαίωση Υγειονομικής Υπηρεσίας της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης για:

- 1) Την καλή λειτουργία του αποχετευτικού συστήματος, για την υγιεινή διάθεση των λυμάτων των χώρων υγιεινής ή βεβαίωση του οικείου Ο.Τ.Α. ότι η Μονάδα ή το Κέντρο είναι συνδεδεμένο με το αποχετευτικό δίκτυο του Δήμου και
- 2) για την καλή λειτουργία του συστήματος επεξεργασίας των χρησιμοποιηθέντων ιαματικών φυσικών πόρων ή θαλασσινού νερού προ της διάθεσης των λυμάτων.

Πιστοποιητικό μικροβιολογικού ελέγχου για τις πισίνες

Εκδίδεται από τη Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας της οικείας Νομαρχίας ή διαπιστευμένα εργαστήρια μετά τη διενέργεια ελέγχων και δειγματοληψιών

Πιστοποιητικό πυρασφάλειας

Πιστοποιητικό πυρασφάλειας σε ισχύ τουλάχιστον κατά τη διάρκεια λειτουργίας της Μονάδας ή του Κέντρου.

Υπεύθυνη δήλωση του διευθυντή του κέντρου

Στην οποία θα αναφέρεται το ονοματεπώνυμο, η ειδικότητα του υπεύθυνου γιατρού, καθώς και ο αριθμός μητρώου του στον οικείο ιατρικό σύλλογο.

Απασχολούμενο προσωπικό / προσόντα

1. Στις Μονάδες Ιαματικής Θεραπείας και τα Κέντρα Ιαματικού Τουρισμού απασχολείται κύριο, διοικητικό και τεχνικό προσωπικό.

Στο **κύριο προσωπικό** ανατίθεται η παροχή των υπηρεσιών, που προσφέρονται στη Μονάδα ή στο Κέντρο, σύμφωνα με τις άδειες που έχουν χορηγηθεί για την ίδρυση και τη λειτουργία του και τα τμήματα που λειτουργούν και αποτελείται από τους γιατρούς, τους αισθητικούς, τους λουτρονόμους, τους γυμναστές, τους φυσιοθεραπευτές, τους διαιτολόγους κ.λ.π., οι οποίοι πρέπει να κατέχουν αντίστοιχη επαγγελματική άδεια και εφόσον δεν προβλέπεται άδεια, αναγνωρισμένο πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και τους βοηθούς τους, οι οποίοι πρέπει να κατέχουν πτυχίο ή βεβαίωση μεταδευτεροβάθμιας κατάρτισης ή πιστοποίηση από αρμόδιο φορέα.

Στο **διοικητικό και τεχνικό προσωπικό** ανατίθενται, ανάλογα με τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα του καθενός, όλες οι υποστηρικτικές υπηρεσίες και ιδίως η γραμματειακή υποστήριξη, η μηχανοργάνωση των υπηρεσιών, η λειτουργία του ταμείου και του λογιστηρίου, η συντήρηση του μηχανολογικού εξοπλισμού και των ηλεκτρικών και λοιπών εγκαταστάσεων, καθώς και η καθαριότητα σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες υγιεινής, όπως ειδικότερα καθορίζονται με τον Εσωτερικό.

Γενικοί όροι λειτουργίας και υγιεινής

- Οι Μονάδες Ιαματικής Θεραπείας και τα Κέντρα Ιαματικού Τουρισμού πρέπει να διαθέτουν ικανοποιητικό αριθμό αποδυτηρίων,
- Πρέπει, επίσης, να είναι διαρκώς εφοδιασμένα με τα απαραίτητα σκεύη, εργαλεία και υλικά, που απαιτούνται για το είδος χρήσης του ιαματικού φυσικού πόρου, που προβλέπεται στις άδειες που έχουν χορηγηθεί, καθώς και με μηχανικά μέσα μεταφοράς ατόμων με κινητικά προβλήματα.
- Όλοι οι χώροι πρέπει να πληρούν τους όρους υγιεινής (φυσικός φωτισμός, αερισμός, κλιματισμός κ.λπ.) και ασφάλειας, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις.
- Οι λουτήρες και ο εξοπλισμός πολλαπλών χρήσεων πρέπει να απολυμαίνονται μετά από κάθε χρήση.
- Κάθε κέντρο δύναται να προμηθεύει τον καταναλωτή με τον απαραίτητο αποστειρωμένο ή μιας χρήσης εξοπλισμό (μαγιώ, σκουφάκι, παντόφλες, μπουρνούζι, πετσέτα) για την πραγματοποίηση της συνεδρίας.
- Η θερμοκρασία του ιαματικού φυσικού πόρου για κάθε χρήση καθορίζεται από τον γιατρό της Μονάδας ή του Κέντρου.
- Στις Μονάδες Ιαματικής Θεραπείας και τα Κέντρα Ιαματικού Τουρισμού, στα οποία πραγματοποιούνται λούσεις, απαιτείται να υπάρχει στην είσοδο κάθε καμπίνας λούσης ειδική θερματική συσκευή, ηχητική και φωτιζόμενη, για την ένδειξη της έναρξης και της λήξης της συνεδρίας και εύχρηστο κουδούνι κινδύνου,
- Το νερό των δεξαμενών ιαματικής θεραπείας (πισίνων) ανανεώνεται ολοκληρωτικά με νέο, ανά 24ωρο, μετά την πλήρη εκκένωση και υγειονομική απολύμανσή τους.
- Στις Μονάδες Ιαματικής Θεραπείας και τα Κέντρα Ιαματικού Τουρισμού απαγορεύεται το κάπνισμα, η χρήση εύθραυστων σκευών και η είσοδος ζώων.
- Τα χρησιμοποιούμενα προϊόντα πρέπει να έχουν εγκριθεί αρμοδίως.
- Η αίθουσα στην οποία βρίσκεται πισίνα ασφαρίζεται μετά τη λήξη του ωραρίου. Εάν η πισίνα βρίσκεται σε ανοιχτό χώρο, ασφαρίζεται με ειδικό κάλυμμα ή ειδική περίφραξη.
- Πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ισχύοντες κανονισμοί ακτινοπροστασίας της Ελληνικής

Επιτροπής Ατομικής Ενέργειας στις ιαματικές πηγές που γίνεται χρήση ιαματικών φυσικών πόρων που περιέχουν ραδόνιο και πιθανά άλλα ραδιενεργά στοιχεία και τα ευρωπαϊκά διεθνή πρότυπα που αφορούν στις μέγιστες επιτρεπτές περιεκτικότητες τοξικών στοιχείων στον ιαματικό φυσικό πόρο, ανάλογα με τη χρήση (εσωτερική – εξωτερική).

Ειδικά μέτρα υγιεινής για τους απασχολούμενους στα κέντρα

- Στα Κέντρα Ιαματικού Τουρισμού και Μονάδες Ιαματικής Θεραπείας εφαρμόζονται ως προς το απασχολούμενο προσωπικό οι εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις και Κανονισμοί Υγιεινής (βιβλιάριο υγείας κ.λ.π.) και Ασφάλειας, ως και Ακτινοπροστασίας της Ε.Ε.Α.Ε. και οι σχετικές εγκυκλίοί της.

Ο γιατρός της Μονάδας Ιαματικής Θεραπείας ή του Κέντρου Ιαματικού Τουρισμού παρακολουθεί υπεύθυνα την υγιεινή κατάσταση όλων των εργαζομένων.

24.(Δημοσιευμένο Άρθρο, Από Κεφάλαιο α' & β', 2009)

4.4.3 Υποδομή-Όροι και Προϋποθέσεις Λειτουργίας των Κέντρων Θαλασσοθεραπείας

Α).Οι Αναγκαίες τεχνικές και λειτουργικές προϋποθέσεις που διασφαλίζουν ένα κέντρο θαλασσοθεραπείας είναι οι εξής:

1. Η χωροθέτηση των Κ.Θ. με κριτήριο την ικανοποιητική κάλυψη και στήριξη τους από πλευράς γενικής υποδομής, καθώς και ειδικής τουριστικής υποδομής και ανωδομής.

2. Την άρτια διάταξη και διαμόρφωση των χώρων τους για την κάλυψη των αναγκών των συγχρόνων συστημάτων θαλασσοθεραπείας, με βάση τη διεθνή εμπειρία και την πληρότητα εγκαταστάσεων υπηρεσιών και εξοπλισμού λαμβάνοντας ως γνώμονα Κ.Θ. με δυναμικότητα 100 ατόμων ημερησίως με 10ωρη λειτουργία.

3. Την ασφάλεια των χρηστών, όσο και του απασχολούμενου στις υπηρεσίες των Κ.Θ. προσωπικού.

Β).Όροι και Κανονισμοί Λειτουργίας των κέντρων Θαλασσοθεραπείας

Για τη χορήγηση πιστοποιητικού καλής λειτουργίας απαιτείται:

1.Εγγραφο κρατικού ή διαπιστευμένου εργαστηρίου με το οποίο θα πιστοποιείται, ότι η περιεκτικότητα του θαλασσινού νερού, που χρησιμοποιηθεί σε αλάτι δεν διαφέρει σε ποσοστό μεγαλύτερο του 5% της αντίστοιχης του νερού της ανοιχτής θάλασσας.

Για τα κέντρα θαλασσοθεραπείας όπου προβλέπεται λουτρονόμος με ειδικότητα Ειδικός Λουτροθεραπείας – Spa, ονομάζεται Ειδικός Θαλασσοθεραπείας Spa.

2.Ο αριθμός του προσωπικού κάθε κέντρου πρέπει να είναι ανάλογος με τη δυναμικότητά του, όπως αυτή προκύπτει από το ειδικό σήμα λειτουργίας του. Ειδικότερα ο αριθμός του προσωπικού κάθε κέντρου Θαλασσοθεραπείας δεν μπορεί να είναι μικρότερος από τον αριθμό που προκύπτει από τη σχέση: ένας ειδικός Θαλασσοθεραπείας προς 8 ατομικούς ή 2 οικογενειακούς λουτήρες ή ένας ναυαγοσώστης για κάθε πισίνα Θαλασσοθεραπείας, η οποία δεν μπορεί να έχει βάθος μεγαλύτερο του 1.20 εκ και διαθέτει τον κατάλληλο εξοπλισμό ασφαλείας.

3.Στα Κέντρα Θαλασσοθεραπείας, στα οποία γίνεται χρήση αναγνωρισμένου φυσικού πόρου για παροχή υπηρεσιών θερμαλισμού, πρέπει να υπάρχει σε κάθε ξεχωριστή εγκατάσταση ειδική σήμανση του είδους του φυσικού πόρου του οποίου γίνεται χρήση, ώστε να μη δημιουργείται αμφιβολία αν πρόκειται από για φυσικό πόρο ή για προϊόν που προέρχεται από επεξεργασία φυσικού ιαματικού πόρου ή για κοινό θαλασσινό νερό.

Γ).Ιατρική Περίθαλψη

Στα κέντρα Θαλασσοθεραπείας μαζί με τους θαλασσοθεραπευτές, υδροθεραπευτές, φυσιοθεραπευτές, γυμναστές, αισθητικούς και μασερ, οι γιατροί και νοσηλευτές έρχονται να συμπληρώσουν την ομάδα του κέντρου για να μπορεί να λειτουργήσει ένα Thalasso.

Ο γιατρός λοιπόν είναι εκείνο το άτομο το οποίο εποπτεύει και καθοδηγεί την ομαλή λειτουργία τους στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του με τη συνεργασία και στήριξη των πτυχιούχων νοσηλευτών. Υποδεικνύει τις ώρες λειτουργίας του κέντρου.

Επίσης, η παροχή ιατρικών υπηρεσιών από το γιατρό στα κέντρα Θαλασσοθεραπείας προϋποθέτει την εγγραφή του στο οικείο Ιατρικό Σύλλογο. Η ιατρική εγκατάσταση και ο απαραίτητος ιατρικός και φαρμακευτικός εξοπλισμός πρέπει να διατηρούνται σε άριστη κατάσταση, σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά για την παροχή υπηρεσιών πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας. Ακόμη, εξετάζει κάθε τουρίστα πελάτη μετά την υποβολή Υπεύθυνης Δήλωσης για την κατάσταση της υγείας του και προσκόμιση πρόσφατης ιατρικής βεβαίωσης δερματολόγου και επιτρέπει ή όχι τη χρήση της Θαλασσοθεραπείας, αναγράφοντας σε καρτέλα προγραμματισμού τα ατομικά του στοιχεία, το ατομικό του πρόγραμμα, την επιθυμητή θερμοκρασία και τη διάρκεια της θεραπείας, η οποία για τις λούσεις σε λουτήρες δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 20 λεπτά και για τις λούσεις σε πισίνες τα 30 λεπτά.

Οφείλει να επιθεωρεί από πλευράς υγιεινής τις εγκαταστάσεις Θαλασσοθεραπείας του κέντρου τουλάχιστον μια φορά την εβδομάδα, αλλά και όποτε του ζητηθεί από το διευθυντή παρέχοντας τις συμβουλές του στους λουόμενους.

Επίσης, παρακολουθεί υπεύθυνα την υγιεινή κατάσταση όλων των εργαζομένων και αναφέρει τις περιπτώσεις ασθένειας στο Διευθυντή. Σε περίπτωση ασθένειας και διαπίστωσης, μετά από κλινικό έλεγχο, προσωρινής ακαταλληλότητας για εργασία, εισηγείται την προσωρινή απομάκρυνση του νοσούντος και τη χορήγηση της προβλεπόμενης κατά το νόμο αναρρωτικής άδειας.

Μερικά για την ενημέρωση του προσωπικού σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας στον τομέα εργασίας του καθενός και τέλος, ασκεί κάθε άλλη αρμοδιότητα που του ανατίθεται με τον παρόντα Κανονισμό, τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας και τις λοιπές ισχύουσες διατάξεις.

25. (Δημοσιευμένο Άρθρο, Από Κεφάλαιο γ' 2009)

15. (Πελοπόννησος, Τουριστικός Οδηγός, Εκδόσεις Explorer 2004, σελ. 28)

16. (Ερευνητική Μελέτη στα Ιαματικά Λουτρά Καϊάφα, 2010)

17. (Διαδικτυακή πηγή www.etasa.gr, Εταιρεία Τουριστικής Ανάπτυξης, Hellenic Tourism Development)

18. (Διαδικτυακή πηγή www.infokillini.gr)

19. (Διαδικτυακή Πηγή: <http://www.korinthia.net>)

20. (Πλατάκης Ελ., Ηφαιστεια και Θερμές Πηγές των Μεθάνων 1953, σελ 53)

21. (Διαδικτυακή πηγή www.google.gr/http://meropitopik.bogspot.com/2010/10)

22. (Διαδικτυακή πηγή www.aldemarhotels.gr)

23. (Διαδικτυακή πηγή www.holidays.gr)

24. (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας με Δημοσιευμένο άρθρο 2009 του νόμου 3498/2006, Κεφάλαιο α' & β, Σύμφωνα με Υπουργική Απόφαση αριθμού 9833)

25. (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της ελληνικής Δημοκρατίας, με Δημοσιευμένο άρθρο 2009, Κεφάλαιο γ', Σύμφωνα με Υπουργική Απόφαση 2356/1995, «Προδιαγραφές κέντρων Θαλασσοθεραπείας για την υπαγωγή τους στο καθεστώς των κινήτρων του Ν. 1892/90, όπως ισχύει» (ΦΕΚ Β' 986/30.10.1995)

5^ο Κεφάλαιο Η Ανάπτυξη του Τουρισμού Υγείας στο χώρο του Ανταγωνισμού- της Ελληνικής αγοράς και της Οικονομικής δυσχέρειας στη χώρα μας.

5.1 Οι Ιδιαιτερότητες της Ελληνικής Αγοράς

Ο τουρισμός υγείας στη χώρα μας ταυτίστηκε για αρκετά χρόνια με τη θεραπεία και την προσπάθεια αποκατάστασης και βελτίωσης της υγείας ηλικιωμένων ατόμων που πάσχουν από

χρόνιες παθήσεις. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να επικρατήσουν οι πελάτες μεγάλης ηλικίας και χαμηλού εισοδηματικού επιπέδου. Η κατάσταση αυτή άρχισε ν' αλλάζει κυρίως από τη δεκαετία του '80. Η συνεχόμενη αύξηση της ζήτησης νέων υπηρεσιών και προϊόντων στον τομέα του τουρισμού, σε συνδυασμό με τα κίνητρα των αναπτυξιακών νόμων, δημιούργησαν τις προϋποθέσεις διαμόρφωσης μιας νέας δυνητικής αγοράς κέντρων τουρισμού υγείας στη χώρα μας. Έτσι παρατηρείται μία διαρκής τάση αναβάθμισης και ανακαίνισης ξενοδοχειακών μονάδων που σχετίζονται με προγράμματα ανάπτυξης του τουρισμού υγείας ενώ σημειώνονται επενδύσεις και στην δημιουργία σύγχρονων ιαματικών κέντρων.

Η χώρα μας αρχικά εμφανίζεται να διαθέτει τη βασική υποδομή, προκειμένου ν' αναπτυχθεί ανταγωνιστικά ο τουρισμός υγείας. Η διαμόρφωση κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής στον τομέα τουρισμού λογικά θα ευνοήσει την Ελλάδα που είναι ένας από τους κατεξοχήν τουριστικούς προορισμούς των Ευρωπαίων ενώ ταυτόχρονα θα τη βοηθήσει να διευρύνει την αγορά της και σε άλλες εκτός Ευρώπης χώρες.

Όσον αφορά τα πλεονεκτήματα που γεννιούνται από τη χώρα μας καταρχήν, η Ελλάδα κατέχει συγκριτικό πλεονέκτημα αναφορικά με τη γεωγραφική της θέση. Βρίσκεται στο μέσο τριών ηπείρων και αυτό διευκολύνει ειδικά την προσέγγιση τουριστών υγείας. Διαθέτει ανεπτυγμένη τουριστική υποδομή (και ειδικά μετά την διενέργεια των ολυμπιακών αγώνων στην Αθήνα το 2004) με βελτίωση κι επέκταση του οδικού σιδηροδρομικού δικτύου καθώς και την αύξηση των αεροπορικών δρομολογίων.

Επίσης, διαθέτει το ιδανικότερο κλίμα κατάλληλο για ετήσιο τουρισμό, καθώς και την προσέλκυση διαφόρων ομάδων τουριστών. Επίσης προβάλλει καλή προς τα έξω εικόνα στον χώρο του τουρισμού ως χώρα ασφαλής με ποιοτικές υπηρεσίες σε προσιτές τιμές.

Από την άλλη πλευρά όμως, η έλλειψη τεχνογνωσίας έναντι των προηγμένων χωρών είναι αρκετά μεγάλη. Ενώ λοιπόν έχουμε τους διαθέσιμους φυσικούς πόρους και τις ευκαιρίες εκμετάλλευσης που μας δίνονται προκειμένου να τους αξιοποιήσουμε και να επενδύσουμε περισσότερα πάνω στον τουρισμό υγείας, δυστυχώς δεν υπάρχει το ενδιαφέρον από πλευρά κρατικής υποστήριξης. Καθώς επίσης, η έρευνα και η μελέτη γύρω από το αντικείμενο που θα έπρεπε κανονικά να υπάρχει από τους αρμόδιους φορείς, είναι ελλιπής.

5.2 Χαρακτηριστικά Ελληνικής Αγοράς στον Τουρισμό Υγείας

Η έντονη εποχικότητα επικρατεί ιδίως στις μεγάλες λουτροπόλεις. Το μεγαλύτερο ποσοστό λουόμενων παρουσιάζεται το μήνα Σεπτέμβριο και ακολουθεί ο μήνας Αύγουστος. Ο μέσος όρος παραμονής των ατόμων είναι γύρω στις 13-14 ημέρες, δηλαδή περίπου ότι συμβαίνει και στον υπόλοιπο τουρισμό. Όσον αφορά την ηλικία και το φύλο των λουομένων παρατηρείται ότι είναι συνήθως άτομα της τρίτης ηλικίας, συνήθως άνω των 50 ετών, και οι γυναίκες αποτελούν το μεγαλύτερο ποσοστό (περίπου το 60%-65%). Ο αριθμός ατόμων που χρησιμοποιεί τις ιαματικές πηγές αναλογεί στο 1,36% (1996) του ελληνικού πληθυσμού, ενώ το ποσοστό αυτό ήταν μεγαλύτερο, γύρω στο 1,7%, κατά τα έτη 1961 και 1971. Η φθίνουσα πορεία του ιαματικού στην Ελλάδα οφείλεται στους ίδιους λόγους που παρατηρούνται και στο εξωτερικό, δηλαδή κυρίως στον ανταγωνισμό που προέρχεται από το χώρο της φαρμακοβιομηχανίας και στην απροθυμία των γιατρών να αναγνωρίσουν την υδροθεραπεία ως ιατρική μέθοδο. Από το χώρο της Κοινωνικής Ασφάλισης κάθε χρόνο επιδοτούνται προγράμματα που εξασφαλίζουν τη χρηματοδότηση δαπανών για υδροθεραπεία ενός σημαντικού αριθμού ασφαλισμένων. Οι ιαματικές πηγές στην Ελλάδα, παρουσιάζουν σημαντικά μειονεκτήματα από άποψη εγκαταστάσεων αλλά και γενικής υποδομής. Πολλές πηγές Τουριστικής Σημασίας διαθέτουν την απαραίτητη υποδομή που χρειάζεται για να χαρακτηριστεί μια πηγή αξιοποιημένη. Για τις πηγές Τοπικής Σημασίας παρατηρείται ότι πολλές διαθέτουν νέες εγκαταστάσεις υδροθεραπευτηρίων και μπορούν να εξυπηρετήσουν από 2.000 μέχρι και 8.000 άτομα. Οι περισσότερες πηγές διαθέτουν εγκαταστάσεις και εξοπλισμό που σε πολλές περιπτώσεις θεωρείται ελλιπής ή πεπαλαιωμένος και

οι υπόλοιπες δεν έχουν εγκαταστάσεις και αξιοποιούνται σε μικρό βαθμό ή δεν αξιοποιούνται καθόλου. Βασικά οι περισσότερες πηγές στην Ελλάδα παραμένουν ανεκμετάλλευτες ή απροσδιόριστες, ακόμα και ανεξερεύνητες. Υπάρχει ανάγκη για εκσυγχρονισμό και συμπλήρωση με νέα τμήματα, ώστε οι πηγές να τύχουν πλήρους εκμετάλλευσης και αξιοποίησης.
26. (<http://www.iama.gr/ethno/Therm/kokalas.html>)

5.3 Ο Ρόλος της Διαφήμισης στον Τουρισμό Υγείας

Η Διαφήμιση αποτελεί το κυριότερο και τελειότερο εργαλείο προώθησης των αγαθών και υπηρεσιών. Ειδικότερα αποτελεί μία τεχνική που επιδιώκει να μεταφέρει με πληρωμή ένα μήνυμα από μία τουριστική επιχείρηση ή έναν τουριστικό οργανισμό προς πιθανούς πελάτες, όπου έχει σαν κύριο στόχο να τους γνωρίσει το τουριστικό προϊόν ή την υπηρεσία που θέλει να τους παρουσιάσει, να τους προκαλέσει το ενδιαφέρον γι' αυτό, να τους πείσει για τα πλεονεκτήματα που παρουσιάζει συγκριτικά με αυτά ομοειδών προϊόντων του ανταγωνισμού ή υποκατάστατών του και τέλος να τους κάνει να το αγοράσουν για να ικανοποιήσουν καταναλώνοντάς το ή κάνοντας χρήση του συγκεκριμένου τους ανάγκες κι επιθυμίες. Ο ρόλος της διαφήμισης στον τομέα του τουρισμού είναι κυρίαρχος πραγματικά. Ο τουρισμός, όπως και κάθε προϊόν στην αγορά στοχεύει στην προσέλκυση της πελατείας, στην αγορά του, στον ανταγωνισμό, στη επιτυχής διαφοροποίησή του από τα άλλα προϊόντα προκειμένου να επιβιώσει από τους ανταγωνιστές του, ν' ανεβαίνει η αξία του και η ποιότητά του κι όταν έρχεται η στιγμή που ωριμάζει, να μπορεί να βρίσκει τρόπους έτσι ώστε να ακολουθεί μία σταθερή πορεία με στόχο την επιτυχία του.

Καθώς εξελίσσεται με τα χρόνια ο τουρισμός υγείας όπως κάθε μορφή τουρισμού, έτσι και η συγκεκριμένη αναπτύσσεται συνεχώς συμβάλλοντας σε προγράμματα διαφημιστικής καμπάνιας, προβολής και προώθησης των υπηρεσιών της και που την καθιστούν ανταγωνίστρια στο χώρο του τουρισμού. Με τα κατάλληλα εργαλεία (Μέσα Ενημέρωσης), το διαθέσιμο κεφάλαιο και τις μεθόδους διαφήμισης όλα μπορούν να λειτουργήσουν σωστά ώστε να έχουμε τα παραγωγικά αποτελέσματα που επιθυμούμε. Ξεκινώντας με τα εργαλεία προώθησης, αρχίζουμε με την τηλεόραση και το διαδίκτυο. Αρχικά, αυτό που παίζει πολύ σημαντικό ρόλο σε μία διαφήμιση ενός προϊόντος είναι το διαφημιστικό μήνυμα. Θα πρέπει το μήνυμα που αντιπροσωπεύει τη διαφήμιση της συγκεκριμένης υπηρεσίας να είναι πρωτότυπο, ξεχωριστό από τα υπόλοιπα, να έχει ζωντανά χρώματα με φαντασία, επίσης το μήνυμα θα πρέπει να προβάλλεται με τέτοιο τρόπο έτσι ώστε το σλόγκαν του προϊόντος (δηλαδή το διαφημιστικό μήνυμα) να αφομοιώνεται εύκολα στη μνήμη του τηλεθεατή-χρήστη -υποψήφιου καταναλωτή με σκοπό να το δει και να το ξαναδεί, φτάνοντας στην τελική φάση της διαδικασίας, η οποία αποτελεί την επιλογή του και την αγορά της συγκεκριμένης υπηρεσίας, που του προκάλεσε το ενδιαφέρον και τον προσέλυσε έτσι ώστε να το αποκτήσει.

Επίσης, πολύ σημαντικό ρόλο στην προβολή, τη ζήτηση ενός προϊόντος ή της υπηρεσίας καθώς και στην επιτυχία του παίζει η δυσφήμιση ενός άλλου προϊόντος ή μιας άλλης υπηρεσίας. Έστω ότι σε ένα κέντρο τουρισμού υγείας health spa center, διαμορφωμένο σε ένα περιβάλλον ξενοδοχείου, δέχεται δύο επισκέπτες του για ένα χρονικό διάστημα 10 ημερών, για να απολαύσουν τις κατάλληλες θεραπείες συνδυάζοντας μαζί τις διακοπές τους. Από την ημέρα λοιπόν που επισκέπτονται το κέντρο διακρίνουν μία ψυχρή εικόνα στο χώρο της υποδοχής που έχουν βρεθεί για να κανονίσουν το δωμάτιό τους και να ξεκουραστούν από το ταξίδι τους, καθώς η εξυπηρέτηση που περίμεναν δεν αντιστοιχεί καθόλου σε εκείνη που δέχτηκαν από την receptionist. Έπειτα την επόμενη μέρα πηγαίνουν στη reception του spa για να κανονίσουν να κάνουν κάποιες ιατρικές εξετάσεις πριν πάρουν το πρόγραμμα των θεραπειών που πρόκειται να ξεκινήσουν.

Προετοιμάζονται λοιπόν για την πρώτη θεραπεία, συνεχίζοντας και για τις υπόλοιπες. Όμως παρατηρούν ότι οι υπόλοιπες δεν έμοιαζαν με εκείνες που είχαν προγραμματίσει στο πακέτο και που είχαν προπληρώσει. Τέλος πάντων τέθηκε ένα μεγάλο θέμα σχετικά με αυτό το λάθος που είχαν κάνει οι υπάλληλοι με τους πελάτες τους και το πρόβλημα αναφέρθηκε φυσικά στον υπεύθυνο. Ήταν αυτονόητο λοιπόν πως οι διακοπές και η εμπειρία τους σε αυτό το περιβάλλον δεν ήταν και

τόσο ευχάριστα και όπως το περίμεναν. Φυσικά όλο αυτό δεν θα έμενε έτσι από την πλευρά των πελατών, και γρήγορα απέκτησε μία αρνητική εικόνα, μόνο και μόνο από ένα λάθος που ήταν βέβαια σοβαρό. Το συμπέρασμα εδώ έχει ως εξής: Πως μία δυσφήμιση μίας επιχείρησης κι ενός προϊόντος μπορεί μ' αυτό τον τρόπο να προβάλλει μία άλλη και να της δώσει ένα καλό προβάδισμα προκειμένου να διαφημιστεί και να προτιμηθεί από το κοινό.

Ένα άλλο θέμα που θεωρείται πολύ σημαντικό, είναι ο τομέας της έρευνας αγοράς και ανάπτυξης των πωλήσεων του τουρισμού υγείας. Ορισμένες χώρες έχουν προχωρήσει πολύ στο θέμα της έρευνας αγοράς και της διαφήμισης (όπως Αυστρία, Ελβετία, Γαλλία κλπ) και προσφέρουν, σε συνεργασία με τις εθνικές τους αεροπορικές εταιρίες, «**πακέτα διακοπών**» για την ομορφιά και την καλή φυσική κατάσταση του σώματος στα κέντρα υγείας, τα οποία διαθέτουν συγκροτήματα ξενοδοχείων με θερμά λουτρά και όλη την υποδομή σε περιβάλλον ιδανικό για θεραπεία και ξεκούραση. Τα τουριστικά «πακέτα» διακινούνται από ειδικούς τουριστικούς πράκτορες σε διεθνή κλίμακα και απευθύνονται συνήθως σε πελατεία υψηλού εισοδηματικού επιπέδου. Τα «πακέτα διακοπών» προορισμού σε αυτά τα κέντρα συνδυάζουν τις περισσότερες φορές και με προσφορά άλλων τουριστικών υπηρεσιών αναψυχής, αναζωογόνησης, σπορ υψηλής κοινωνικής ζωής (όπως κινηματογράφο, θέατρο, φεστιβάλ μουσικής κλπ), γιατί απευθύνονται όχι μόνο σε ασθενείς αλλά και στους συνοδούς των ασθενών, καθώς και σε άλλους επισκέπτες, συνήθως ανωτέρου εισοδηματικού επιπέδου. Θα αναφερθώ σε ένα παράδειγμα που ίσως περιγράφει ένα συγκεκριμένο είδος προσφοράς πακέτου διακοπών. Είναι το Travel air Club, το οποίο αποτελεί ένα πρόγραμμα τακτικών επιβατών που έχει δημιουργήσει μία ελληνική αεροπορική εταιρεία, με κύριο στόχο να εξασφαλίζει υπηρεσίες και προνόμια με μοναδική εξυπηρέτηση, συνδυάζοντας ταυτόχρονα ποιότητα και απόλαυση. Κάθε φορά λοιπόν που επιβάτες ταξιδεύουν σε έναν προορισμό, μαζεύουν και κερδίζουν μίλια και με την κάρτα μιλίων τους έχουν την ευκαιρία και τη δυνατότητα να τα εξαργυρώσουν και να επιλέξουν ανάμεσα σε υπηρεσίες και προϊόντα υψηλής ποιότητας. **Πως γίνεται η εξαργύρωση:** Μπορούν να εξαργυρώσουν τα μίλια τους ενώ απολαμβάνουν τις υπηρεσίες και τα προνόμια σε κάθε διαμονή τους σε συγκεκριμένα ξενοδοχεία και Resorts Spa. Αυτό το είδος θα μπορούσε ν' αποτελέσει ένα πακέτο διακοπών.

Όσον αφορά τώρα την διεθνή αναγνώριση της υδροθεραπείας ως ιατρικής θεραπευτικής μεθόδου από τον τομέα της Κοινωνικής Ασφάλισης σε πολλές χώρες, ιδίως της Ευρώπης, οδήγησε σε μια σχετικά αυξημένη ζήτηση των κέντρων του ιαματικού τουρισμού, συγκριτικά με τα προηγούμενα χρόνια. Η σημαντική αύξηση, που παρατηρείται τελευταία, στη ζήτηση των προϊόντων τα οποία προσφέρονται στα κέντρα τουρισμού υγείας αποδίδεται στη στρόφη των ατόμων προς τις παραδοσιακές μεθόδους θεραπείας, αλλά και στην αυξανόμενη έμφαση που δίδεται από πολλούς στην κατεπανάληψη επανάκαμψη του οργανισμού, που επιτυγχάνεται με τη σωματική άσκηση και τις ειδικές θεραπείες που ακολουθούνται στο καθαρό και υγιεινό περιβάλλον ενός κέντρου τουρισμού υγείας. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα ο κλάδος του τουρισμού υγείας να προσελκύσει αρκετές επενδύσεις και σημαντικά κεφάλαια του ιδιωτικού τομέα για την επέκταση και τον εκσυγχρονισμό των κέντρων αυτών, ώστε να προσαρμοστούν στις σύγχρονες απαιτήσεις του τουρισμού υψηλών προδιαγραφών, όπως χαρακτηρίζεται ο κλάδος αυτός.

27. Πηγή: (<http://www.gwstr.gr/blog/iamatikes-piges-tis-ellados>)

5.4. Εξέλιξη του Τουρισμού Υγείας σε διεθνές επίπεδο

Οι σημερινές λουτροπόλεις είναι γνωστές και διεθνώς ως τόποι όπου οι θεραπευτικές ιδιότητες των ιαματικών πηγών τους σε συνδυασμό με τις εγκαταστάσεις και τον κατάλληλο εξοπλισμό, προσφέρονται και για την εφαρμογή των διαφόρων προϊόντων του τουρισμού υγείας. Σήμερα λειτουργούν πολλά τέτοια οργανωμένα κέντρα στην Βόρεια Ευρώπη (Σουηδία, Φινλανδία), Κεντρική (Γερμανία, Γαλλία, Ελβετία, Αυστρία, Βέλγιο, κλπ) και Ανατολική Ευρώπη (Ουγγαρία, Τσεχία, Ρωσία, κλπ), στη Μεσόγειο (Ιταλία, Ισπανία, Ελλάδα, Τουρκία, Μαρόκο, Κύπρος), στο χώρο της Βαλκανικής Χερσονήσου (Βουλγαρία, Ρουμανία) και στη Βόρεια Αμερική

(Καλιφόρνια, Φλώριδα). Οι λουτροπόλεις αυτές, εκτός των ασθενών, προσελκύουν νέους και άτομα όλων των ηλικιών λόγω της στροφής, που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια, προς τις παραδοσιακές μορφές φυσικής θεραπείας. Οι φυσικοί τρόποι θεραπείας κερδίζουν συνεχώς έδαφος με τα νέα δεδομένα, δηλαδή την επιβάρυνση του περιβάλλοντος, το άγχος της καθημερινής ζωής, το κάπνισμα κλπ. Τα οποία θεωρούνται υπεύθυνα για τις περισσότερες ασθένειες και το πρόωρο γήρας. Επιστημονικά έχει αποδειχθεί ότι τα προϊόντα του τουρισμού υγείας αποτελούν προάσπιση για καλή υγεία, αλλά συμβάλλουν επίσης σημαντικά και στην προληπτική ιατρική.

Σε αυτά τα θέρετρα απαιτείται μακρά παραμονή των ατόμων, μεγαλύτερη από αυτή των τουριστών στα συνήθη τουριστικά θέρετρα, προκειμένου να φανούν τα αποτελέσματα μιας ορισμένης θεραπείας στην οποία υποβάλλονται τα άτομα. Επομένως, η αναγκαστική παραμονή των επισκεπτών για ένα ορισμένο χρονικό διάστημα στα κέντρα του τουρισμού υγείας απαιτεί τη δημιουργία, όχι μόνο της κατάλληλης ατμόσφαιρας για τη χαλάρωση και την αναζωογόνηση του οργανισμού, αλλά και άλλων δραστηριοτήτων για την απασχόληση των ατόμων κατά τις ελεύθερες ώρες, ώστε να καταστούν **τόποι έλξης τουριστών**. Έτσι δημιουργούνται συγκροτήματα που διαθέτουν όλη τη γενική και ειδική υποδομή και το κατάλληλο περιβάλλον που απαιτείται για τον τουρισμό μακράς παραμονής, όπως πάρκα πρασίνου, κήποι, ποταμοί, λίμνες, κατάλληλος εξοπλισμός, στέγαση σχετική με τη θεραπεία. 28. (Κουδουμά Μαρία, Σημειώσεις 2000)

26. Πηγή: (<http://www.iama.gr/ethno/Therm/kokalas.html>)

27. Πηγή: (<http://www.gwstr.gr/blog/iamatikes-piges-tis-ellados>)

28. (Κουδουμά Μαρία, Τουρισμός Υγείας στην Ελλάδα, Σημειώσεις TEI 2000, σελ. 43)

6^ο Κεφάλαιο Ερευνητική Μελέτη

6.1 Έρευνα στο Κέντρο Θαλασσοθεραπείας Royal Olympian Spa του Πύργου Ηλείας

*Συνέντευξη της Προϊσταμένης του Olympian Spa & Thalasso Aldemar Κας
Δρακοπούλου Έλενας στην φοιτήτρια Αρκουλάκη Εμμανουέλα*

28 Νοεμβρίου 2010

Με βάση τη συνέντευξη που πραγματοποιήθηκε στις 28 Νοεμβρίου 2010 με την κυρία Δρακοπούλου, υπεύθυνη προσωπικού και στελέχωσης του κέντρου Θαλασσοθεραπείας Olympian Spa Thalasso του Πύργου Ηλείας, προσκομίσαμε αρκετά στοιχεία και πληροφορίες, χρήσιμα και απαραίτητα για την ερευνητική μελέτη αλλά για την παρουσίαση της εικόνας ενός κέντρου θαλασσοθεραπείας καθώς και για τη λειτουργία και οργάνωσή του.

Το Olympian Spa Thalasso ιδρύθηκε το 2004 σημειώνοντας μεγάλη επιτυχία και απόκτηση καλής φήμης όλα αυτά τα χρόνια. Κάθε σεζόν επισκέπτονται κατά μέσο όρο το κέντρο 1500 με 2000 τουρίστες, οι οποίοι μπορεί ν'αποτελούν οικογένειες αλλά το μεγαλύτερο ποσοστό αποτελεί συνήθως ζευγάρια ηλικίας από 20 έως 80 ετών, εθνικότητας Ρώσων, μετά έρχονται οι Έλληνες και τέλος οι Γάλλοι.

Επίσης για να ιδρυθεί σωστά ένα κέντρο Thalasso Spa θα πρέπει να πληρούνται οι κατάλληλες προϋποθέσεις και υποδομές, δηλαδή να υπάρχουν αρχικά οι ποσότητες θαλασσινού νερού καθώς και τα παράγωγα της θάλασσας όπως είναι τα φύκια και η λάσπη, τα κατάλληλα μηχανήματα για τη χρήση των θεραπειών, τους κατάλληλους χώρους όπως πισίνες, και τέλος το άρτια εκπαιδευμένο κι οργανωμένο προσωπικό καθώς και την απαραίτητη ιατρική περίθαλψη που πρέπει να υπάρχει σε κάθε κέντρο.

Σύμφωνα με τις απαντήσεις που καταγράφηκαν στο διάλογο που είχα με την Κα Δρακοπούλου συνοπτικά μπορώ να καταλήξω στο συμπέρασμα ότι το μεγαλύτερο ποσοστό πελατείας του κέντρου αποτελείται από άτομα υψηλού οικονομικού επιπέδου ενώ ένα μικρό ποσοστό χαμηλής εισοδηματικής στάθμης επισκέπτεται το κέντρο, για λόγους θεράπευσης της σωματικής και ψυχικής τους υγείας συνδυάζοντας έτσι τις διακοπές τους γύρω από ένα όμορφο και παραδεισένιο χώρο.

6.2 Ερωτηματολόγιο

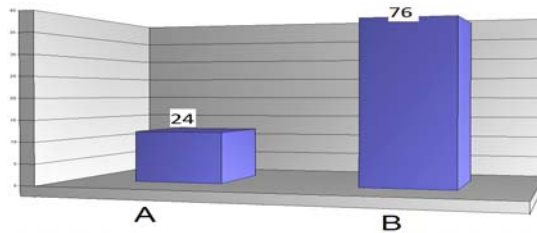
Η Έρευνα πραγματοποιήθηκε σε δείγμα 100 ατόμων κάθε ηλικίας που ζουν στο μόνιμο τόπο κατοικίας τους που είναι ο νομός Ηλείας στην Πελοπόννησο, τους μήνες Αύγουστος και Σεπτέμβριος το 2010.

6.2.1 Αποτελέσματα της Έρευνας

1) Φύλλο

A. Άνδρας : 24%

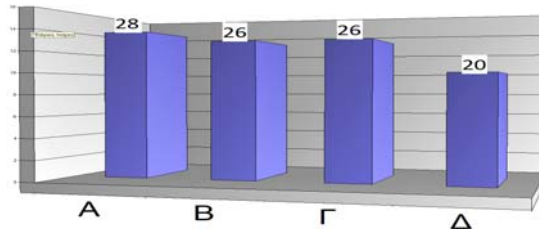
B. Γυναίκα: 76%

Σύμφωνα με την έρευνα που πραγματοποιήθηκε, παρατηρούμε στο πρώτο διάγραμμα και συμπεραίνουμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των απαντήσεων που έδωσαν είναι η ομάδα B των γυναικών με ποσοστό 76% σε αντίθεση με την ομάδα A των ανδρών με ποσοστό μόνο 24%.

2) Ηλικία

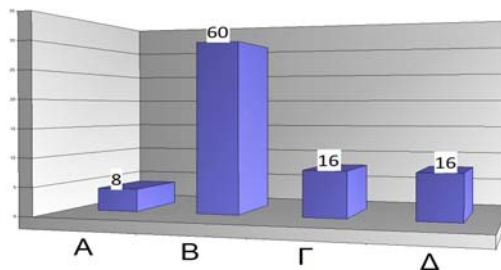
- A. 20-30: 28%
- B. 30-40: 26%
- Γ. 40-50: 26%
- Δ. 50 και άνω: 20%

Στο παραπάνω διάγραμμα σημειώνονται τα ποσοστά σε ομάδες ηλικίας που απάντησαν σχεδόν περισσότερο. Συμπεραίνουμε λοιπόν από το γράφημα, πως η ομάδα που απάντησε σχεδόν περισσότερο απ'όλες ήταν η ομάδα A με ποσοστό 28%, ακολουθούν οι ομάδες B και Γ με 26% ποσοστό απαντήσεων και τελευταία η ομάδα Δ με το μικρότερο ποσοστό απαντήσεων 20%.

3) Επαγγελματική Κατάσταση

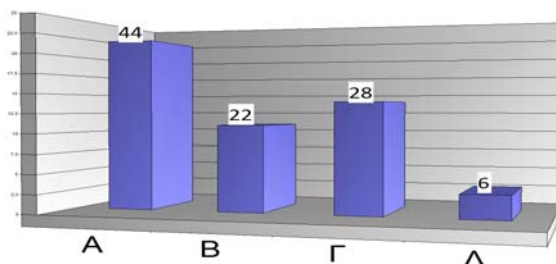
- A. Δημόσιος Υπάλληλος: 8%
- B. Ιδιωτικός Υπάλληλος: 60%
- Γ. Επιχειρηματίας: 16%
- Δ. Συνταξιούχος: 16%

Στο παραπάνω γράφημα όπως παρατηρούμε έχει καταγραφεί η επαγγελματική κατάσταση στην οποία ανήκουν οι ερωτηθέντες. Με βάση λοιπόν τα παραπάνω συμπεραίνουμε ότι το 60% των απαντήσεων δόθηκαν από ιδιωτικούς υπαλλήλους, ακολουθούν οι ομάδες των επιχειρηματιών και συνταξιούχων με 16% ποσοστό απαντήσεων και τελευταία έρχεται η ομάδα των δημοσίων υπαλλήλων με το 8% των απαντήσεων μόνο.

4) Έχετε επισκεφτεί ποτέ κάποιο κέντρο τουρισμού υγείας (πχ. Health Spa Center ή Ιαματικό λουτρό);

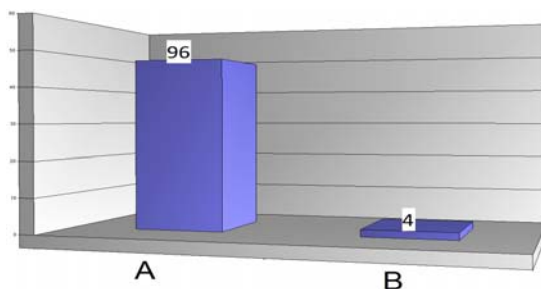
- A. Συχνά: 44%
- B. Πολύ Συχνά: 22%
- Γ. Σπάνια: 28%
- Δ. Ποτέ: 6%

Στο διάγραμμα που καταγράφεται κατά πόσο συχνά ή όχι επισκέπτονται τα κέντρα τουρισμού υγείας, συμπεραίνουμε ότι 44% των ερωτηθέντων απάντησαν πως επισκέπτονται συχνά τα κέντρα τουρισμού υγείας, το 28% απάντησε ότι τα επισκέπτεται σπάνια, το 22% πολύ συχνά, ενώ το 6% απάντησε πως δεν έχει επισκεφθεί ποτέ κάποιο κέντρο τουρισμού υγείας.

5) Πιστεύετε πως οι επισκέψεις στα Health Spa Center ή Spa Resorts θεωρούνται σήμερα προϊόν πολυτελείας;

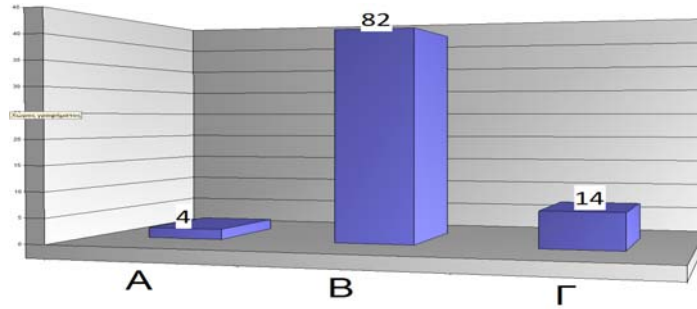
- A. Ναι: 96%
- B. Όχι: 4%

Στο παραπάνω διάγραμμα σημειώνεται κατά πόσο πιστεύουν ότι μία επίσκεψη σε Health spa center αποτελεί προϊόν πολυτελείας. Από τις απαντήσεις που πήραμε συμπεράναμε πως το 96% των ερωτηθέντων πιστεύει ότι οι επισκέψεις σε αυτά τα κέντρα αποτελούν προϊόν πολυτελείας ενώ το υπόλοιπο 4% έχει την αντίθετη άποψη.

6) Για ποιο λόγο επισκέπτεστε τα κέντρα τουρισμού υγείας;

- A. Για Εμπειρία: 4%
- B. Για Χαλάρωση: 83%
- Γ. Για Σοβαρό ιατρικό λόγο: 14%

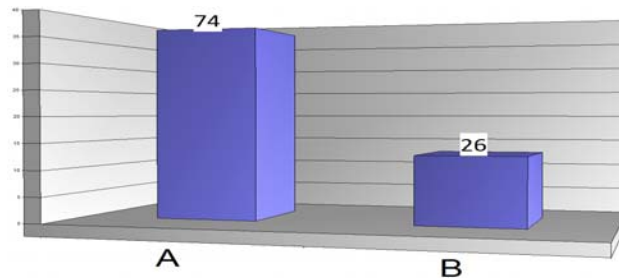

Στο παραπάνω διάγραμμα αναγράφονται οι λόγοι για τους οποίους μπορούν να επισκεφτούν τα κέντρα τουρισμού υγείας. Το 83% των ατόμων επισκέπτεται τα κέντρα με κύριο σκοπό τη χαλάρωση, το 14% για σοβαρούς ιατρικούς λόγους και το υπόλοιπο 4% για να ζήσει την εμπειρία.

7) Νομίζετε ότι τα κέντρα τουρισμού υγείας απευθύνονται σε άτομα υψηλού εισοδήματος;

A. Ναι: 74%

B. Όχι: 26%

Στο παραπάνω διάγραμμα παρατηρούμε τα ποσοστά που καταγράφηκαν για το αν τα κέντρα τουρισμού υγείας απευθύνονται σε άτομα υψηλού εισοδήματος και συμπεραίνουμε ότι το 74% των ατόμων πιστεύει πως αυτά τα κέντρα τουρισμού υγείας απευθύνονται κυρίως σε άτομα υψηλού εισοδήματος, ενώ μόνο το 26% υποστηρίζει πως δεν είναι απόλυτο αυτό και ότι μπορούν και οι ομάδες με χαμηλότερη εισοδηματική στάθμη να αποτελέσουν μία από τις κατηγορίες επισκεπτών στα κέντρα αυτά.

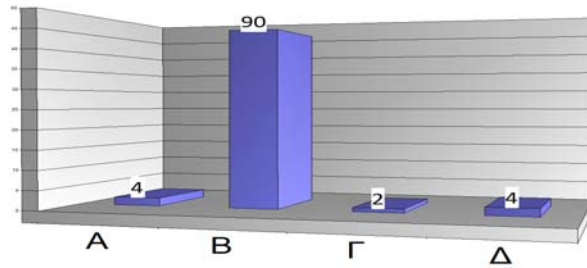
8) Νομίζετε ότι τα κέντρα τουρισμού υγείας παρέχουν μόνο θεραπευτικές ιδιότητες;

A. Ναι :4%

B. Όχι: 90%

Γ. Ίσως: 2%

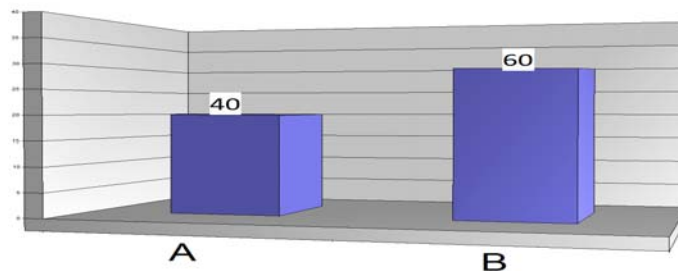
Δ. Δεν γνωρίζω: 4%

Στο παραπάνω διάγραμμα έχουν σημειωθεί τα αποτελέσματα των απαντήσεων για το αν τα κέντρα τουρισμού υγείας παρέχουν μόνο θεραπευτικές ιδιότητες. Καταγράφεται πως το 90% πιστεύει ότι δεν παρέχουν θεραπευτικές ιδιότητες μόνο, αλλά μπορούν να σου παρέχουν τη χαλάρωση και ξεκούραση που χρειάζεσαι από την καθημερινότητα, το στρες της εργασίας και να σου ικανοποιήσουν την επιθυμία για αναζωογόνηση, ομορφιά και ανανέωση. Το 4% απάντησε πως αυτά τα κέντρα μπορούν να παρέχουν μόνο θεραπευτικές ιδιότητες, ένα ακόμα 4% απάντησε πως δε γνωρίζει την απάντηση και το υπόλοιπο 2% πιστεύει πως ίσως τα κέντρα αυτά να παρέχουν αυτές τις ιδιότητες.

9) Πιστεύετε ότι τα κέντρα τουρισμού υγείας απευθύνονται μόνο σε άτομα τρίτης ηλικίας;

- A. Όχι: 40%**
- B. Ναι: 60%**

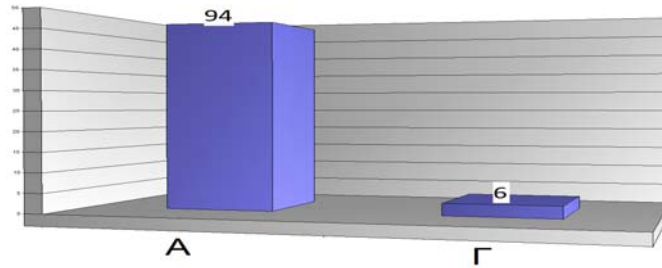

Στο παραπάνω διάγραμμα έχουν σημειωθεί τα αποτελέσματα των απαντήσεων για το κατά πόσο πιστεύουν ότι τα κέντρα τουρισμού υγείας απευθύνονται μόνο σε άτομα τρίτης ηλικίας. Το 40% των ερωτηθέντων που απάντησε, πιστεύει πως τα κέντρα τουρισμού υγείας δεν απευθύνονται μόνο σε άτομα τρίτης ηλικίας, αλλά και μικρές ηλικίες, για παράδειγμα τα τελευταία χρόνια επισκέπτονται τα κέντρα αρκετά νεαρά άτομα ηλικίας μεταξύ 20 και 30 ετών, ενώ το υπόλοιπο 60% πιστεύει πως απευθύνονται μόνο σε άτομα τρίτης ηλικίας γιατί τους παρέχουν θεραπευτικές ιδιότητες για την αποκατάσταση και βελτίωση της σωματικής τους αλλά ψυχικής τους υγείας.

10) Πιστεύετε ότι η επιστήμη της Ιατρικής υποστηρίζει τις φυσικές μεθόδους θεραπείας;

- A. Ναι : 94%**
- B. Όχι: Δεν απάντησε κανένας**
- Γ. Δεν γνωρίζω: 6%**

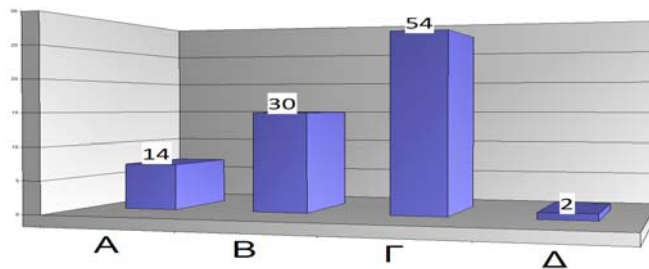

Στο παραπάνω διάγραμμα όπως παρατηρούμε, έχουν καταγραφεί τα αποτελέσματα τα οποία δείχνουν κατά πόσο πιστεύουν αν η επιστήμη υποστηρίζει τις ιατρικές μεθόδους θεραπείας. Από τις απαντήσεις που δόθηκαν συμπεραίνουμε ότι το 94% των ερωτηθέντων πιστεύουν πως οι φυσικές μέθοδοι θεραπείας που εφαρμόζονται σε αυτά τα κέντρα υποστηρίζονται από την επιστήμη της ιατρικής, ενώ μόλις το 6% απάντησε ότι δε γνωρίζει την απάντηση.

11) Πιστεύετε ότι θα φτάσει ποτέ η Ελλάδα το επίπεδο που έχουν αυτή τη στιγμή τα κέντρα τουρισμού υγείας στο εξωτερικό;

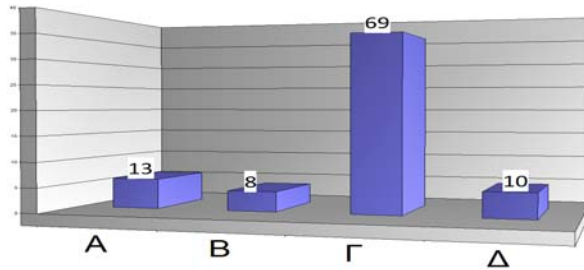
- A. Ναι: 14%
- B. Όχι: 30%
- Γ. Ίσως: 54%
- Δ. Δεν γνωρίζω: 2%

Το παραπάνω διάγραμμα δείχνει τ' αποτελέσματα της ερώτησης που απαντήθηκε για το αν θα φτάσει ποτέ η Ελλάδα το επίπεδο που έχουν αυτή τη στιγμή τα κέντρα τουρισμού υγείας στο εξωτερικό. Από τα αποτελέσματα που έχουμε, συμπεραίνουμε ότι το 54% των ατόμων απάντησαν πως η Ελλάδα ίσως μπορεί να φτάσει κάποτε το επίπεδο που έχουν αυτή τη στιγμή τα κέντρα τουρισμού υγείας στο εξωτερικό, το 30% υποστηρίζει την αντίθετη άποψη, το 14% έχει μία αισιόδοξη θετική απάντηση πως θα φτάσει σίγουρα σε αυτό το επίπεδο, και το υπόλοιπο 2% δεν γνώριζε την απάντηση.

12) Πιστεύετε πως η Πελοπόννησος έχει τις προδιαγραφές- Υποδομές για να υποστηρίξει τον τουρισμό υγείας;

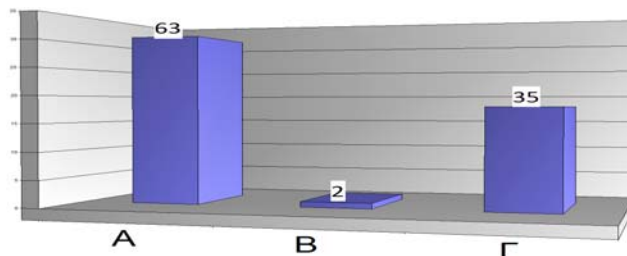
- A. Ναι: 13%
- B. Όχι: 8%
- Γ. Ίσως: 69%
- Δ. Δεν γνωρίζω: 10%

Το παραπάνω διάγραμμα έχει καταγράψει τ'αποτελέσματα τα οποία δείχνουν αν η Πελοπόννησος έχει τις προδιαγραφές για να υποστηρίξει τον τουρισμό υγείας. Το 69% των ερωτηθέντων πιστεύει πως η Πελοπόννησος ίσως να μπορούσε να υποστηρίξει τον τουρισμό υγείας με τις απαραίτητες υποδομές, ένα 13% έχει μία ακόμα πιο αισιόδοξη άποψη να πιστεύει πως η Πελοπόννησος έχει όλες τις κατάλληλες προδιαγραφές έτσι ώστε να μπορεί να υποστηρίξει τον τουρισμό υγείας, ένα 8% απάντησε με μία αντίθετη άποψη και ένα 10% δεν γνώριζε να απαντήσει.

13) Πιστεύετε ότι τα κέντρα τουρισμού υγείας μπορούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη και διατήρηση του 12μηνου τουρισμού;

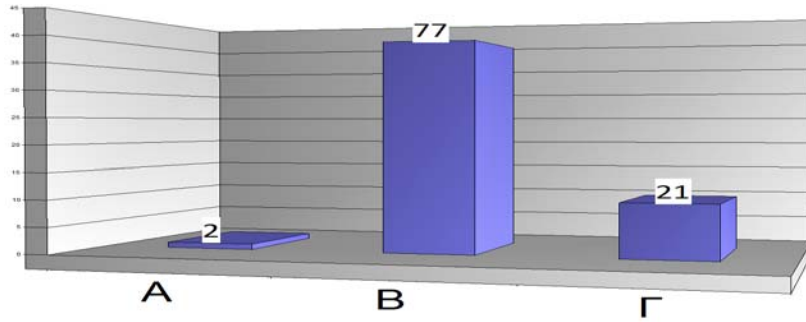
- Α. Ναι: 63%**
- Β. Όχι: 2%**
- Γ. Ίσως: 35%**
- Δ. Δεν γνωρίζω: Δεν απάντησε κανένας**

Στο παραπάνω διάγραμμα σημειώνεται κατά πόσο πιστεύουν ότι τα κέντρα τουρισμού υγείας μπορούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη και διατήρηση του 12μηνου τουρισμού και από τα αποτελέσματα, συμπεραίνουμε πως το 63% των ερωτηθέντων πιστεύει ότι τα κέντρα τουρισμού υγείας μπορούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη και διατήρηση του 12μηνου τουρισμού, ενώ το 35% έχει μία αισιόδοξη άποψη πως ίσως μπορούν να συμβάλλουν κι ένα 2% πιστεύει το αντίθετο.

14) Νομίζετε ότι αν κάποιος ιδιώτης δημιουργήσει μία μονάδα τουρισμού υγείας θα έχει υποστήριξη από το κράτος;

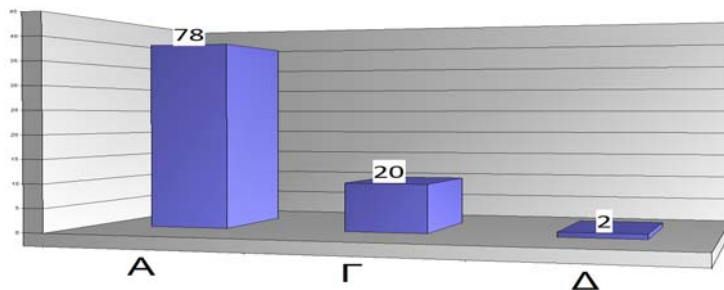
- Α. Ναι: 2%**
- Β. Όχι: 77%**
- Γ. Ίσως: 21%**
- Δ. Δεν γνωρίζω: Δεν απάντησε κανένας**

Το παραπάνω διάγραμμα μας δείχνει τ' αποτελέσματα της ερώτησης, για το αν κάποιος ιδιώτης δημιουργήσει μία μονάδα τουρισμού υγείας θα έχει υποστήριξη από το κράτος. Συμπεραίνουμε από τα αποτελέσματα ότι το 77% των ερωτηθέντων πιστεύει πως σε περίπτωση που κάποιος ιδιώτης αποφασίσει να δημιουργήσει μία μονάδα τουρισμού υγείας, δεν θα έχει υποστήριξη από το κράτος, ένα 21% πιστεύει πως ίσως μπορέσει να έχει την κρατική υποστήριξη, ενώ ένα 2% πιστεύει σίγουρα πως θα υπάρχει αυτή η υποστήριξη.

15) Νομίζετε ότι αν οι υπηρεσίες των κέντρων τουρισμού υγείας καλύπτονταν απ' όλους τους ασφαλιστικούς φορείς θα τις χρησιμοποιούσαν περισσότεροι Έλληνες;

- Α. Ναι: 78%**
- Β. Όχι: Δεν απάντησε κανένας**
- Γ. Ίσως: 20%**
- Δ. Δεν γνωρίζω: 2%**

Το τελευταίο μας διάγραμμα κατέγραψε τ' αποτελέσματα των απαντήσεων που δόθηκαν στην ερώτηση για το αν οι υπηρεσίες των κέντρων τουρισμού υγείας καλύπτονταν απ' όλους τους φορείς θα τις χρησιμοποιούσαν οι περισσότεροι Έλληνες. Με βάση τα αποτελέσματα που φαίνονται στο παραπάνω γράφημα, συμπεραίνουμε ότι το 78% απάντησε θετικά, το 20% απάντησε ναι μεν θετικά αλλά με επιφυλακτικότητα το 2% δεν γνώριζε ν' απαντήσει.

6.2.2 Συμπεράσματα- Ανάλυση της Έρευνας

Σε γενικές γραμμές σύμφωνα με την έρευνα που πραγματοποιήθηκε από το παραπάνω ερωτηματολόγιο, σημειώθηκαν και αναλύθηκαν τα ποσοστά των ερωτηθέντων.

Αρχικά, το ποσοστό των απαντήσεων που δόθηκαν σύμφωνα με την πρώτη ερώτηση αποτελούσε το φύλο των γυναικών με 76% ποσοστό συμμετοχής, σε αντίθεση με την ομάδα των ανδρών που απάντησε με ποσοστό 24% .

Επίσης, η ομάδα που απάντησε σχεδόν περισσότερο στα ερωτήματα ήταν εκείνη με ποσοστό 28% που αντιπροσώπευε την ηλικία από 20 έως 30 ετών, ακολουθεί η ομάδα των 30 έως 40 ετών και 40 έως 50 ετών με 26% ποσοστό συμμετοχής και τέλος η ομάδα της ηλικίας των 50 ετών και άνω με ποσοστό 20%.

Ακόμη με βάση την καταγραφή της επαγγελματικής κατάστασης των ερωτηθέντων, εκείνοι που απάντησαν με το μεγαλύτερο ποσοστό αποτελούν την ομάδα των ιδιωτικών υπαλλήλων με ποσοστό 60% , ακολουθεί η ομάδα των επιχειρηματιών και συνταξιούχων και τέλος οι δημόσιοι υπάλληλοι.

Στο τέταρτο ερώτημα για το αν έχουν επισκεφθεί τα άτομα, που αποτελούν το δείγμα μας, κάποιο κέντρο τουρισμού υγείας λάβαμε το ποσοστό το 44% που μας απαντά συχνά, το 22% που μας απαντά πολύ συχνά, το 28% που μας λέει σπάνια και το 6% που δεν έχει επισκεφθεί ποτέ κάποιο κέντρο τουρισμού υγείας.

Επίσης, σύμφωνα με τα αποτελέσματα που καταγράφηκαν στο πέμπτο ερώτημα συμπεραίνουμε ότι το 96% των ερωτηθέντων πιστεύουν ότι μια επίσκεψη σε ένα Health Spa Center αποτελεί προϊόν πολυτελείας, ενώ μόνο το 4% έχει την αντίθετη άποψη.

Επιπρόσθετα, το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων που απάντησε για ποιο λόγο επισκέπτεται τα κέντρα τουρισμού υγείας είναι για σκοπούς χαλάρωσης με ποσοστό 83%, για σοβαρούς ιατρικούς λόγους με ποσοστό 14% και για λόγους εμπειρίας μόλις 4%.

Ακόμη, με βάση τα ποσοστά που καταγράφηκαν για το αν τα κέντρα τουρισμού υγείας απευθύνονται σε άτομα υψηλού εισοδήματος, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι τελικά τα κέντρα τουρισμού υγείας απευθύνονται κυρίως σε άτομα με υψηλή εισοδηματική στάθμη με ποσοστό 74% ενώ το 26% απάντησε το αντίθετο.

Σημειώνουμε ακόμη ότι, τα κέντρα τουρισμού υγείας δεν παρέχουν μόνο θεραπευτικές ιδιότητες κι αυτό αποδείχθηκε με την βοήθεια της έρευνας. Εφόσον λάβαμε το ποσοστό του 90% να μας απαντά αρνητικά για το αν τα παραπάνω κέντρα παρέχουν μόνο θεραπευτικές ιδιότητες, το 4% να μας απαντά θετικά, το 2% να απαντά με αόριστο ίσως και ένα 4% που απάντησε ότι δεν γνωρίζει.

Συνεχίζοντας καταλήγουμε στο συμπέρασμα, για το κατά πόσο πιστεύουν ότι τα ιαματικά κέντρα απευθύνονται σε άτομα τρίτης ηλικίας, με ποσοστό 60% ενώ λάβαμε ποσοστό 40% να υποστηρίζουν ότι τα κέντρα αυτά δεν απευθύνονται μόνο σε αυτή την κατηγορία πελατών αλλά και σε μικρότερες ηλικίες. Για παράδειγμα , τα τελευταία χρόνια επισκέπτονται τα κέντρα αρκετά νεαρά ζευγάρια και παρέες ηλικίας από 20 έως 35 ετών, για σκοπούς χαλάρωσης, ομορφιάς και ευεξίας.

Θα προσθέσουμε ακόμη ότι, τα περισσότερα άτομα πιστεύουν πως η επιστήμη της ιατρικής υποστηρίζει τις φυσικές μεθόδους θεραπείας που εφαρμόζονται στα συγκεκριμένα Resorts με ποσοστό απαντήσεων 94% ,εφόσον τα κέντρα αυτά χρησιμοποιούν θεραπείες σύμφωνα με ιατρική συγκατάθεση ιατρών. Παράλληλα, το ποσοστό του 6% απάντησε ότι δεν γνώριζε την απάντηση.

Όσον αφορά την ερώτηση στο αν η χώρα μας θα φθάσει ποτέ το επίπεδο που έχουν αυτή τη στιγμή τα κέντρα τουρισμού υγείας στο εξωτερικό, ένα σημαντικό ποσοστό της τάξης του 54% απαντά ότι ίσως μπορεί η χώρα μας να φθάσει κάποτε σε αυτό το επίπεδο, υπό προϋποθέσεις φυσικά, σημαντικότερη εκ των οποίων είναι να αρχίσει η Ελλάδα να μελετά σοβαρά τις κινήσεις των ανταγωνιστών της σε αυτό τον τομέα και να προσπαθήσει να μπει κι εκείνη στην αγορά του τουρισμού υγείας με επιτυχία όπως στο εξωτερικό. Το 30% υποστηρίζει ότι η Ελλάδα δεν θα

φθάσει ποτέ, Αντίθετα ένα 2% απάντησε ότι δεν γνωρίζει αυτή την ερώτηση, ένα 14% εμφανίζεται αρκετά αισιόδοξο, απαντώντας πως η χώρα μας μπορεί να φθάσει το επίπεδο που έχουν αυτή τη στιγμή οι χώρες του εξωτερικού.

Συνεχίζοντας, τα αποτελέσματα που αφορούν κατά πόσο η Πελοπόννησος έχει τις προδιαγραφές να υποστηρίξει τον Τουρισμού Υγείας, απέδειξαν με ποσοστό 69% ότι ίσως μπορούσε να τον υποστηρίξει, με τις κατάλληλες υποδομές, να αξιοποιηθούν οι χώροι και οι περιοχές που μπορούν να αντιπροσωπεύσουν αυτή τη μορφή του τουρισμού. Ένα 13% έχει μία ακόμα πιο αισιόδοξη άποψη, πιστεύοντας ότι η Πελοπόννησος έχει όλες τις προϋποθέσεις έτσι ώστε να μπορεί να υποστηρίξει τον Τουρισμό Υγείας, ένα ποσοστό 8% απάντησε με αντίθετη άποψη και ένα 10% δεν γνώριζε να απαντήσει.

Θα προσθέσουμε ακόμη ότι τα κέντρα Τουρισμού Υγείας μπορούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη και διατήρηση του δωδεκάμηνου τουρισμού, με βάση τη καταγραφή των αποτελεσμάτων που λάβαμε, ποσοστό 63% πιστεύει ότι τα παραπάνω κέντρα μπορούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη και διατήρηση του δωδεκάμηνου τουρισμού, 35% πιστεύει ότι ίσως μπορούν να συμβάλλουν, ενώ ένα 2% πιστεύει το αντίθετο.

Ακόμη, στο ερώτημα για αν κάποιος ιδιώτης θελήσει να δημιουργήσει μια μονάδα Τουρισμού Υγείας, θα έχει υποστήριξη από το κράτος τα αποτελέσματα μας δείχνουν ότι το 77% των ερωτηθέντων απαντά αρνητικά, ένα ποσοστό 21% απαντά με αισιοδοξία πως ίσως να έχει μια τέτοια στήριξη, ενώ ένα 2% μόνο πιστεύει με σιγουριά για την στήριξη του κράτους σε μια τέτοια επένδυση.

Τέλος, όσον αφορά το αν οι υπηρεσίες των κέντρων τουρισμού υγείας καλύπτονταν απ' όλους τους ασφαλιστικούς φορείς θα τις χρησιμοποιούσαν περισσότεροι Έλληνες, λάβαμε ένα ποσοστό του 78% ν' απαντά ότι θα τις χρησιμοποιούσαν περισσότεροι Έλληνες, ένα 20% ν' απαντά ναι μεν θετικά αλλά με επιφυλακτικότητα ενώ ένα 2% δε γνώριζε ν' απαντήσει.

7^ο Κεφάλαιο Συμπεράσματα

7.1 Προτάσεις για την Ανάπτυξη του Τουρισμού Υγείας στην Πελοπόννησο Γενικά Συμπεράσματα

Ο Τουρισμός Υγείας, όπως ερευνήσαμε, καταγράψαμε και αναλύσαμε στα παραπάνω κεφάλαια, μπορείτε να διακρίνετε πως είναι δυνατόν ν' αποτελέσει και μέσο ξεκούρασης, αναζωογόνησης κι ανανέωσης εκτός από μέσο θεραπείας. Έτσι από κοινού ο θερμαλισμός, η φυσικοθεραπεία, η θαλασσοθεραπεία και η πηλοθεραπεία που έχουν μεγάλη σχέση μεταξύ τους μπορούν ν' αποτελέσουν μορφές τουρισμού που θα συμβάλλουν στην πρόληψη, αποκατάσταση της υγείας, ξεκούραση, ομορφιά, δηλαδή ταυτόχρονη ανάγκη για διακοπές και θεραπεία μαζί σε ένα πρότυπο περιβάλλον. Οι Ελληνικές λουτροπόλεις μπορούν να ακόμη περισσότερο να αναπτυχθούν και να εξελιχθούν σε κέντρα τουρισμού υγείας δηλαδή σε κέντρα θεραπειών που να είναι και κέντρα αναψυχής και ηρεμίας για όλες τις ηλικίες, για περισσότερους μήνες του έτους, αφού οι περισσότερες βρίσκονται κοντά στη θάλασσα κι έχουν καλό κλίμα, βασικά στοιχεία για ποικίλες εφαρμογές στη θαλασσοθεραπεία και την κλιματοθεραπεία.

Επίσης, η βελτίωση των εγκαταστάσεων των λουτροπόλεων της χώρας με σύγχρονη υποδομή και εξοπλισμό είναι αναγκαία για την πλήρη αξιοποίηση των ιαματικών ιδιοτήτων των νερών των πηγών. Ταυτόχρονα, η ένταξη των πηγών σε ένα πλέγμα ποικίλων εγκαταστάσεων που να συνδυάζουν κι άλλες δραστηριότητες (αθλητισμός για όλες τις ηλικίες, πολιτιστικά, εγκαταστάσεις αναψυχής για νέους και παιδιά, πάρκα πρασίνου) επιτυγχάνεται η ανάδειξη των πηγών σε παραθεριστικά κέντρα τουρισμού μακράς παραμονής και όλων των ηλικιών. Τα απαιτούμενα έργα υποδομής για τις λουτροπόλεις και γενικά για όλους τους πόλους έλξης επισκεπτών καθ' όλη τη διάρκεια του έτους θα πρέπει να είναι μεγάλης κλίμακας γιατί οι χώροι που θα προσφέρονται προορίζονται εκτός της θεραπείας ιατρικών παθήσεων και τη γενικότερη βελτίωση της φυσικής κατάστασης και υγείας των επισκεπτών τους.

Επομένως, οι απαραίτητες προϋποθέσεις για την ανάπτυξη του τουρισμού υγείας είναι:

1. Η ανάπτυξη της γενικής υποδομής όπως δρόμοι, λιμάνια, αεροδρόμια, σιδηροδρομικούς σταθμούς και ειδικής όπως υδροθεραπευτήρια, εξειδικευμένες μονάδες καθώς και ξενοδοχεία υψηλών προδιαγραφών. Ακόμη, βασικό αίτημα αποτελεί η ευχέρεια προσπέλασης, δηλαδή οι περιοχές που προορίζονται για κέντρα τουρισμού μακράς παραμονής πρέπει να βρίσκονται κοντά σε αερολιμένα και να εξυπηρετούνται από καλό οδικό δίκτυο. Γενικότερα, η σωστά οργανωμένη υποδομή μεταφορών εκτός των άλλων συμβάλλει και στην αξιοποίηση του φυσικού δυναμικού των πηγών λόγω της μεγαλύτερης έκτασης και προβολής που θ' αποκτήσουν.

2. Η ανάπτυξη του τουρισμού υγείας με τις κατάλληλες ενέργειες για την απάλειψη της εποχικότητας, (όπως μπορούν να αποτελέσουν οι εκδρομές που διοργανώνονται με την προώθηση των διάφορων χειμερινών προγραμμάτων σε οικονομικά πακέτα καθώς μπορούν μ' αυτό τον τρόπο να πετύχουν και την προσέλκυση των ατόμων νεότερης ηλικίας.)

3. Η επιχειρηματική οργάνωση, διαχείριση και έρευνα αγοράς καθώς και διαφήμιση των προϊόντων και υπηρεσιών του τομέα, προκειμένου οι ελληνικές λουτροπόλεις να γίνουν γνωστές στο εξωτερικό και στο εσωτερικό.

4. Ο συνδυασμός της προσφοράς του τουρισμού υγείας με άλλες μορφές εναλλακτικού τουρισμού, όπως συνεδριακού, εκπαιδευτικού, αθλητικού, χειμερινού και αγροτουρισμού.

Οι μορφές αυτές μπορούν συνδυαστούν με την ανάπτυξη του τουρισμού υγείας, έπειτα από κατάλληλη υποδομή που θα μπορεί να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις τους. Επιπλέον, οι μορφές του εναλλακτικού τουρισμού έχουν το πλεονέκτημα ότι μπορούν να κατευθύνουν τον τουρισμό πέρα από τους μήνες αιχμής του καλοκαιριού, όπως μπορεί να επιτευχθεί και η απάλειψη της εποχικότητας με την προώθηση χειμερινών προγραμμάτων σε λουτροπόλεις με θερμό κλίμα, όπως αναφέραμε και προηγουμένως.

5. Η δημιουργία τμήματος υδρολογίας στις ιατρικές σχολές με ερευνητικές εργασίες για την επαναφορά της υδροθεραπείας σ' αυτές.

6. Η προώθηση των προϊόντων υγείας που έχουν σχέση με τον τομέα της γεωργίας, όπως αρωματικά φυτά, βότανα, άνθη καθώς και την αλιεία, όπως φύκια και άλλα συστατικά της θάλασσας, με αποτέλεσμα την ενίσχυση του κλάδου των προϊόντων. Επίσης, μ' αυτό τον τρόπο ενισχύεται και ο κλάδος των μεταλλικών νερών, δεδομένου ότι το μεταλλικό νερό χρησιμοποιείται όχι μόνο ως θεραπευτικό μέσο κι επιτραπέζιο νερό, αλλά και ως πρώτη ύλη στην κοσμετολογία.

29. (Καλιφώτης Σ., 1976)

Οικονομικά Οφέλη

- Τα οικονομικά οφέλη είναι πολλά σε τοπικό και εθνικό επίπεδο, εφόσον με την ανάπτυξη των πηγών θα υπάρξει τόνωση της οικονομίας. Επίσης, συνεπάγονται νέες θέσεις εργασίας, φορολογικά και άλλα έσοδα για τις τοπικές αρχές, βελτίωση στον τομέα των μεταφορών (αεροδρόμια, οδικές συνδέσεις), ζήτηση για ανάπτυξη υπηρεσιών αγοράς (τράπεζες, καταστήματα, εστιατόρια), όπως και ζήτηση αγαθών για περισσότερους μήνες το χρόνο και εξομάλυνση της εποχικότητας των τουριστικών δραστηριοτήτων κατά των θερινών μηνών, καθώς και ζήτηση για εγκαταστάσεις και ειδική υποδομή (ιατρική) υψηλού επιπέδου για τον εξοπλισμό των υδροθεραπευτηρίων και των ιατρικών μονάδων.
- Επίσης, δεν θα πρέπει να διαφεύγει της προσοχής ότι πριν από κάθε είδους ανάπτυξη για την αξιοποίηση των ιαματικών πηγών χρειάζεται να ληφθούν μέτρα για την προστασία του τοπίου και την εξασφάλιση της ποιότητας του περιβάλλοντος γιατί οι περισσότερες ιαματικές πηγές ευρίσκονται σε περιοχές όπου συνδυάζεται βουνό με θάλασσα κάτω από εξαιρετικές κλιματολογικές συνθήκες. Η διατήρηση του γνήσιου φυσικού περιβάλλοντος στα κέντρα παραθερισμού / λουτροπόλεων αποτελεί κύριο μέλημα. Η προστασία των ιαματικών νερών, σημαντικών φυσικών πόρων που εντάσσονται γενικότερα στο υδάτινο δυναμικό της χώρας, αποτελεί πρωταρχικό σκοπό. Είναι γνωστό ότι η υποβάθμιση του περιβάλλοντος πέρα από τη καταστροφή της αρχικής φυσικής ομορφιάς συντελεί και στη μείωση της ανταγωνιστικότητας του συγκεκριμένου θέρετρου στην τουριστική αγορά.
- Βασική είναι και η σημασία της έρευνας αγοράς και διαφήμισης, που γίνεται σε χώρες της Ευρώπης θέμα στο οποίο η Ελλάδα υστερεί πολύ, με αποτέλεσμα οι ιαματικές πηγές της Ελλάδος να μην είναι διεθνούς φήμης. Παρόλα αυτά, όμως όπως έχει αναφερθεί σε διεθνή συνέδρια ακόμα και από ξένους ειδικούς, η Ελλάδα έχει πολύ καλές ιαματικές πηγές που μπορούν να συνδυαστούν με το θαλάσσιο τουρισμό και οι λουτροπόλεις της να αποτελέσουν " πρότυπο " για όλες τις σχετικές πόλεις της περιοχής της Μεσογείου.
- Επομένως, συμπερασματικά θα λέγαμε για τις ελληνικές λουτροπόλεις ότι ο σημερινός προορισμός τους που είναι κυρίως μόνο για θεραπευτικούς σκοπούς θα έπρεπε να επεκταθεί. Πρωταρχικός σκοπός είναι να αξιοποιηθούν οι δυνατότητες που προσφέρουν, ώστε να διευρυνθεί το πεδίο των δραστηριοτήτων τους και να αποτελέσουν κέντρα έλξης τουριστών όλων των ηλικιών για τους περισσότερους μήνες του χρόνου. Οι περισσότερες πηγές συνδυάζουν βουνό, θάλασσα, και θερμό κλίμα. Αυτό αποτελεί ιδανικό προνόμιο με πολλά περιθώρια αξιοποίησης και ανάδειξης τους σε αξιόλογα τουριστικά κέντρα υγείας για τουρισμό μακράς παραμονής για όλες τις ηλικίες.
- Η πλήρης αξιοποίηση λοιπόν μετά από αξιολόγηση της θεραπευτικής ικανότητας αλλά και της δυναμικότητας των ιαματικών πηγών στην Ελλάδα μπορούν να αποτελέσουν τομέα αναπτυξιακών και επενδυτικών πρωτοβουλιών προς όφελος της οικονομίας σε εθνικό αλλά και σε τοπικό επίπεδο . Η αξιοποίηση των πηγών από ιδιώτες είτε από την Τοπική Αυτοδιοίκηση με τη δημιουργία κοινοτικών επιχειρήσεων αποτελεί και μια μορφή τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης της χώρας.

7.2 Επίλογος

Σύμφωνα με όσα στοιχεία και πληροφορίες αναζήτησα και παρουσίασα, κατέληξα σ'ένα συμπέρασμα. Πως ο Τουρισμός Υγείας όπως και οποιαδήποτε εναλλακτική μορφή του τουρισμού είναι ανταγωνίσιμη. Όπως ο Τουρισμός Περιπέτειας, ο Αγροτουρισμός, ο Συνεδριακός τουρισμός, ο Θρησκευτικός τουρισμός, ο Θαλάσσιος τουρισμός κι άλλοι πολλοί τους οποίους αναφέραμε και στο πρώτο κεφάλαιο ονομαστικά. Αυτό φυσικά εξαρτάται από το φύση του κάθε είδους τουρισμού. Η κάθε μορφή έχει τις δικές τις ομορφιές και χαρίσματα, χρησιμοποιώντας τις με τέτοιο τρόπο προσελκύοντας τον τουρίστα να τις δοκιμάσει, να επιλέξει ποια τελικά μορφή τουρισμού του αρέσει, ποια του καλύπτει τις ανάγκες- επιθυμίες του, και ποια ταιριάζει στην προσωπικότητά και στο χαρακτήρα του. Είδαμε ότι ο τουρισμό Υγείας αποτελείται από τέτοια στοιχεία που τον προβάλλουν προς τα έξω αρκετά ανταγωνιστικό και κερδοφόρο. Όχι μόνο αναπτύσσεται και σε ξενοδοχειακά συγκροτήματα αλλά επιτυγχάνει και την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου πέρα από τους καλοκαιρινούς μήνες. Αυτό είναι πολύ σημαντικό διότι μεγαλώνει περισσότερο ο ανταγωνισμός μεταξύ των επιχειρηματιών των ξενοδοχείων αλλά και των εργαζομένων, που τους προσφέρεται η ευκαιρία να συνεχίσουν την εργασία τους και τους χειμερινούς μήνες. Επίσης αξιοποιούνται ακόμα περισσότερο τα μέρη στα οποία επενδύεται ο τουρισμός υγείας, διαφημίζονται καθ'όλη τη διάρκεια του χρόνου, και συνεπώς αυξάνεται γενικά ο τουρισμός πέρα από την καλοκαιρινή σεζόν. Όμως πέρα απ'αυτό, για να γίνουν όλα αυτά πράξη και να διατηρούνται στην πορεία, θα πρέπει να υπάρχει η σωστή και κατάλληλη συνεργασία, ενέργεια, οργάνωση, έρευνα, προώθηση, τα διαθέσιμα χρήματα και υποδομές, για να μπορούμε ν'αποκαλούμαστε τουριστική βιομηχανία και σαφώς να έχουμε τα επιθυμητά αποτελέσματα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- (Καραθάνος Γεώργιος, Εκδόσεις 1996, Ελληνικός Τουρισμός, μύθοι και πραγματικότητα)
- (Νίκος Γ. Ηγουμενάκης- Κώστας Ν. Κραβαρίτης- Περικλής Ν. Λύτρας, Εισαγωγή στον Τουρισμό, Εκδόσεις Interbooks, Αθήνα 1998)
- (Νίκος Γ. Ηγουμενάκης, Τουριστικό Μάρκετινγκ, Εκδόσεις Interbooks, Αθήνα 1999)
- (Adrian Bull, Τουριστική Οικονομία, Εκδόσεις Κλειδάριθμος, 2002)
- (Ροδάνθη Αλεξανδράκη- Κριτσωτάκη, Τουριστική Οικονομία, Εκδόσεις Παπαζήση Αθήνα 2000)
- (Νίκος Γ. Ηγουμενάκης Τουριστική Πολιτική, Εκδόσεις Interbooks, Αθήνα 1990)
- (Σφακιανάκης Ε., Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού, Εκδόσεις 2000)
- (Σπαθή Σοφία Σημειώσεις 2000, Ο Ιαματικός Τουρισμός και η ανάπτυξη του Ιαματικού τουρισμού στην Ελλάδα, ΚΕΠΕ: Αθήνα)
- (Τριαρίδης Κ. «Ιατρική προσέγγιση του Ιαματικού Τουρισμού», Πρακτικά 2^ο Συνεδρίου για τα θερμομεταλλικά νερά, Θεσ/νίκη 1990)
- (Κουδουμά Μαρία, Τουρισμός Υγείας στην Ελλάδα, Σημειώσεις ΤΕΙ 2000)
- (Ρίγγας Χρήστος, Συμπληρωματικές Σημειώσεις Τουρισμού Υγείας, Εξάμηνο Ε', Ηράκλειο 2005)
- (Θαλασσοθεραπεία κι Ευεξία, Σημειώσεις, Δρακοπούλου Έλενα, 2008)
- (Θαλασσοθεραπεία, Σημειώσεις, Patricia DELEUNAIT, 1997)
- Πελοπόννησος, Τουριστικός Οδηγός, Εκδόσεις Explorer 2004)
- (Ερευνητική Μελέτη στα Ιαματικά Λουτρά Καϊάφα, 2010)
- (Πλατάκης Ελ., Ηφαίστεια και Θερμές Πηγές των Μεθάνων 1953)
- (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας με Δημοσιευμένο άρθρο 2009 του νόμου 3498/2006, Κεφάλαιο α' & β, Σύμφωνα με Υπουργική Απόφαση αριθμού 9833)
- (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της ελληνικής Δημοκρατίας, με Δημοσιευμένο άρθρο 2009, Κεφάλαιο γ', Σύμφωνα με Υπουργική Απόφαση 2356/1995, «Προδιαγραφές κέντρων Θαλασσοθεραπείας για την υπαγωγή τους στο καθεστώς των κινήτρων του Ν. 1892/90, όπως ισχύει» (ΦΕΚ Β' 986/30.10.1995)
- (Κουδουμά Μαρία, Τουρισμός Υγείας στην Ελλάδα, Σημειώσεις ΤΕΙ 2000)
- (Καλιώτης Σ., «Εισαγωγή εις την θεωρία του Τουρισμού», Εκδόσεις Τυροβολά, Αθήνα, 1976)

Παραπομπές

- Καραθάνος Γεώργιος, 1996: Ελληνικός Τουρισμός, μύθοι και πραγματικότητα, σελ 21-23.*
- Νίκος Γ. Ηγουμενάκης- Κώστας Ν. Κραβαρίτης- Περικλής Ν. Λύτρας, 1998: Εισαγωγή στον Τουρισμό Αθήνα, σελ 32-33.*
- Νίκος Γ. Ηγουμενάκης, , 1999: Τουριστικό Μάρκετινγκ, Αθήνα, σελ 27-28.*
- Adrian Bull, 2002: Τουριστική Οικονομία, Αθήνα, σελ 17-18.*
- Ροδάνθη Αλεξανδράκη-Κριτσωτάκη, 2000: Τουριστική Οικονομία, Αθήνα, σελ 22-24.*
- Νίκος Γ. Ηγουμενάκης, 1990: Τουριστική Πολιτική, Αθήνα, σελ 65-68.*
- Σφακιανάκης Ε., 2000: Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού, σελ 21-24.*
- Σπαθή Σοφία, 2000: Ο Ιαματικός Τουρισμός και η ανάπτυξη του Ιαματικού τουρισμού στην Ελλάδα, ΚΕΠΕ Αθήνα, σελ 26-28.*
- Τριαρίδης Κ., 1990: «Ιατρική προσέγγιση του Ιαματικού Τουρισμού», Πρακτικά 2^ο Συνεδρίου για τα θερμομεταλλικά νερά, Θεσ/νίκη, άρθρο, σελ 32-33.*
- Κουδουμά Μαρία, 2000: Ο Τουρισμός Υγείας στην Ελλάδα, Σημειώσεις ΤΕΙ Ηρακλείου, Κρήτη, σελ 17-19.*
- Ρίγγας Χρήστος, 2005: Ο Τουρισμός Υγείας, Σημειώσεις Εξάμηνο Ε΄, Ηράκλειο Κρήτης, σελ 26-28.)*
- Δρακοπούλου Έλενα, 2008: Θαλασσοθεραπεία κι Ευεξία, Σημειώσεις ,Πελοπόννησος, νομός Ηλείας, σελ 17-22.*
- Patricia DELEUNAIT, 1997: Θαλασσοθεραπεία, Aldemar, Κρήτη, σελ 35-37.*
- Τουριστικός Οδηγός, 2004: Πελοπόννησος, Αθήνα, σελ 15-16.*
- Ερευνητική Μελέτη, 2010: Ιαματικά Λουτρά Καϊάφα, Πελοπόννησος.*
- Πλατάκης Ελ., 1953: Ηφαίστεια και Θερμές Πηγές των Μεθάνων, σελ 20.*
- Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας, 2009: Δημοσιευμένο άρθρο, Κεφάλαιο α΄ & β, προδιαγραφές κέντρων Θαλασσοθεραπείας.*
- Καλφιώτης Σ., 1976: Εισαγωγή εις την θεωρία του Τουρισμού, Αθήνα, σελ 65-66.*

Διαδικτυακές Πηγές

- (Διαδικτυακή πηγή <http://www.thermalsprings.gr>. Σύνδεσμος Δήμου και Κοινοτήτων ιαματικών πηγών Ελλάδας 2006)*
- (Διαδικτυακή πηγή <http://www.etasa.gr>, Εταιρεία Τουριστικής Ανάπτυξης, Hellenic Tourism Development)*
- (Διαδικτυακή πηγή <http://www.infokillini.gr>)*
- (Διαδικτυακή Πηγή: <http://www.korinthia.net>)*
- (Διαδικτυακή πηγή <http://www.google.gr/http://meropitopik.bogspot.com/2010/10>)*
- (Διαδικτυακή πηγή <http://www.aldemarhotels.gr>)*
- (Διαδικτυακή πηγή <http://www.holidays.gr>)*
- (Διαδικτυακή πηγή <http://www.iama.gr/ethno/Therm/kokalas.html>)*
- (Διαδικτυακή πηγή <http://www.gwstr.gr/blog/iamatikes-piges-tis-ellados>)*

ПАРАРТНМА

**Συνέντευξη της Προϊσταμένης του Olympian Spa & Thalasso Aldemar Κας
Δρακοπούλου Έλενας στην φοιτήτρια Αρκουλάκη Εμμανουέλα**

28 Νοεμβρίου 2010

1. Αρκουλάκη Εμμανουέλα: Πότε ιδρύθηκε το κέντρο σας;

Δρακοπούλου Έλενα : Το Olympian Spa & Thalasso ιδρύθηκε το 2004.

2. Αρκουλάκη Εμμανουέλα: Πόσα άτομα κατά μέσο όρο επισκέπτονται το κέντρο σας τη σεζόν;

Δρακοπούλου Έλενα : Οι πελάτες οι οποίοι εξυπηρετούμε διέρχονται γύρω στους 1500 με 2000.

3. Αρκουλάκη Εμμανουέλα: Τι είδους κατηγορία τουριστών επισκέπτονται συνήθως το spa;

Δρακοπούλου Έλενα : Συνήθως έρχονται ζευγάρια αλλά και οικογένειες τις οποίες φροντίζουμε για τα παιδιά τους ώστε να μπορούν να ικανοποιηθούν και οι γονείς και τα παιδιά ειδικά όταν είναι σε μικρή ηλικία. Υπάρχουν δηλαδή παιδότοποι και υπεύθυνα άτομα για αυτές τις δραστηριότητες.

4. Αρκουλάκη Εμμανουέλα: Ποιες είναι οι απαραίτητες υποδομές για να ιδρυθεί ένα κέντρο Thalasso Spa;

Δρακοπούλου Έλενα: Καταρχήν θα πρέπει να υπάρχει θαλασσινό νερό, κατάλληλα μηχανήματα και εξοπλισμός, και φυσικά το άρτια εκπαιδευμένο και οργανωμένο προσωπικό υπό την κατάλληλη διοίκηση, καθώς και ιατρική περίθαλψη

5. Αρκουλάκη Εμμανουέλα: Ποια είναι η ηλικία των τουριστών που επισκέπτονται συνήθως;

Δρακοπούλου Έλενα: Οι τουρίστες μας ξεκινάνε από την ηλικία των 20 μέχρι και τα 80.

6. Αρκουλάκη Εμμανουέλα: Είναι αρκετά ικανοποιημένοι οι τουρίστες από τις υπηρεσίες του κέντρου;

Δρακοπούλου Έλενα: Θα είμαι ειλικρινής. Το μεγαλύτερο ποσοστό των πελατών μας αποτελείται από άτομα υψηλής εισοδηματικής στάθμης, αλλά αυτό δεν σημαίνει όμως ότι δεν έρχονται και άτομα τα οποία ανήκουν σε χαμηλότερο εισοδηματικό επίπεδο. Δηλαδή πελάτες που έχουν την ανάγκη να κάνουν κάποιες θεραπείες προκειμένου να αποκατασταθεί η υγεία τους (όπως για παράδειγμα η ασθένεια της ψωριακής αρθρίτιδας, που είναι μια πολύ σοβαρή πάθηση, κάθε σαιζόν λοιπόν μας επισκέπτονται πολλές γυναίκες με αυτού του είδους την πάθηση, ακόμα και σε μικρή ηλικία, που δεν είναι ιδιαίτερα πελάτισσες υψηλής εισοδηματικής στάθμης). Γι' αυτό ακριβώς το λόγο, είναι πολλές φορές που σε κάποια περίοδο της σαιζόν κάνουμε κάποιες προσφορές σε χαμηλότερες τιμές για συγκεκριμένες θεραπείες έτσι ώστε να μπορούν να έχουν όλου του είδους οι κατηγορίες πελατών την ευκαιρία και τη δυνατότητα να μας επισκέπτονται, ν' απολαμβάνουν τις διακοπές τους συνδυάζοντας την ανάγκη για θεραπεία και βελτίωση της υγείας τους σ' αυτό τον όμορφο χώρο.

7. Αρκουδάκια Εμμανουέλα: Θα μπορούσατε να μου πείτε ποιες εθνικότητες συνήθως αντιπροσωπεύει το κέντρο σας;

Δρακοπούλου Έλενα: Το μεγαλύτερο ποσοστό αντιπροσωπεύει τους Ρώσους, μετά έρχονται οι Έλληνες και λιγότερο οι Γάλλοι, αλλά οι Ρώσοι είναι εκείνοι που ξεπερνούν το μεγαλύτερο ποσοστό πελατείας κάθε σεζόν.

8. Αρκουλάκη Εμμανουέλα: Τα άτομα που επισκέπτονται είναι υψηλής εισοδηματικής στάθμης;

Δρακοπούλου Έλενα: Κοιτάζτε, γνωρίζουμε όλοι σχεδόν ότι αυτές του είδους οι υπηρεσίες και τα προϊόντα κοστίζουν λίγο περισσότερο απ'ότι κάποιες άλλες στον τομέα του τουρισμού, όμως δεν παύει ν' αποτελεί μία υπηρεσία που προσφέρει την πολυτέλεια και την άνεση του πελάτη και φυσικά είναι κάτι που δεν το κάνει κάθε μέρα και θα έλεγα ναι, ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των πελατών μας αποτελείται από υψηλό εισοδηματικό επίπεδο κυρίως. Όμως την τελευταία περίοδο καταβάλλουμε προσπάθειες για οικονομικότερα πακέτα και αρκετές προφορές στις θεραπείες μας.

9. Αρκουλάκη Εμμανουέλα: Ποιοι είναι οι πιο απαιτητικοί πελάτες σας?

Δρακοπούλου Έλενα: Οι πιο απαιτητικοί πελάτες θα έλεγα ότι είναι οι Έλληνες και οι Ρώσοι.

10. Αρκουλάκη Εμμανουέλα: Πιστεύετε πως το κέντρο σας θα μπορούσε να παρέχει ακόμα περισσότερα προκειμένου να επιβιώσει στο χώρο του ανταγωνισμού?

Δρακοπούλου Έλενα:

Κατά την γνώμη μου θα μπορούσε να ήταν πιο μεγάλος ο χώρος της υδροθεραπείας και να διαθέτει περισσότερες θεραπείες με το θαλασσινό νερό όπως, και επίσης να διέθετε εξωτερικές πισίνες. Εκτός βέβαια τις θεραπείες θα έπρεπε να υπάρχουν πιο πολλές καμπίνες αποδυτηρίων ντους αλλά και τουαλέτες. Όμως καταβάλλουμε συνεχώς προσπάθειες και στοχεύουμε πάντα στην επένδυση και αξιοποίηση της επιχείρησής μας με μοναδικό σκοπό μας να παρέχουμε όσο το δυνατόν γίνεται την άριστη ποιότητα υπηρεσιών στους πελάτες μας προκειμένου να ικανοποιούνται πλήρως οι ανάγκες κι επιθυμίες τους.

11. Αρκουλάκη Εμμανουέλα: Πολύ Ωραία κυρία Δρακοπούλου, κάπου εδώ τελειώνει η τόσο ευχάριστη και πολύ ενδιαφέρουσα συζήτησή μας και θα ήθελα να σας ευχαριστήσω πολύ για το χρόνο σας και για τις σημαντικές πληροφορίες που μας δώσατε. Να έχετε μία καλή σαιζόν.

Δρακοπούλου Έλενα: Παρακαλώ, ευχαρίστησή μου να στηρίζω κι όσο μπορώ με τον τρόπο μου να βοηθάω τα νέα παιδιά για το νέο τους ξεκίνημα και ειδικότερα τους φοιτητές.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

1) Φύλλο

- A) Άνδρας
- B) Γυναίκα

2) Ηλικία

- A) 20-30
- B) 30-40
- Γ) 40-50
- Δ) 50 και άνω

3) Επαγγελματική Κατάσταση

- A) Δημόσιος Υπάλληλος
- B) Ιδιωτικός Υπάλληλος
- Γ) Επιχειρηματίας
- Δ) Συνταξιούχος

4) Έχετε επισκεφτεί ποτέ κάποιο κέντρο τουρισμού υγείας(πχ. Health Spa Center ή Ιαματικό λουτρό);

- A) Συχνά
- B) Πολύ Συχνά
- Γ) Σπάνια
- Δ) Ποτέ

5) Πιστεύετε πως οι επισκέψεις στα Spa Resorts θεωρούνται σήμερα προϊόν πολυτελείας;

- A) Ναι
- B) Όχι

6) Για ποιο λόγο επισκέπτεστε τα κέντρα τουρισμού υγείας;

- A) Για Εμπειρία
- B) Για Χαλάρωση
- Γ) Για Σοβαρό ιατρικό λόγο

7) Νομίζετε ότι τα κέντρα τουρισμού υγείας απευθύνονται σε άτομα υψηλού εισοδήματος;

- A) Ναι
- B) Όχι

8) Νομίζετε ότι τα κέντρα τουρισμού υγείας παρέχουν μόνο θεραπευτικές ιδιότητες;

- A) Ναι
- B) Όχι
- Γ) Ίσως
- Δ) Δεν γνωρίζω

9) Πιστεύετε ότι τα κέντρα τουρισμού υγείας απευθύνονται μόνο σε άτομα τρίτης ηλικίας;

- A) Όχι
- B) Ναι

10) Πιστεύετε ότι η επιστήμη της Ιατρικής υποστηρίζει τις φυσικές μεθόδους θεραπείας;

- A) Ναι

- B) Όχι
- Γ) Δεν γνωρίζω

11) Πιστεύετε ότι θα φτάσει ποτέ η Ελλάδα το επίπεδο που έχουν αυτή τη στιγμή τα κέντρα τουρισμού υγείας στο εξωτερικό;

- A) Ναι
- B) Όχι
- Γ) Ίσως
- Δ) Δεν γνωρίζω

12) Πιστεύετε πως η Πελοπόννησος έχει τις προδιαγραφές- Υποδομές για να υποστηρίξει τον τουρισμό υγείας;

- A) Ναι
- B) Όχι
- Γ) Ίσως
- Δ) Δεν γνωρίζω

13) Πιστεύετε ότι τα κέντρα τουρισμού υγείας μπορούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη και διατήρηση του 12μηνου τουρισμού;

- A) Ναι
- B) Όχι
- Γ) Ίσως
- Δ) Δεν γνωρίζω

14) Νομίζετε ότι αν κάποιος ιδιώτης δημιουργήσει μία μονάδα τουρισμού υγείας θα έχει υποστήριξη από το κράτος;

- A) Ναι
- B) Όχι
- Γ) Ίσως
- Δ) Δεν γνωρίζω

15) Νομίζετε ότι αν οι υπηρεσίες των κέντρων τουρισμού υγείας καλύπτονταν απ' όλους τους ασφαλιστικούς φορείς θα τις χρησιμοποιούσαν περισσότεροι Έλληνες;

- A) Ναι
- B) Όχι
- Γ) Ίσως
- Δ) Δεν γνωρίζω